

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΔΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΞΔΙΠΤΕΡΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Στο τεύχος αυτό

Η Φωνή των λίθων	195
Είναι ώρα να υπηρετήσουμε τον Κύριο	198
Από τη Σωτηρία στην τελική Κρίση	201
"Λόγος" και "Ρήμα": Υπάρχει διαφορά;	203
Ο "Κώδικας Da Vinci" και η αναζήτηση του Αυθεντικού	208
Σχετικά με τον "Κώδικα Ντα Βίντσι"	212

ΣΚΕΨΕΙΣ

Η ΚΡΗΤΗ, Ο ΠΡΟΞΕΝΟΣ, ΤΑ ΕΡΓΟΧΕΙΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

Καλοκαιρινές Ευαγγελικές Διαδρομές

Η ελληνική δαντέλα οφείλει τη μεγάλη εκπροσώπηση της στις συλλογές του Μουσείου Victoria and Albert στο Λονδίνο, στη δωρεά του Βρετανού συλλέκτη Thomas Sandwith. Ο Θωμάς Σάντουιθ (1831-1900) γεννήθηκε στο Βρίδλινγκτον της Αγγλίας και σπούδασε στο Κολλέγιο της Αγίας Αικατερίνης στο Καίμπριτζ. Ακολούθησε διπλωματική σταδιοδρομία και υπηρέτησε σε διπλωματικές αποστολές στη Συρία, την Κύπρο, την Κρήτη, την Τύνιδα και την Οδησό. Στην Κρήτη τοποθετήθηκε ως πρόξενος στα Χανιά την περίοδο 1870-85. Σύμφωνα με τα λεγόμενα της κόρης του Charlotte Boys Smith, η συλλογή κρητικών κεντημάτων και δαντελών δεν οφείλεται στο συλλεκτικό ενδιαφέρον του πατέρα της, αλλά προέκυψε από τη φιλανθρωπική του δράση. Προσπαθώντας να ανακουφίσει οικονομικά τον εγχώριο πληθυσμό που ζούσε σε συνθήκες ανέχειας εξ' αιτίας των συχνών επαναστάσεων στο νησί, ο Σάντουιθ παρείχε στους κρητικούς κάθε δυνατή οικονομική βοήθεια, λαμβάνοντας ως αντάλλαγμα δώρα ευγνωμοσύνης για τις ευεργεσίες του: κεντήματα και δαντέλλες.

Το 1876 ο Thomas Sandwith παραχώρησε το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής του, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και 100 δαντέλες, στο Μουσείο του South Kensington, το σημερινό Μουσείο Βικτορίας και Αλβέρτου, θέτοντας τις βάσεις για την πλούσια συλλογή ελληνικών κεντημάτων και δαντελών του μουσείου. Ένα μικρό μόνο μέρος της συλλογής θα παραμείνει στην κατοχή του. Ακολουθώντας το παράδειγμα του παππού της, η εγγονή του Priscilla Boys Smith, θα δωρίσει τις δαντέλες της οικογενειακής συλλογής, το 1975, στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, στο Ηράκλειο και στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης, στα Χανιά. Κατά την τελετή παραδόσεως της δωρεάς, οι αρχές της πόλης των Χανίων απέτισαν έναν ύστατο φόρο τιμής στη μνήμη του Βρετανού πρόξενου, τιμώντας τον όχι μόνο για την γενναίοδωρη στάση του, αλλά και για τη διπλωματική του δράση που προετοίμασε τη Συμφωνία της Χαλέπας και οδήγησε στην αυτονομία της Κρήτης. Κατά τη διάρκεια του Μαΐου και του Ιουνίου, το Μουσείο Μπενάκη παρουσίασε ένα μέρος της συλλογής κεντημάτων και δαντελών του Μουσείου Βικτορίας και Αλβέρτου, από τη συλλογή Σάντουιθ.

Όλα αυτά είναι βεβαίως ωραία και συγκινητικά, έχουν σχέση με την Ελλάδα και ειδικά την Κρήτη, αλλά ποιος ο λόγος να γραφούν σε ένα ελληνικό Ευαγγελικό περιοδικό; Ο λόγος είναι επειδή ο καλός αυτός βρετανός πρόξενος, ήταν ένας πιστός χριστιανός που έθεσε τα θεμέλια για την δημιουργία μίας ελληνικής ευαγγελικής εκκλησίας, της Εκκλησίας Χανίων. Ας δούμε όμως τι αναφέρει στο «Χρονικό της Εκκλησίας Χανίων» ο

αείμνηστος συνεργάτης μας Γεώργιος Παιδάκης, λειτουργός τότε της εκκλησίας, που δημοσιεύσαμε στο περιοδικό μας τον Μάρτιο του 1999:

«Η πρώτη μνημονεύσιμη ευαγγελική συνάθροιση ήτις είχε μάλλον οικογενειακόν χαρακτήρα, υπήρξεν η εν τη οικία του Άγγλου Προξένου Θωμά Β. Σάντουιθ, όστις αφιχθείς εις Χανιά υπό την ιδιότητά του ταύτην το έτος 1869 παρέμεινεν

εν τη πόλει επί δώδεκα περίπου έτη. Ούτος ανήκων εις την Αγγλικανικήν εκκλησίαν και διαπνεόμενος υπό θείου ζήλου, συνεκάλει διάφορα πρόσωπα της στενωτέρας του γνωριμίας εις την επί γηλόφου δεσπόζοντος της πόλεως των Χανίων έπαιλιν του ήτις σήμεραν ευρίσκεται εις ερειπιώδη κατάστασιν και διήρχοντο ομού τας Κυριακάς εν προσευχή και μελέτη της Αγίας Γραφής.

Είς την συνάθροισιν ταύτην εφοίτησαν μεταξύ των γνωστών προσώπων της νεότερας εκκλησίας η αποδημήσασα εις Κύριον Τζέση Κουργεράκη και η έτι ζώσα γρηαία Τζέμμα Στρατηγάκη.»

Αυτά έγραψε το 1946 ο Παιδάκης, ο οποίος αναφέρει σε άλλο σημείο ότι η Τζέση Κουργεράκη δώρισε τα θρανία της εκκλησίας όταν αυτή οργανώθηκε, ενώ αποτελούσε δραστήρια και δυναμική πνευματική παρουσία στην εκκλησία ζωώνοντας τον σύλλογο των κυριών μέχρι το τέλος της ζωής της, όπου παράλληλα με το πνευματικό έργο επιδιόταν μαζί με τις άλλες κυρίες στην κατασκευή εργοχείρων, τα έσοδα από την πώληση των οποίων μοιράζονταν στους φτωχούς. Ο Παιδάκης την αποκαλεί «πνευματικόν κεφάλαιον» και ότι «πράγματι κατετρώγετο από τον ζήλον του Οίκου του Κυρίου», χαρακτηρισμοί πράγματι αξιοζήλευτοι από οποιονδήποτε θέλει να καλείται χριστιανός.

Θαυμάζοντας λοιπόν στις προθήκες του Μουσείου Μπενάκη τα εξαιρετικά αυτά έργα οικιακής τέχνης, τα κρητικά εργοχειρά, δεν έχει κανείς παρά να αναπολήσει με ευγνωμοσύνη στον Θεό το πνευματικό έργο του καλού πρόξενου στα Χανιά, την καλή του μαρτυρία, τον έμπρακτο χριστιανισμό του, την ωφέλιμη για τους Έλληνες και την ελευθερία τους παρουσία του και το γεγονός ότι δεν κράτησε για τον εαυτό του την πολύτιμη συλλογή του, ούτε την πούλησε, αλλά την χάρισε στο μουσείο για να μπορεί ο κόσμος να την απολαμβάνει. Τέλος, η σκέψη μας πηγαίνει στην αγαπητή Εκκλησία Χανίων και τα πρόσωπά της τα αλλοτινά, τον Παιδάκη και την Κουργεράκη και την Στρατηγάκη, αλλά και τα σημερινά, που κρατούν υψωμένη την σημαία του Ευαγγελίου μετά από 135 χρόνια.

Ευχαριστώ την κυρία Μαρί Ναζάκη-Καρυιώτη και την κυρία Νέλλη Παρασκευοπούλου για την φωτογραφία της γιαγιάς τους και προγιαγιάς τους αντίστοιχα, Τζέσης Κουργεράκη και για τις σχετικές πληροφορίες.

Θωμάς Σάντουιθ

ΑΣΤΗ
της
ΑΝΑΤΟΛΗΣ
Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσα. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ: 210 3231079 - Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασσόγλου (1989-1990)
Φ. Β. Καμπούροπουλος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης,
Παν. Κανταριτζής, Αντ. Κουλούρης,
Μελ. Μελετιάδης, Ευαγ. Μάτσας,
Παρ. Παπαγεωργίου, Ιω. Σακινιδού,
Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δελμηγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέφανος Μοσιχίδης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυριό Σακινιδού

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σάκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΡΗΛΑ:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεσ/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέβα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικιδής

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Τα ευπρόσδεκτα άρθρα αποκομίζουν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διασπείρει το δικαίωμα να κάνει συντομείσεις ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΛΙΘΩΝ

του κ. Λ. Κολλάρου

«Σας λέγω, ότι εάν ούτοι σιωπήσωσιν, οι λίθοι θέλουσι φωνάξει.»

Λουκ.ιθ'40

Μεγάλη ήταν η χορωδία των μαθητών εκείνη την Κυριακή των Βαΐων καθώς ο Βασιλιάς έμπαινε στην Ιερουσαλήμ και όλοι έψελναν “ευλογημένος ο Ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου”. Το φράγμα της αυτοσυγκράτησης είχε σπάσει και ο χείμαρρος του ενθουσιασμού άρχισε να παρασέρνει το κάθε τι στο διάβα του. Η φράση “άπαν το πλήθος των μαθητών” (εδάφιο 37) δείχνει ότι με το αρχικά μικρό ποταμάκι των μαθητών άρχισαν να ενώνονται και εκείνοι οι μαθητές που σαν παραπόταμοι από τους πλάγιους δρόμους της Ιερουσαλήμ έρχονταν να διογκώσουν το μεγαλείο της πορείας ωστόσο αυτή έγινε “πλήθος”. Δεν μπορούμε να πούμε ότι όλοι αυτοί εκτός από την εξωτερική φλόγα του ενθουσιασμού είχαν και μέσα τους την εσωτερική πνευματική διαφώτιση για την αποστολή ή την πραγματική ταυτότητα του Ιησού. Μερικοί όμως, όπως σαν παράδειγμα οι έντεκα, είχαν ήδη περάσει την διαχωριστική γραμμή που βρίσκεται μεταξύ του κόσμου και των αληθινών πιστών, είχαν περάσει από τους μεν στους δε και είχαν ήδη βρει τη θέση τους στη βασιλεία του Θεού. Έχοντας απολαύσει το προνόμιο του αυτόπτη μάρτυρα και θεατή των έργων του Ιησού έπρεπε τώρα να αποδώσουν και το φόρο τιμής του πρόθυμου ομολογητή. Και πράγματι δεν το θεώρησαν ντροπή να Τον ομολογήσουν αλλά απεναντίας θα το θεωρούσαν ντροπή να κρατήσουν το στόμα τους κλειστό. Να πόσο αγαπούσαν τον Χριστό! Δεν είχαν όμως όλοι όσοι πατούσαν εκείνα τα χώματα την ίδια διάθεση να δοξάσουν τον Ένδοξο. Αυτοί ήταν η πλειονότητα των Φαρισαίων. Το πρόβλημα με τους Φαρισαίους δεν ήταν ότι κρατούσαν το άρωμα της ευγνωμοσύνης ερμητικά κλεισμένο στην καρδιά τους αλλά ότι δεν διέθεταν ούτε σταγόνα από ένα τέτοιο άρωμα. Μάλιστα το να ακούν τους άλλους να δοξάζουν τον Κύριο ήταν γι αυτούς σαν να είχαν φορέσει ένα μάτιο με αγκάθια· αδύνατο να το ανεχθούν. Και ύψωσαν φωνή διαμαρτυρίας. Φωνή ευχαριστίας για τον Υιό Δαβίδ δεν είχαν· φωνή δυσφορίας όμως είχαν. Η καρδιά τους είχε φωνή αλλά όχι αυτή που άρμοζε στον Σωτήρα. Και έφτασαν στο άκρον άωτον του παραλογισμού – να ζητήσουν από Αυτόν

που με ευχαρίστηση δεχόταν αυτήν την τιμή να επιπλήξει τους μαθητές Του. Πραγματικά παράλογη η φωνή της λίθινης καρδιάς! Έτσι είχε πλάσει ο Θεός την ανθρώπινη καρδιά; Δεν την έπλασσε να πάλλει από ευγνωμοσύνη; Να ψάχνει για ευκαιρίες να ψάλλει σ' Αυτόν; Να μετράει μία προς μία τις ευλογίες Του και να λέει

Για την τόση αγάπη,
για όλα τ' αγαθά
Σ' ευχαριστώ, Σ' ευχαριστώ,
Θεέ απ' την καρδιά.

Τώρα η ανθρώπινη καρδιά κατάντησε να είναι κακοήθης. Μερικοί από τους Φαρισαίους ακούνε μερικούς, που είχαν ήδη καθαριστεί από την διαφθορά

Και όταν τέλος ήρθε η
ευλογημένη στιγμή της
επιστροφής μας στον Χριστό
η πέτρα μπήκε για πάντα στη
θέση της. Το οικοδόμημα
βέβαια της Εκκλησίας ακόμα
δεν έχει ολοκληρωθεί αλλά
συνεχίζεται μέχρι την
τελική περάτωση

της αμαρτίας (Ιωάν.ιγ'10), να δοξάζουν τον Κύριο και αφήνουν να ακουστεί μέσα από την δική τους καρδιά ο τριγμός μιας ασεβούς διαμαρτυρίας. Ουσιαστικά σαν αντιπρόσωποι του κάθε μη αναγεννημένου ανθρώπου ζητούν από τον Κύριο να επιπλήξει τους μαθητές Του, να τους ζητήσει να σιγήσουν και να πάψουν να δοξάζουν τον Κύριο της δόξας. Μα ήταν δυνατόν ο Κύριος να συμφωνήσει με την φωνή της ασεβείας; Αυτός που δεν είχε ανάγκη από υποδείξεις

όταν δημιουργούσε το σύμπαν τώρα θα δεχόταν υποδείξεις να διακόψει την μελωδία ενός ύμνου και να διαλύσει μια υπαίθρια συνάθροιση; Γυρίζει λοιπόν το πρόσωπο προς την πηγή της παραφωνίας και τους λέγει, «Σας λέγω, ότι εάν ούτοι σιωπήσωσιν, οι λίθοι θέλουσι φωνάξει».

ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΟΞΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Μα, θα μπορούσαν οι λίθοι να φωνάξουν; Και βέβαια θα μπορούσαν εάν ο Κύριος απ' το χέρι του οποίου σχηματίστηκαν τους έδινε την εντολή να το κάνουν. Αυτός που έφερε εκ του μηδενός σε ουράνια ζωή τις στρατιές των αγγέλων και τους έδωσε φωνή με σκοπό να μεγαλύνουν την δόξα του Θεού θα μπορούσε με την ίδια ευκολία να κάνει τις ακίνητες πέτρες να σκιρτήσουν στο διάβα του Λυτρωτή και εθελοντικά να ψάλλουν με ζωντανή φωνή ύμνους

που μέχρι τότε δεν είχαν ακουστεί και που να ξεπερνούν σε μελωδία κάθε ανθρώπινη μουσική σύνθεση αφήνοντας αναυδους τους παρόντες μαθητές και εχθρούς. Ασφαλώς θα μπορούσαν να φωνάξουν και να ψάλλουν αν Αυτός που άνοιγε το στόμα των μουγκών, που αποκαθιστούσε την φωνή στους άλαλους και που χάριζε την λαλιά στους βουβούς έδινε στους γύρω βράχους το σύνθημα να σπάσουν την σιωπή τους. Εάν επρόκειτο να μιλήσουν και να ψάλλουν θα είχαν πάμπολλα να ομολογήσουν προς δόξα Εκείνου που τους δημιούργησε με την δύναμη του λόγου Του. Φυσικά δεν θα μπορούσαν, όπως δεν μπορούν ούτε οι άγγελοι, να ψάλλουν για την σωτηρία αφού αυτό είναι έργο στο οποίο μόνον οι άνθρωποι έχουν το προνόμιο να συμμετέχουν εκτός εάν εξέφραζαν την επιθυμία τουλάχιστον να τους επιτραπεί μαζί με τους αγγέλους να περιεργαστούν πράγματα γύρω από το θέμα της σωτηρίας, πράγματα και αλήθειες «εις τα οποία επιθυμούσιν οι άγγελοι να παρακύψωσι» (Α΄ Πέτρ.α΄12). Γιατί να μη μπορούν να ψάλλουν αν Εκείνος που μπορεί να αναστήσει εκ των λίθων τούτων τέκνα εις τον Αβραάμ (Ματθ.γ΄9) ευηρεστείτο να μετατρέψει τις σιωπηλές πέτρες σε νοήμονα όργανα δοξολογίας της θεικής

μεγαλειότητας. Εφ' όσον από εκείνο το μέρος περνούσε ο Βασιλιάς της δόξας όλα θα μπορούσαν να συμβούν. Και θα μπορούσαν όχι μόνο απλά να αποκτήσουν την ικανότητα να ψάλλουν αλλά και επιπλέον και να γράψουν τους στίχους και τις στροφές και να συνθέσουν αυτοστιγμεί την μελωδία και όλες τις νότες. Το καλύτερο αξίζει να δοθεί στον Αμνό του Θεού που βάδιζε προς την Ιερουσαλήμ για τελευταία φορά προκειμένου να δώσει την ζωή Του λύτρω αντί πολλών και που πρέπει να αναδεικνύεται μέσα από την πιο εκλεκτή δοξολογία και αγγέλων και ανθρώπων και λίθων, ορατών και αοράτων, ότι ο Ιησούς είναι «πρωτεύων εις τα πάντα» (Κολ..α΄18). Αφού οι κάτοικοι της ουράνιας χώρας προσκυνούν και δοξάζουν τον Ευλογημένο εις τους αιώνας (Αποκ.ε΄8-12), αφού οι μαθητές στην προκειμένη περίπτωση Τον δοξάζουν και Τον τιμούν, δεν θα ήταν ανάρμοστο εάν και οι πέτρες έψαλλαν

Τιμή και δόξα σοι Χριστέ
και έπαινοι παντοτεινοί.
Αμήν! Πληροί τον ουρανόν
Αμήν! Το παν ας αντηχεί.

Ανάρμοστο θα ήταν εμείς οι άνθρωποι να σιωπούμε. Ιδιαίτερα οι πιστοί έχουν λόγο να γεμίζουν τον αέρα με τους ήχους της δοξολογίας τους καθώς αυτοί είναι εσωτερικά αλλαγμένοι και χρεώστες όχι στην σάρκα ούτως ώστε να ακούν τα ασελή τραγούδια του κόσμου αυτού αλλά στον Κύριο που πέθανε για αυτούς ούτως ώστε είτε ζουν είτε θνήσκουν να δοξάζουν Αυτόν. Θα ήταν ντροπή μας να μην ψάλλουμε εμείς με ζώσα φωνή εις τον Σωτήρα μας και να ήταν

ανάγκη να φέρει ο Κύριος ενισχύσεις για την επί γης χορωδία Του παρμένες ανάμεσα από τις πέτρες. Θα αφήσουμε τις πέτρες να μας πάρουν την θέση; Να μας παραβγούν σε ευγνωμοσύνη; Για τις πέτρες ήρθε να πεθάνει ο Χριστός; Αυτές μπορούν να ψάλλουν μόνο για την επιδεξιότητα της θεικής σοφίας στην δημιουργία και στον σχηματισμό τους; στο πώς τις θρυμμάτισε και τις τοποθέτησε στον ναό της φύσης με τρόπο που νοήμονα όντα σαν εμάς να διαβάζουμε στο βιβλίο της φύσης τους τέλειους νόμους της φυσικής δημιουργίας. Αυτά ξέρουν και γι' αυτά μπορούν να ψάλλουν. Τι γνωρίζουν όμως για τα δεινά της αμαρτίας από τα οποία ελευθερώνει μόνο ο Χριστός; Τι γνωρίζουν για την θυσία στον σκληρό τον σταυρό; Έχουν νοιώσει την αγάπη του Χριστού την υπερβαίνουσαν πάσαν γνώση; Και μπορούν να γεμίσουν με όλο το πλήρωμα του Θεού και του Αγίου Πνεύματος; Αυτά είναι θέματα μόνο για τον δικό μας λάρυγγα. Ας εκτιμήσουμε το προνόμιο αυτό διότι προνόμιο είναι. Δεν πρέπει να έχουμε αντίρρηση εάν και οι πέτρες θέλουν να ψάλλουν μαζί μας είτε στο σπίτι μας είτε στις εκκλησίες μας αλλά πρέπει να έχουμε αντίρρηση εάν θέλουν να πάρουν τη θέση μας, ή μάλλον εάν

τους αφήσουμε να πάρουν την θέση μας. Τουλάχιστον ο υποφαινόμενος δεν έχει δυνατή φωνή όπως έχουν άλλοι στις εκκλησίες μας και έτσι δεν μπορεί να ψάλλει τόσο δυνατά όσο θα ήθελε. Η ευχή του όμως είναι να μπορούσε πιο δυνατά να ψάλλει.

ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ ΛΙΘΟΙ ΗΜΑΣΤΑΝ

Δεν είναι δύσκολο να γυρίσουμε προς τα πίσω τις σελίδες της ζωής μας για να ξαναδιαβάσουμε την ιστορία της. Έτσι ξαναθυμόμαστε ότι οι καρδιές μας ήταν πιο σκληρές κι από την κάτω μυλόπετρα. Φέραμε μέσα μας καρδιές που ήταν πιο

εύκολο να σπάσουν τις λίθινες πλάκες του θεικού νόμου παρά να σπάσουν οι ίδιες. Ήμασταν και εμείς ένα κομμάτι του υπόλοιπου βράχου του ανθρώπινου γένους και τόσο σκληροί όσο και οι λοιποί. Καλό είναι κάπου-κάπου να θυμόμαστε «τον βράχον εκ του οποίου λατομηθήκαμε, και το στόμιο του λάκκου εκ του οποίου εξορυχθήκαμε» (Ησα.να΄1). Η καρδιά μας ήταν ψυχρή απέναντι στο Θεό και στις προσκλήσεις Του για σωτηρία. Όσο ζωή έχουν οι πέτρες που πατάμε στα χώματα άλλο τόσο και εμείς είχαμε πνευματική ζωή μέσα μας. Πνευματικά δεν διαφέραμε από αυτές. Όσο σκληρές και άκαμπτες είναι οι πέτρες τόσο σκληροί και αδιόρθωτοι είμαστε και εμείς οι άνθρωποι εκ φύσεως. Ανθρώπινο χέρι όσο δυνατά και να σφίξει μια πέτρα δεν μπορεί να αλλάξει το σχήμα της. Καταδικασμένοι ήμασταν να μείνουμε σ' αυτήν την κατάσταση. Ως ότου ήρθε ο Αρχιτέκτονας του ουρανού και με το σφυρί του λόγου Του άρχισε να μας λατομεί από τον βράχο της αμετανόητης σκληρότητας. Το ένα κτύπημα μετά το άλλο και ο βράχος

Ανθρώπινο χέρι όσο δυνατά
και να σφίξει μια πέτρα δεν
μπορεί να αλλάξει το σχήμα της.
Καταδικασμένοι ήμασταν να
μείνουμε σ' αυτήν την
κατάσταση. Ως ότου ήρθε ο
Αρχιτέκτονας του ουρανού και
με το σφυρί του λόγου Του
άρχισε να μας λατομεί από
τον βράχο της αμετανόητης
σκληρότητας. Το ένα κτύπημα
μετά το άλλο και ο βράχος
άρχισε να ραγίζει

άρχισε να ραγίζει. Παρά την σκληρότητά του η θεϊκή καρδιά του Τέκτονα δεν βαρέθηκε ούτε το παντοδύναμο χέρι Του κουράστηκε και το σφυρί συνέχισε το σωτήριο έργο Του κάτω από την καθοδήγηση του Αγίου Πνεύματος. Έως ότου ο λίθος του καθ' ενός μας επιτέλους ξεκόλλησε. Ήταν όμως άμορφος χωρίς καμία ωραιότητα. Ο Θεός όμως σχεδίαζε με τέτοιους λίθους να κτίσει τον πνευματικό ναό Του. Κάθε τραχεία επιφάνεια έπρεπε να λειανθεί, κάθε περιττό εξόγκωμα έπρεπε να λαξευτεί, όλες οι διαστάσεις έπρεπε να σχηματιστούν μέχρι χιλιοστού και η σμίλη με το σφυρί του Αγίου Πνεύματος συνέχισε το έργο του. Όλοι οι λίθοι έπρεπε να τοποθετηθούν σωστά στο ουράνιο οικοδόμημα καθώς αυτό προοριζόταν να γίνει ο πνευματικός τόπος της κατοικίας Εκείνου που οι ουρανοί των ουρανών δεν είναι δυνατόν να Τον χωρέσουν. Και όταν τέλος ήρθε η ευλογημένη στιγμή της επιστροφής μας στον Χριστό η πέτρα, μπήκε για πάντα στη θέση της. Το οικοδόμημα βέβαια της Εκκλησίας ακόμα δεν έχει ολοκληρωθεί, αλλά συνεχίζεται μέχρι την τελική περάτωση.

Ποιοι λίθοι τώρα είναι ωραιότεροι; Οι άψυχοι της γης ή εμείς οι πνευματικοί; Εάν το δεύτερο είναι σωστό, δεν πρέπει τότε εμείς να ψάλλουμε εις τον Θεό με μεγαλύτερο ζήλο απ' ότι οι φυσικοί; Ποιοι λίθοι έχουν να αφηγηθούν ομορφότερη ιστορία; Οι υλικές πέτρες της γης που μπορούν να μιλήσουν μόνο για την δημιουργία ή οι πνευματικές πέτρες του πνευματικού ναού που μπορούν να ψάλλουν για την σωτηρία; Αν οι απλοί λίθοι όπως λέει ο Χριστός δεν θα μπορούσαν να συγκρατηθούν από το να φωνάξουν για την δόξα του Κυρίου, εάν σιωπούσαν οι μαθητές, έτσι και εμείς δεν θα ήταν σωστό να σταματήσουμε να ψάλλουμε προς δόξαν Κυρίου. Ας κάνουμε πλήρη χρήση του προνομίου μας. Τα προνόμια που απολαμβάνουμε εμείς είναι απείρως ανώτερα από αυτά των λίθων. Ο Κύριος μας έδωσε ζωή· φυσική έστω

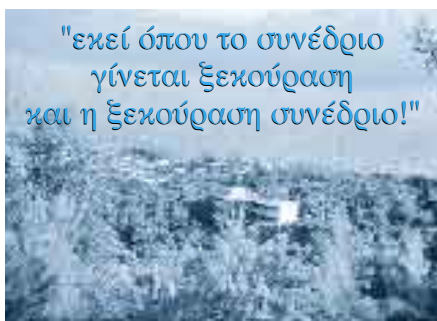
ζωή. Στις πέτρες δεν έδωσε ζωή αλλά απλά μια υλική ύπαρξη. Κι όμως ακόμα και η δημιουργία τους είναι αρκετή σαν λόγος για τον οποίο πρέπει να δοξάζουν τον Θεό. Σε μας όμως έδωσε ζωή και μάλιστα ζωή που την πλούτισε με νοημοσύνη και την προίκισε με διάνοια και ικανότητα να κατανοούμε το μεγαλείο του Θεού. Δεν θα πρέπει λοιπόν να δοξάζουμε περισσότερο τον Θεό απ' ότι το κάνουν οι πέτρες; Επιπλέον μας έδωσε σωτηρία και μας αποκάλυψε τον Χριστό η γνώση του οποίου είναι αιώνια ζωή. Τον έστειλε να κατασκηνώσει ανάμεσά μας και έτσι να μας δώσει το ύψιστο προνόμιο να διαπιστώσουμε την γλυκύτητα του προσώπου Του και του ουράνιου χαρακτήρα Του. Μας έδωσε το προνόμιο να Τον αγαπήσουμε γιατί του αξίζει και για μας Αυτός να είναι τα πάντα. Γνωρίζουμε ότι Αυτός σταυρώθηκε για να κάνει εξιλέωση για τις αμαρτίες μας. Αιώνια δόξα λοιπόν στον Ιησού Χριστό τον Ναζωραίο. Δεν είναι αυτά ανώτερα προνόμια απ' ότι έχουν οι πέτρες; Την Κυριακή λοιπόν εκείνη οι μαθητές δόξαζαν τον Κύριό τους· οι πέτρες ήταν έτοιμες να ξεσπάσουν σε ύμνους θριάμβου· και εμείς σήμερα και κάθε μέρα νοιώθουμε την επιθυμία να φωνάξουμε για τον Κύριο. Ας Τον δοξάσουμε μέσα μας, ας Τον δοξάσουμε φωναχτά, ας Τον δοξάσουμε μόνοι μας, ας Τον δοξάσουμε στις συναθροίσεις μας και στις εκκλησίες μας, ας το κάνουμε παντού και πάντα. Κάθε πνοή λυτρωμένου ας δοξάζει τον Κύριο. Χριστιανέ, πόσο συχνά ευλογείς το όνομα του Σωτήρα σου; Υψώνεις τα βάγια της λατρείας σαν τους πρώτους μαθητές; Ιδού ο λίθος! Είσαι εσύ! Αλλά πού είναι η φωνή σου; Έχουν φωνή οι λίθοι; Να έχουν φωνή. Αυτό είναι το θαύμα. Αμήν.

Ο κ. Λ. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

15⁰

Χριστιανικό Συνέδριο στον Κάλαμο

από Παρασκευή
18 Αυγούστου 2006
μέχρι Κυριακή
27 Αυγούστου 2006

Πληροφορίες - Δηλώσεις
στις τοπικές εκκλησίες

Π	Σάββατο 19/8	"Τίνος το σχέδιο για την ζωή ακολουθώ;"	David Lunstorf
Ρ	Κυριακή 20/8	Βιβλική Συμβουλευτική: "Θεραπεύοντας πληγωμένες ζωές και σχέσεις"	
Ο	Δευτέρα 21/8	"Ο Θεός οδηγεί!" (Γεν. 24)	Jeff Baldwin
Γ	Τρίτη 22/8	"Οδηγεί ο Θεός;" (Γεν. 29)	
Ρ	Τετάρτη 23/8	"Τις είναι αυτή;"	Ιω. Κρεμμύδας
Α	Πέμπτη 24/8	Εικόνες της Εκκλησίας στο "Άσμα Ασμάτων"	
Μ	Παρασκευή 25/8	Βασιλεία: Η καρδιά της διδασκαλίας του Ιησού Χριστού	
Μ	Σάββατο 26/8	"Ο Υιός του ανθρώπου στη διδασκαλία του Ιησού"	Χρυσ. Καραγκούνης
Α	Κυριακή 27/8	"Η βασιλεία του Θεού και ο Υιός του Ανθρώπου"	

Είναι ώρα να υπηρετήσουμε τον Κύριο

του Walter C. Kaiser

Α' Σαμουήλ ζ' 3 -13

Φέρνω χαιρετισμούς από την κοινότητα του θεολογικού σεμιναρίου του Gordon, του οποίου είχα την τιμή να είμαι πρόεδρος τα τελευταία εννέα χρόνια. Έχουμε στο σεμινάριό μας περί τις δύο χιλιάδες διακόσιους φοιτητές οι οποίοι φοιτούν σε τέσσερις διαφορετικές περιοχές, όπου εκτείνεται το σεμινάριό μας. Και είναι ιδιαίτερη χαρά να βρίσκομαι στην Ελλάδα όπου έχουμε έξι με οχτώ-ίσως και περισσότερους- ποιμένες, εργάτες του Ευαγγελίου που είναι απόφοιτοι του θεολογικού σεμιναρίου μας.

Αλλά αυτό που έχει σημασία πάνω από όλα είναι ο Λόγος του Θεού και εκεί θα ήθελα να στρέψω την προσοχή σας σήμερα, στο Α' Σαμουήλ κεφάλαιο 7. Και ο τίτλος του μηνύματός μας σήμερα είναι: “Ήρθε καιρός, είναι πια καιρός, να υπηρετήσουμε τον Κύριο και μόνο Αυτόν”. Και τον τίτλο αυτόν, το θέμα αυτό το παίρνω από το τρίτο εδάφιο της περικοπής μας.

Για είκοσι ολόκληρα χρόνια το πιο ιερό αντικείμενο στη λατρεία του Ισραήλ, η Κιβωτός της Διαθήκης, ήταν έξω από το Ισραήλ, καθώς οι Φιλισταίοι την είχαν αρπάξει και την μετέφεραν από τη μία πόλη στην άλλη, στην Πεντάπολη των Φιλισטיών. Αλλά όπου και αν πήγαινε η Κιβωτός της Διαθήκης κάποιος λοιμός ξέσπαγε. Και έτσι οι Φιλισταίοι είπαν: “μήπως θα έλυne το πρόβλημά μας; Ας στείλουμε πίσω στον Ισραήλ την Κιβωτό της Διαθήκης για να δούμε εάν αυτή έφταιγε ή κάτι άλλο”. Και έτσι είπαν: “ας πάρουμε δύο αγελάδες, τις οποίες θα στείλουμε μαζί με την Κιβωτό της Διαθήκης”.

Μεγάλωσα σε φάρμα και καταλαβαίνω λίγο από κτηνοτροφία. Αυτό που ξέρω είναι ότι δε χωρίζεις τη μάνα από το μοσχάκι. Μία φορά ο πατέρας μου θυμάμαι μου είπε: “βγάλε να βοσκήσεις την αγελάδα με το μοσχάκι της” και αποφάσισα ότι θα βγάλω με τη σειρά πρώτα τη μάνα και μετά το μοσχάκι. Και προσπαθούσα να βγάλω την αγελάδα, αλλά την έφτασα μέχρι την πόρτα του στάβλου και παρατήρησα ότι έλεγε κάτι με το μοσχάκι της που σίγουρα δεν το έμαθαν στο κατηχητικό σχολείο (αυτό το οποίο έλεγαν για εμένα). Ήμουν βέβαια τότε δώδεκα χρονών και αποφασισμένος ότι εγώ πρόκειται να νικήσω, θα την κερδίσω αυτήν τη μάχη. Έτσι λοιπόν πήγα το

τρακτέρ και το πήγα στο στάβλο και έδεσα σ' αυτό την αγελάδα. Αρχισα να την τραβάω και η αγελάδα στεκόταν εκεί παγωμένη θα έλεγε κανείς, και την έσερνα -και μπορούσες να δεις τα τέσσερα πόδια της να κάνουν τέσσερις γραμμές καθώς την έσερνα στο έδαφος- μέχρι που έσπασε κάποιο εξάρτημα του τρακτέρ και αυτό σταμάτησε.

Καθώς λοιπόν είχαν αποφασίσει οι Φιλισταίοι ότι θα πάρουν αυτές τις δύο αγελάδες αλλά θα αφήσουν τα μοσχάρια τους πίσω, ήξεραν ότι αυτό δεν θα είναι και τόσο εύκολο. Έτσι λοιπόν φόρτωσαν την άμαξα που την έσερναν οι δύο αγελάδες, έβαλαν επάνω την Κιβωτό της Διαθήκης πέντε χρυσά ποντίκια και πέντε χρυσούς όγκους, κάτι ογκώδη αντικείμενα, πληγές θα μπορούσε να πει κανείς και τις έστειλαν στον Ισραήλ. Και ξαφνικά οι Ισραηλίτες βλέπουν την Κιβωτό να έρχεται. Τι κάνουν με αυτήν; Για είκοσι χρόνια είχαν να την δούν. Και όλα αυτά τα είκοσι χρόνια παραπονιόνταν και έκλαιγαν και έλεγαν “που είναι ο Θεός”, “τι πρόκειται να γίνει”; “μας ξέχασε ο Θεός”.

Έτσι έρχεται ο Θεός και στέλνει τον προφήτη Σαμουήλ που απαντά σ' αυτήν την ερώτηση. “Τι να κάνετε, υπηρετείστε τον Θεό και μόνο Αυτόν αποκλειστικά”. Στην περικοπή που έχουμε μπροστά μας, έχουμε τρεις προκλήσεις.

Το πρώτο που λέει είναι ότι πρέπει **να αφιερώσεις τον εαυτό σου στον Θεό**. Εάν έχετε σκοπό να στραφείτε με όλη σας την καρδιά στον Κύριο, πρέπει να αφοσιωθείτε σε Αυτόν. Και έπρεπε να πετάξουν μακριά όλα τα ξένα είδωλα από τα οποία εξαρτιόνταν. Στο εδάφιο 4 διαβάζουμε ότι οι Ισραηλίτες πέταξαν τα είδωλα του Βάαλ και της Ασάρτης και λάτρευαν μόνο τον Κύριο.

Ο Θεός έχει διακηρύξει μέσα στον λόγο Του ότι είναι ένας Θεός μεγαλοπρεπής. Αυτή θυμάστε είναι η πρώτη από τις δέκα εντολές. Δεν θα έχεις άλλους θεούς, δεν θα υπάρχει τίποτα επάνω από τον ζωντανό Θεό. Και βλέπετε αυτό ήταν πάντοτε το πρόβλημα με τους ανθρώπους, δεν έβαζαν πρώτο στη ζωή τους τον Θεό. Έτσι λοιπόν εάν πραγματικά επέστρεφαν στον Θεό, έπρεπε οτιδήποτε άλλο να το βάλουν στην άκρη. Και εάν προσέξετε στο εδάφιο 3 αυτό που λέει “να στραφείτε”, η επιστροφή δεν έχει να κάνει με το σώμα τους αλλά είναι κάτι που αφορά την καρδιά τους· να στραφείτε με όλη σας την καρδιά. Να λοιπόν η πρώτη πρόκληση που ο Θεός δίνει και σε μας. Όλες οι γραφές είναι δοσμένες από την πνοή του Θεού και διαβάζουμε ότι είναι ωφέλιμη η γραφή για έλεγχο, για διδασκαλία, σε κάθε περίπτωση, σε κάθε λαό, σε κάθε

Και σήμερα ο Θεός
αναζητά ανθρώπους,
-νέους, μικρούς,
μεγάλους-, οι οποίοι
ολόκαρδα θα αφοσιωθούν
σε Εκείνον

εποχή. Έτσι και σήμερα ο Θεός αναζητά ανθρώπους, -νέους, μικρούς, μεγάλους-, οι οποίοι ολόκαρδα θα αφοσιωθούν σε Εκείνον. Συχνά λέμε “ναι, θέλω να υπηρετήσω με όλη μου την καρδιά τον Κύριο αλλά ξέρεις πρώτα θέλω να τελειώσω τη δουλειά μου ή πρώτα θέλω να τελειώσω τις σπουδές μου ή πρώτα θέλω να τακτοποιήσω κάποιο θέμα” τέλος πάντων. Ο Θεός δεν δέχεται κανέναν αντίζηλο όπως και αν τον ονομάζεις Βαάλ, Ασάρτη, Δία, Αθηνά. Έτσι λοιπόν στο εδάφιο 5 διαβάζουμε ότι καλεί να συγκεντρωθούν οι Ισραηλίτες στη Μισπά.

Φανταστείτε λιγάκι όλο τον λαό να πηγαίνει σε αυτόν τον λόφο βορειοδυτικά της Ιερουσαλήμ, γύρω στα πέντε μίλια -κάντε υπολογισμούς για τα χιλιόμετρα-. Σήμερα στο μέρος εκείνο υπάρχει ένα τζαμί με έναν μεγάλο μιναρέ που έχει ένα ιδιαίτερο όνομα. Έτσι λοιπόν όλοι συνάχθηκαν εκεί και ο προφήτης είπε: “θα προσευχηθώ για εσάς”. Και όταν όλοι μαζεύτηκαν ο προφήτης έκανε τέσσερα πράγματα.

Το πρώτο, στο εδάφιο 6, “**έβγαλε –λέει- νερό και το έχυσε στο έδαφος ενώπιον του Κυρίου**”. Αυτό ήταν ένα είδος τελετουργίας: μία χοή. Έριχναν το νερό, μία σπονδή, έριχναν το νερό κάτω στο έδαφος. Και ήτανε μία τελετή που είχε το συμβολισμό ότι καθετί που έχουμε το επιστρέφουμε στον Κύριο. Το δεύτερο που έκανε εκείνη την ημέρα, ήταν ότι τους κάλεσε να νηστεύσουν. **Νήστεψαν**, διαβάζουμε. Και το τρίτο πράγμα που τους κάλεσε να κάνουν ήταν **να εξομολογηθούν μπροστά στον Κύριο την αμαρτία τους**. Και ακούστε το περιεχόμενο αυτής της εξομολόγησης στο εδάφιο 6. “*Αμαρτήσαμε στον Κύριο*”.

Ένα από τα δυσκολότερα πράγματα για εμάς τους θνητούς είναι να παραδεχτούμε και να πούμε “αμάρτησα”. Αλλά ακριβώς αυτό ήταν το πρόβλημα που εμπόδιζε τη σχέση αυτών των ανθρώπων με τον Θεό. Και αυτό είναι που εμπόδιζε ακόμα και σήμερα τις ευλογίες του Θεού για να έρθουν στη ζωή μας. Τι είναι αυτό που εμπόδιζε την αναζωπύρωση που ο Θεός μπορεί να στείλει; Η αμαρτία. Να λοιπόν το πρόβλημα που ήτανε εκεί ενώπιόν τους την ημέρα εκείνη. Και επίσης στη Μισπά διαβάζουμε ότι ο Σαμουήλ έκρινε τις διαφορές των Ισραηλιτών. Συχνά όταν υπάρχει αμαρτία πρέπει να υπάρχει και αποκατάσταση. Γιατί εάν υπάρχει πραγματικά ‘αγία’ θλίψη πρέπει να υπάρχει επίσης και μία διάθεση για αποκατάσταση μετά.

Όταν οι Φιλισταίοι τα άκουσαν όλα αυτά σκέφτηκαν μέσα τους ότι τα πράγματα δεν πάνε και τόσο καλά. Άκουσαν ότι όλος ο Ισραήλ συγκεντρώνεται μαζί και δεν τους άρεσε αυτή η ιδέα. Και έτσι ήρθαν και άρχισαν να επιτίθενται στον λαό του Θεού και αυτό έφερε φόβο στην καρδιά των Ισραηλιτών οι οποίοι –θυμηθείτε- βιώνουν ένα είδος αναζωπύρωσης την ώρα εκείνη. Έτσι λοιπόν κοιτάξτε στο εδάφιο 8 τι λένε οι άνθρωποι αυτοί. Κράζουν στον προφήτη και λένε “μην σταματήσεις να παρακαλείς

για εμάς τον Θεό, τον Θεό μας, για να μας σώσει από τους Φιλισταίους”. Μία από τις πιο ευλογημένες λειτουργίες που ένας ποιμένας, πρεσβύτερος αλλά και οποιοσδήποτε άνθρωπος πιστός του Θεού μέσα στην εκκλησία έχει, είναι το **να υψώνει ικεσία για λογαριασμό άλλων ανθρώπων ενώπιον του Κυρίου**. Γιατί θυμάστε ο Παύλος μας λέει στην Εφεσίους ότι η πάλη μας δεν είναι ενάντια σε σάρκα και σε αίμα αλλά σε αρχές, σε εξουσίες, στους κοσμοκράτορες του αιώνας τούτου. Έτσι λοιπόν το έργο του Θεού, το έργο της εκκλησίας δε μπορεί ποτέ να γίνει μόνο με τη δύναμη της σάρκας και του αίματος, την ανθρώπινη δύναμη. Χρειαζόμαστε πνευματική βοήθεια καθώς έχουμε εμπλακεί σε μία πνευματική μάχη. Ο Θεός λοιπόν ακόμη και σήμερα αναζητά τέτοιους ανθρώπους οι οποίοι θα προσεύχονται στον Θεό για λογαριασμό άλλων: θα τους φέρνουνε μπροστά στο θρόνο του Κυρίου. Και η δεύτερη πρόκληση που έχουμε μπροστά μας είναι αυτή ακριβώς όπως τη βλέπουμε στο κείμενό μας. Δε μας καλεί μόνο η πρώτη πρόκληση να αφοσιωθούμε ολοκληρωτικά στον Θεό- όπως είδαμε στα εδάφια 3 και 4 -αλλά το κείμενό μας, μας καλεί

σε μία δεύτερη πρόκληση και αυτή είναι ότι **πρέπει να ομολογήσουμε τις αμαρτίες μας και να ζητήσουμε την ενδυνάμωση του Θεού**.

Οι περίοδοι της πνευματικής αναζωπύρωσης ήταν ευλογημένες στην ιστορία της εκκλησίας. Και ο Θεός ακόμη περιμένει ανθρώπους να προσεύχονται ώστε το δικό Του το Πνεύμα να έρθει με δύναμη στη ζωή τους. Και τότε αυτό θα γίνει: όταν τα πράγματα πάνε καλά ή όταν τα πράγματα μοιάζει να πηγαίνουν από το κακό στο χειρότερο; Όταν ακούμε για αυτά τα πράγματα λέμε: “τα

έχω ακούσει αυτά τα πράγματα, δεν χρειάζεται να τα ξανακούσω”. Ο Θεός λέει: “σας αγαπώ τόσο που θέλω να μιλήσω σε σας μέσα από τις περιστάσεις της ζωής σας. Ναι, θέλω να σας φέρω πίσω στον εαυτό μου και θα χρησιμοποιήσω ο,τιδήποτε”- ακόμη την οικονομία, προβλήματα κοινωνικά τα οποία ενδεχομένως υπάρχουν στην κοινωνία στην οποία ζείτε. Όταν λοιπόν ομολογούμε τις αμαρτίες μας τι θα έρθει στη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό; Πρέπει να υπάρχει εκεί μία θυσία, ένας εξλασμός. Έτσι στο εδάφιο 9 διαβάζουμε ότι ο Σαμουήλ πήρε ένα τρυφερό αρνί και το πρόσφερε ολοκαύτωμα στον Κύριο. Και αυτό είναι ακόμη ένα άλλο σύμβολο που δείχνει τους ανθρώπους που παραχωρούν ολότελα τον εαυτό τους στον Θεό. Ο Παύλος χρησιμοποιεί την ίδια ακριβώς φρασεολογία όταν πήγε στη Ρώμη. Στην Ρωμαίους 12 λέει “ Σας παρακαλώ διά των οικτιρμών του Θεού να παραστήσετε τον εαυτό σας θυσία”. Η έννοια αυτής της θυσίας είναι ένα ολοκαύτωμα. Τα πάντα τα βάζω επάνω στο βωμό: δεν κρατάω τίποτα για μένα. Και είναι αυτό ακριβώς, αυτού του είδους η θυσία, που ο Κύριός μας ο Ιησούς Χριστός έκανε για εμάς.

Ο Θεός λέει: “σας αγαπώ τόσο που θέλω να μιλήσω σε σας μέσα από τις περιστάσεις της ζωής σας. Ναι, θέλω να σας φέρω πίσω στον εαυτό μου και θα χρησιμοποιήσω ο,τιδήποτε - ακόμη την οικονομία, προβλήματα κοινωνικά, τα οποία ενδεχομένως υπάρχουν στην κοινωνία στην οποία ζείτε”

Αλλά προσέξτε στο εδάφιο 10 η δράση συνεχίζεται. Γιατί διαβάζουμε πως «ενώ ο Σαμουήλ πρόσφερε το ολοκαύτωμα, πλησίασαν οι Φιλισταίοι για να πολεμήσουν τους Ισραηλίτες». Τι πρόκληση είναι αυτή που έχουν ενώπιόν τους. Και η πρόκληση που έχουμε και εμείς ενώπιόν μας είναι ότι **μπορούμε να εμπιστευθούμε στη βοήθεια του Θεού**. Διαβάζουμε, «αλλά εκείνη τη στιγμή βρόντησε ο Κύριος με δυνατό θόρυβο επάνω στους Φιλισταίους και τους προκάλεσε σύγχυση και νικήθηκαν από τους Ισραηλίτες». Μπορείτε να φαντασθείτε λίγο την εικόνα; Έρχεται ο στρατός των Φιλισταίων κατά των Ισραηλιτών. Χιλιάδες και χιλιάδες διακινδυνεύουν, είναι στο βουνό έξω εκτεθειμένοι. Και ξανά βλέπουμε να υπάρχει μία καταιγίδα, βροντές, αστραπές τόσο δυνατές που τρομάζουν ακόμη και αυτούς τους Φιλισταίους στρατιώτες. Γιατί τρέχουν και φεύγουν οι Φιλισταίοι; Στρατιώτες ήτανε, τραχείς άνθρωποι, εξοικειωμένοι με δύσκολα καιρικά φαινόμενα· αλλά κατάλαβαν ότι αυτή η καταιγίδα δεν ήταν τυχαία, ήταν το χέρι του Θεού που πολεμάει εναντίον τους. Και για ποιο λόγο ο Θεός μεσολαβεί και υποστηρίζει τον λαό εκείνον; Σκεφθείτε, επειδή ένας άνθρωπος, ο Σαμουήλ, προσευχόταν γι' αυτούς στον Θεό. Αυτά είναι τα βιβλικά μαθηματικά. **Ένας συν τον Θεό πάντοτε είναι η πλειοψηφία**. Και διαβάζουμε έτσι στο εδάφιο 11, «βγήκανε αυτοί από τη Μισπά, καταδίωξαν τους Φιλισταίους ως πιο κάτω από τη Βαιθ-Καρ και τους νίκησαν. Και ο Σαμουήλ τότε πήρε ένα λιθάρι και το έστησε ανάμεσα στη Μισπά και τη Σεν και το ονόμασε Έβεν-Έζερ». Έβαλε σαν έναν πάσσαλο, το έμπηξε, ένα μνημείο και είπε: «ως εδώ», δηλαδή από πριν και μέχρι εδώ ό,τι συνέβη συμπυκνώνεται στην φράση 'μας βοήθησε ο Κύριος'. Και αυτό σημαίνει η λέξη Έβεν-Έζερ. Έμπεν είναι η πέτρα στα Εβραϊκά, Έζερ έχει να κάνει με τη βοήθεια. Όλα λοιπόν αυτά τα χρόνια, τα είκοσι χρόνια απογοήτευσης και αναμονής αλλά και η θαυμαστή αυτή νίκη εναντίον των Φιλισταίων, όλα αυτά συμπυκνώνονται μέσα σε αυτό το μνημείο. Και συνεχίζει και λέει ότι κατά τη διάρκεια όλης της ζωής του Σαμουήλ το χέρι του Θεού ήταν και κρατούσε τους Φιλισταίους στη θέση τους.

Μερικές φορές αναρωτιόμαστε γιατί υπάρχει ευλογία και επιτυχία σε αυτό το μέρος, σε αυτή την εκκλησία και όχι σε μία άλλη. Μερικές φορές το εξηγούμε αυτό λέγοντας ότι εκεί κηρύττει κάποιος καλύτερος ιεροκήρυκας από εδώ. Πιθανόν, αλλά δε νομίζω ότι αυτό είναι το βασικό θέμα. **Προσέξτε, η πραγματικότητα είναι ότι πίσω από πετυχημένους ποιμένες, πρεσβυτέρους, εκκλησίες, διακονίες, υπάρχουν δύο, τρεις, πέντε, δέκα άνθρωποι οι οποίοι προσεύχονται για αυτούς**. Και όσο αυτοί οι προσευχόμενοι άνθρωποι ζουν και στέκουν εκεί στα γόνατα της προσευχής το χέρι του Θεού είναι εκεί

και φέρνει και δίνει ευλογία.

Τι γίνεται όμως όταν αυτή η παλαιά φρουρά των προσευχομένων φεύγει; Τότε ο Θεός θέλει νέους ανθρώπους, καινούριους στρατιώτες οι οποίοι θα σταθούν εκεί στα γόνατα και θα πούν «θα προσευχόμαστε για αυτούς, θα προσευχόμαστε για το έργο». Καθώς περιδιάβαινα την πόλη σας, είδα μέσα στα αρχαία πολλά τέτοια μνημεία-πέτρες που ήταν εκεί στημένες ως μνημεία. Αλλά η πρώτη εκκλησία εδώ χρειάζεται να βάλει ένα άλλο μνημείο· μία άλλη πέτρα· το Έβεν-Έζερ. Πρέπει να υπάρχει ένα μνημείο εδώ που θα μας κάνει να κοιτάμε πίσω σε όλα τα δάκρυα, σε όλο τον πόνο, σε όλες τις προσευχές, σε όλες τις επιτυχίες για να πούμε «ως τώρα, ο Θεός μέχρι εδώ μας ευλόγησε, μας βοήθησε».

Έτσι λοιπόν σαν πρεσβευτές του Κυρίου ερχόμαστε με ένα αίτημα σε εσάς, στον καθένα. Ο Θεός σε καλεί και σου λέει: «θα είσαι άραγε εσύ ένας στρατιώτης προσευχής ο οποίος θα υψώνει σε ικεσία και για το έργο αυτής της εκκλησίας και τους ανθρώπους της αλλά και για το έργο στην Ελλάδα γενικότερα»;

Εάν ιωθείς αυτήν την πρόσκληση από τον Θεό να μιλάει Αυτός στην καρδιά σου, να την δεχθείς σε προσκαλώ. Γιατί εσύ είσαι το αλάτι και το φως και το μέλλον όχι μόνο της εκκλησίας αυτής, του έθνους αυτού αλλά όλου του κόσμου -καθώς μιλούμε για ιεραποστολές-, εξαρτάται από εσένα. Έτσι ρωτάω εσένα καθώς ρωτάω και τον εαυτό μου, μπορεί ο Θεός να φέρει καιρούς πνευματικής αναζωπύρωσης στην Ελλάδα; Και φυσικά ξέρουμε και λέμε «φυσικά μπορεί να το κάνει· βέβαια, είναι ο Θεός». Αλλά σε ρωτάω τι είναι αναγκαίο, τι χρειάζεται, τι ζητάει από εσένα; Χρειάζεται κάποιοι ακόμη που θα σταθούν εκεί στο κενό για να υψώνουν προσευχή, δέηση στον Κύριο. Έτσι στο όνομα του Ιησού Χριστού η προσευχή μου είναι ο Θεός να υψώσει, να σηκώσει ανθρώπους, όλο το εκκλησίασμα, να γίνουμε άνθρωποι προσευχής οι οποίοι θα φέρουμε στο θρόνο Του το έργο. Και το ίδιο σας ζητώ να προσεύχεστε όχι μόνο για τη χώρα σας αλλά και για άλλες χώρες. Για τη δική μου χώρα που έχει τρομερή ανάγκη για μία πνευματική αφύπνιση.

Είθε η χάρη του Θεού και η ειρήνη Του να είναι επάνω σε όλους σας.

Επιμέλεια: Μαρί Κριστίν Δουμανιάν

Ο Dr. Walter C. Kaiser Jr. είναι καθηγητής της Παλαιάς Διαθήκης και πρόεδρος του Θεολογικού Σεμιναρίου Γκόρντον Κόνουελ στη Μασαχουσέτη. Έχει γράψει περισσότερα από 30 βιβλία. Το κήρυγμα που δημοσιεύουμε κηρύχθηκε στις 28 Μαΐου κατά τη διάρκεια επισκέψεώς του στην Ελλάδα.

Από τη Σωτηρία στην τελική Κρίση

Σχόλιο στην Α΄ Επιστολή προς Θεσσαλονικείς

του G. K. Beale

Συνέχεια από το προηγούμενο

Β΄ Τμήμα (4,1-5,28)

Δύο προϋποθέσεις για τη νίκη στην τελική κρίση

Ο Παύλος ξεκινάει το δεύτερο τμήμα της επιστολής του υποδηλώνοντας ότι αυτό βασίζεται στο πρώτο τμήμα (εξ ου και το *ὄν* στο 4,1). Ειδικότερα, στηρίζει την έναρξη του δεύτερου αυτού τμήματος της επιστολής στην αμέσως προηγούμενη περικοπή (3,11-13), όπου υπογραμμίζει την επιθυμία του ο Θεός να στερεώσει τις καρδιές των Θεσσαλονικέων, ώστε να σταθούν άμειπτοι στην τελική κρίση. Στο υπόλοιπο τμήμα της επιστολής (που αρχίζει από το 4,1), ο Παύλος προτρέπει τη νεαρή χριστιανική κοινότητα να μάθει να πιστεύει και να υπακούει· κι αυτό το κάνει με βάση την εμπιστοσύνη του στον Θεό, ότι αυτός θα τους δώσει τη δύναμη που χρειάζονται. Αυτό σημαίνει ότι η ιδέα της από Θεού ενδυνάμωσης για να περάσει κανείς την τελική κρίση, είναι η βασική, καταλυτική ιδέα για όλο το υπόλοιπο τμήμα της επιστολής. Ο Θεός υπόσχεται να δώσει στους ανθρώπους την ικανότητα να μπορούν να τον υπακούουν και τους τη δίνει πράγματι (1,2-3,13). Στη συνέχεια δίνει τις εντολές του, τις οποίες ο λαός του θα πρέπει να είναι έτοιμος να υπακούσει (4,1εξ.).

Ξεκινώντας, λοιπόν, στο 4,1 ο Παύλος αναπτύσσει θέματα που είχε αναφέρει πρωτίτερα: της αγιότητας (πρβλ. 3,3 και 4,3-4.7)· του *περιπατεῖν και ἀρέσκειν Θεῷ* (πρβλ. 2,4.12 και 4,1)· και της αποδοχής των λόγων του Παύλου όχι σαν απλά, ανθρώπινα λόγια αλλά σαν λόγο του Θεού (πρβλ. 2,13 και 4,2.8). Όλα αυτά έχουν γίνει βίωμα των αναγνωστών της επιστολής, επειδή ο Θεός έχει επιτελέσει έργο χάριτος στις καρδιές τους. Χρειάζονται, ωστόσο, παραπέρα ανάπτυξη σ' αυτούς τους τομείς, μια ανάπτυξη που έρχεται μόνο με θεία καθοδήγηση. Ο Παύλος παροτρύνει τους Θεσσαλονικείς να συνεχίσουν να δείχνουν ακόμη περισσότερο ζήλο στο να ευαρεστούν τον Θεό, με την προϋπόθεση ότι ο Θεός έχει αρχίσει να εργάζεται μέσα τους, και ότι είχαν ήδη αρχίσει να ανταποκρίνονται θετικά σε προηγούμενη διδασκαλία του και στις παραινέσεις του (4,1). Ο τρόπος που θα πρέπει να συνεχίσουν να ευαρεστούν τον Θεό, είναι ν' ακολου-

θούν τις εντολές του, να απέχουν από την ανηθικότητα και ν' ανταποκρίνονται στην πρόσκλησή του για αγιότητα (4,2-7). Το αντίθετο αυτής της πορείας είναι να απορρίπτει ή να δυσαρεστεί κανείς τον Θεό (4,8), με αποτέλεσμα να επισύρει την τιμωρία του (4,6β). Έτσι, τα πάντα στα εδ. 1-8 στηρίζουν την κεντρική ιδέα του εδ. 1, ότι δηλ. πρέπει οι πιστοί να ευαρεστούν τον Θεό, και αυτή θα εξακολουθήσει να είναι η βασική ιδέα μέχρι το 5,11. Επομένως, ό,τι ακολουθεί μετά το 4,1 είναι οι ποικίλοι τρόποι με τους οποίους οι πιστοί πρέπει να ευαρεστούν τον Κύριο.

Αφού στο 4,1-8 ο απόστολος αναπτύσσει την αντίληψη της αγιότητας ξεκινώντας από την προσευχή στο τέλος του κεφ. 3 (εδ. 13), στα αμέσως επόμενα εδάφια προχωρεί ακόμη περισσότερο και επεκτείνεται σε μια άλλη διάσταση της παράκλησής του που τη συναντάμε και στο 3,12: «ο Κύριος ας κάνει να αυξάνει όλο και περισσότερο η αγάπη μεταξύ σας και προς όλους...». Η «επέκταση» είναι ότι η αγάπη που ασκείται μέσα στην εκκλησία (4,9-10), θα έχει ως αποτέλεσμα την αγάπη προς τους ανθρώπους του έξω κόσμου με το να τους δίνουμε τη μαρτυρία μας (4,10-11). Τα τέσσερα αυτά εδάφια έχουν ενδεχομένως στόχο τους το να αρέσουμε στον Θεό, κάτι που αναφέρεται στο εδ. 1.

Η περικοπή 4,13-18 συνεχίζει την τελευταία προειδοποίηση του Παύλου στα αμέσως προηγούμενα εδάφια (11-12) να συμπεριφέρονται οι πιστοί ευπρεπώς στα μάτια του κόσμου ώστε η μαρτυρία τους να είναι η σωστή. Συνεπώς, το να ζουν με ευπρέπεια και «χωρίς αναταραχές», περιλαμβάνει και το να μη λυπούνται γι' αυτούς που πέθαναν «όπως και οι άλλοι, (δηλ. οι εκτός της εκκλησίας του εδ. 12) που δεν ελπίζουν πουθενά» (4,13). Όπως οι περικοπές 4,1-8 και 9-12 θεωρήθηκαν τρόποι με τους οποίους θα έβρισκε την απάντησή της η προσευχή του Παύλου για αγιότητα και αγάπη αντίστοιχα (3,12-13), έτσι και τα εδάφια 13-18 του δ' κεφαλαίου θεωρούνται ότι απαντούν στην προσευχή του ο Θεός να κρατήσει σταθερές τις καρδιές τους στην πίστη και στην ελπίδα, μέχρι να ξανάρθει ο Χριστός. Στην προσευχή του 3,13 υποκρύπτεται η «ελπίδα». Κι αυτό φαίνεται αν συγκρίνουμε τη φαινομενικά ταυτόσημη ορολογία στις περικοπές 1,3-2,19 και 3,13. Πρβλ. τις φράσεις: «...τη σταθερή ελπίδα σας στον ερχομό του Κυρίου μας Ιησού Χριστού» (1,3) και «... η ελπίδα μας... μπροστά στον Κύριό μας Ιησού Χριστό, όταν θα ξανάρθει (2,19) με το «...θα στερεώσει τις καρδιές σας, ώστε να σταθείτε... όταν θα ξανάρθει ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός» (3,13). Η ενίσχυση της ελπίδας του ερχομού του Χριστού,

αυξάνει την αγιότητα, πράγμα που συνέβη και με την αύξηση στην αγάπη, όπως είδαμε στο 4,9-12. Η ίδια ελπίδα έχει ως αποτέλεσμα και τη "στήριξη" της τωρινής πίστεως. Κι όπως συμβαίνει με την αγιότητα και την αγάπη στο 4,3-12, η διατήρηση της ελπίδας ότι θ' αναστηθούμε κατά την έλευση του Χριστού, και η στήριξη της πίστεως που έρχεται σαν αποτέλεσμα, μοιάζουν να είναι κι αυτά μέρος του επιδιωκόμενου ευρύτερου στόχου, δηλ. να αρέσουμε στον Θεό (4,1).

Στην περικοπή 4,13-18 ο Παύλος τονίζει ότι οι χριστιανοί πρέπει να ενθαρρύνουν ο ένας τον άλλο, αφού όλοι έχουν τη μεγάλη ελπίδα της ανάστασης. Στο 5,1-11 ο Παύλος προχωρεί στο συνακόλουθο ερώτημα εάν μπορεί να προσδιοριστεί ακριβώς ο χρόνος που θα ξανάρθει ο Χριστός και θ' αναστήσει τους νεκρούς. Η απάντηση του αποστόλου είναι πως κανένας δεν μπορεί να απαντήσει σ' αυτό το ερώτημα, γιατί η δεύτερη έλευση του Χριστού θα συμβεί αναπάντεχα, όπως έρχεται ένας κλέφτης τη νύχτα. Η περικοπή αυτή μπορεί να χωριστεί σε τρεις υπο-ενότητες, που, με διαφορετικό τρόπο η καθεμιά, ασχολούνται όλες με την αιφνίδια έλευση του Χριστού: (1) Ο ερχομός του Χριστού θα συμβεί απροειδοποίητα για τους απίστευτους, οι οποίοι και θ' αντιμετωπίσουν την κρίση (5,1-3), ενώ (2) οι χριστιανοί θα είναι πνευματικά έτοιμοι, επειδή έχουν συνάψει στενή σχέση με τον Θεό δια του Χριστού στον παρόντα αιώνα (εδ. 4-7), και (3) επειδή είναι άγρυπνοι με μια πίστη που στηρίζεται στη βεβαιότητα ότι ο Θεός τούς προορίζει για τη σωτηρία του. Όλη αυτή η αισιοδοξία αποτελεί τη βάση για να ενισχύουν και να βοηθούν ο ένας τον άλλο (εδ. 8-11), πράγμα που είναι και η κεντρική ιδέα όλης της παραγράφου. Και, όπως συμβαίνει με την κεντρική ιδέα του 4,13-18, έτσι κι ετούτη η παράγραφος οράται καλύτερα στην ευρύτερη συνάφεια, ότι δηλ. υποστηρίζει την κυρίαρχη ως τώρα σκέψη (ήδη από το 4,1) του *ἀρέσκειν Θεῷ*. Μέχρι τώρα, οτιδήποτε έχει πει ο Παύλος στην περικοπή 4,2-5,11 πρέπει να το δούμε ως μέσον για να πετύχουμε τον μεγάλο στόχο: να ευαρεστήσουμε τον Θεό.

Ο απόστολος φτάνει στο λογικό αποκορύφωμα της επιστολής του στα εδάφια 12-24 του ε' κεφαλαίου. Στην αρχή του τμήματος 12-22 αναπτύσσονται οι προηγούμενες προτροπές, να ενθαρρύνουν, δηλαδή, ο ένας τον άλλο (4,13 και 5,11), πάντα στον απόηχο του σταθερού στόχου, του *ἀρέσκειν Θεῷ* (4,1). Ο Παύλος, όμως, συντάσσει το αρχικό τμήμα της περικοπής με τρόπο που να προβάλλει τον τελικό στόχο του: ο αγιασμός των πιστών ώστε να υπάρχει ειρήνη

στην κοινωνία, έτσι που προστατευμένοι να περάσουν με επιτυχία τη δοκιμασία της τελικής κρίσης (5,23-24). Επομένως, ο απώτερος μεγάλος σκοπός της επιστολής είναι οι πιστοί να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στην εσχατολογική δοκιμασία, ένας στόχος που στο 3,13 επιστρέφει στην ίδια τελική ιδέα των κεφαλαίων 1-3!

Οι τελικές οδηγίες και οι χαιρετισμοί του 5,25-28 θα μπορούσαν να είναι άσχετα με τα προηγούμενα, αλλά μοιάζουν περισσότερο με τρόπους για να επιτευχθεί η "ειρήνη", που αναφέρεται στην προηγούμενη ενότητα (23-24), και η οποία από μόνη της συνεπικουρεί τον κύριο στόχο του αγιασμού των πιστών, ώστε να διατηρηθούν άμεμπτοι στην κρίση που θα κάνει ο Χριστός. Αυτά, λοιπόν, τα τέσσερα τελευταία εδάφια συνηγορούν επίσης υπέρ της ελπίδας του Παύλου, ότι οι αναγνώστες του θα βγουν αλώβητοι από την εσχατολογική κρίση. Θα μπορούσαμε να πούμε πως η προσευχή για τους αδελφούς εργάτες του ευαγγελίου (εδ. 25), το αδελφικό φίλημα προς τα μέλη της εκκλησίας (26), η κοινή πρόσβαση στο περιεχόμενο της επιστολής (27) και η χάρη του Κυρίου στη ζωή μας (28) είναι επιπλέον τρόποι με τους οποίους μπορούμε ως πιστοί να φτάσουμε στην ειρήνη του Θεού και στην αγιότητα, καθώς προετοιμαζόμαστε για την τελική κρίση.

Η κεντρική ερμηνευτική ιδέα της όλης επιστολής μπορεί να διατυπωθεί ως εξής: **Ο Παύλος ευχαριστεί τον Θεό για τη σωτηρία των Θεσσαλονικέων, τους δίνει επιπλέον οδηγίες για να συμπληρώσουν την πίστη τους, και προσεύχεται γι' αυτό, ώστε να είναι αρεστοί στον Θεό ζώντας τη ζωή της αγιότητας, και έτσι να μπορέσουν να σταθούν**

άμεμπτοι στην κρίση των εσχατων καιρών.

*Μετάφραση-Επεξεργασία:
Χάρης Ι. Νταγκουνάκης*

Ο G.K. Beale είναι καθηγητής της Καινής Διαθήκης στο Wheaton College, Ιλλινόι, ΗΠΑ.

(Σ.τ.Μ.): Θα προτεινάμε ο αναγνώστης να παρακολουθεί παράλληλα και το κείμενο της Επιστολής, για να κατανοήσει πλήρως τη σκέψη του συγγραφέα. Η μορφή των παραπομπών στο άρθρο ακολουθεί το σύστημα των κριτικών εκδόσεων των βιβλικών κειμένων. Η παράθεση των εδαφίων γίνεται από τη "Νέα Μετάφραση της Βίβλου".

"ΛΟΓΟΣ" ΚΑΙ "ΡΗΜΑ": Υπάρχει διαφορά;

του κ. Jeffrey W. Baldwin

Συνέχεια από το προηγούμενο

Πράξεις των Αποστόλων

Πράξεις 2:14. Κάνοντας το πρώτο του κήρυγμα μετά την Πεντηκοστή, ο Πέτρος ύψωσε τη φωνή του και είπε «Άνδρες Ιουδαίοι και οι κατοικούντες Ιερουσαλήμ πάντες, τούτο υμίν γνωστόν έστω και ενωπίσασθε τα ρήματα μου». Τα συγκεκριμένα αυτά «ρήματα» λοιπόν, είναι ένας δημόσιος λόγος που απευθύνεται σε όλο το πλήθος της Ιερουσαλήμ που άκουγε το κήρυγμα του Πέτρου. Και ποια είναι αυτά τα συγκεκριμένα «ρήματα»; Είναι κάποιος ιδιαίτερος λόγος προς κάποια άτομα; Κάθε άλλο. Είναι μια σύντομη ανασκόπηση της Π.Δ., διάφορες αναφορές στους προφήτες, μια υπενθύμιση των γεγονότων που συνέβησαν στη ζωή του Ιησού και στο τέλος η πρόσκληση στο λαό να μετανοήσει, να πιστέψει και να βαπτιστεί.

Πράξεις 5:20,32. Ο αρχιερέυς και οι Σαδδουκαίοι φυλακίζουν τους αποστόλους. Ένας άγγελος όμως τους ανοίγει την πόρτα της φυλακής τη νύχτα και τους λέει: «Πορεύεσθε και σταθέντες λαλείτε εν τω ιερώ τω λαώ πάντα τα ρήματα της ζωής ταύτης». Και πάλι, τα «ρήματα» γίνονται σ' ένα δημόσιο χώρο, συγκεκριμένα στο ιερό της Ιερουσαλήμ. Με βάση την οδηγία του αγγέλου, οι απόστολοι πήγαν στο ιερό και «εδίδασκον» (εδ. 21). Παρακάτω διαβάζουμε ότι ήταν στο ιερό «εστώτες και διδάσκοντες τον λαόν» (εδ. 25) και ότι είχαν γεμίσει την Ιερουσαλήμ με τη «διδαχή» τους (εδ. 28). Ο Πέτρος, απαντώντας στο συνέδριο μιλά για τη σταύρωση, την ανάσταση και την κυριαρχία του Χριστού, τονίζοντας ότι τώρα δίνεται μετάνοια και άφεση αμαρτιών στον Ισραήλ. Και καταλήγει: «ημείς εσμεν μάρτυρες των ρημάτων τούτων». Ποιων ρημάτων; Των «ρημάτων τούτων». Δηλαδή, των γεγονότων που συνέβησαν μέσα στη ζωή του Χριστού.

Πράξεις 6:11,13. Στο 11 εδάφιο διαβάζουμε ότι κάποιοι ψευδομάρτυρες συκοφαντούν το Στέφανο λέγοντας, «ότι ακηκόαμεν αυτού λαλούντος ρήματα βλάσφημα εις Μωϋσῆν και τον θεόν». Μια καθαρή περίπτωση όπου η λέξη «ρήμα» χρησιμοποιείται αρνητικά. Στο εδ. 13 οι ψευδομάρτυρες συνεχίζουν: «ο άνθρωπος ούτος ου παύεται λαλών ρήματα κατά του τόπου του αγίου [τούτου] και του νόμου».

Πράξεις 10:22. Κάποιοι ψάχνουν τον Πέτρο για

να τον ενημερώσουν ότι ο Κορνήλιος «εχρηματίσθη υπό αγγέλου αγίου» να έρθει «ακούσαι ρήματα» από τον Πέτρο. Η συζήτηση τους δεν καταλήγει να είναι μια προσωπική συνομιλία αλλά μια ομιλία του Πέτρου, η οποία εστιάζει και πάλι στο σωτήριο έργο του Χριστού.

Πράξεις 10:37. «Υμείς οίδατε το γενόμενον ρήμα καθ' όλης της Ιουδαίας». Το «γενόμενον ρήμα» δεν είναι τίποτε άλλο από την ιστορία του Ιησού.

Πράξεις 10:44. Ο Πέτρος ολοκληρώνει την ομιλία του και διαβάζουμε: «Έτι λαλούντος του Πέτρου τα ρήματα ταύτα επέπεσεν το Πνεύμα το Άγιον επί πάντας τους ακούοντας τον λόγον». Να λοιπόν ποια ήταν τα ρήματα του Πέτρου: ήταν ο λόγος του Πέτρου! Εκτός αν πιστεύουμε ότι ο Πέτρος λαλούσε ρήματα και το Πνεύμα έπεσε σε κάποιους που άκουγαν κάποιο λόγο! Και ας σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση ο «λόγος» ήταν που συνοδεύθηκε από το Πνεύμα.

Πράξεις 11:14,16. Σ' αυτό το κεφάλαιο ο Πέτρος αφηγείται τα γεγονότα που συνέβησαν με τον Κορνήλιο στους «εκ περιτομής». Αναφέρει το πώς ο Κορνήλιος έλαβε οδηγία από άγγελο να ακούσει «ρήματα» από τον Πέτρο, ότι το Άγιο Πνεύμα έπεσε πάνω στους ανθρώπους του Κορνήλιου την ώρα που ο Πέτρος μιλούσε, και πως αυτό του θύμισε το «ρήμα» του Κυρίου ότι ο ίδιος θα τους βαπτίσει «εν Πνεύματι Αγίω». Στην τελευταία περίπτωση το «ρήμα» είναι μια «ρήση» του Κυρίου που όντως αρμόζει στη συγκεκριμένη περίπτωση. Η ρήση όμως αυτή είναι ξεκάθαρη, είναι μια γενική διδασκαλία της Καινής Διαθήκης η οποία ήταν γνωστή σε όλους τους πιστούς.

Πράξεις 13:42. «Εξιόντων δε αυτών παρεκάλουν εις το μεταξύ σάββατον λαληθήναι αυτοίς τα ρήματα ταύτα». Ποια ρήματα; Αυτά που κήρυττε ο Παύλος σε όλο το κεφάλαιο. Ποιο ήταν το περιεχόμενο του κηρύγματος; Μια ανασκόπηση της Π.Δ. η οποία καταλήγει στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού και την προσφορά της άφεσης των αμαρτιών! Αλλά και αν αυτό δεν πείθει, προσέξτε το εδάφιο 44. «Τω δε ερχομένω σαββάτω σχεδόν πάσα η πόλις συνήχθη ακούσαι τον λόγον του Κυρίου!» Του ζήτησαν να τους λαλήσει ρήματα και μετά μαζεύτηκαν για να ακούσουν λόγο!

Πράξεις 16:38. Μετά από τη διαμαρτυρία του

Παύλου ότι είναι Ρωμαίος πολίτης, οι ραβδούχοι «απήγγειλαν τοις στρατηγοίς . . . τα ρήματα ταύτα». *Εδώ φαίνεται να εννοούνται τα «γεγονότα» αυτά, ή τα «λόγια» του Παύλου.*

Πράξεις 26:25. Ο Παύλος μιλά και ο Φήστος τον κατηγορεί ότι μαινεται εξαιτίας της πολλής του μόρφωσης. Ο Παύλος απαντά: «Ου μαινομαι, φησίν, κράτιστε Φήστε, αλλά αληθείας και σωφροσύνης ρήματα αποφθέγγομαι». Τα ρήματα αναφέρονται σ' αυτά που ο Παύλος έχει πει στο Φήστο πριν. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι είναι ρήματα «αληθείας και σωφροσύνης», δυο σημαντικές αξίες, προφανώς, για τον Παύλο.

Πράξεις 28:25. Πολλοί πείθονται από τα λόγια του Παύλου ενώ άλλοι απιστούν και «απελύοντο ειπόντος του Παύλου ρήμα εν, ότι καλώς το Πνεύμα το Άγιον ελάλησεν δια Ησαΐου του προφήτου προς τους πατέρας ημών, λέγων . . . (βλ. Ησ. 6:9)». Το τελευταίο ρήμα του Παύλου στις Πράξεις: εδάφια από τον Ησαΐα που όπως ίσχυαν στην εποχή του προφήτη, έτσι ίσχυαν και στην εποχή του Παύλου.

Ας ερευνήσουμε πώς μας μιλά ο Θεός σήμερα, αλλά ας το κάνουμε σεβόμενοι αυτά που ο Θεός μας είπε χθες, διότι και κείνα τα λόγια τα παλιά, μένουν εις τον αιώνα.

Συγγράμματα του απ. Παύλου

Ρωμαίους 10:8-18. Τα εδάφια αυτά έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον επειδή ένα απ' αυτά είναι το μόνο εδάφιο που επικαλείται ο Χο για να στηρίξει τη θέση του. Θυμίζω τα λόγια του:

"Το Ρωμαίους 10:17 μας δείχνει ότι το υλικό με το οποίο οικοδομείται η πίστη είναι κάτι περισσότερο από την απλή ανάγνωση του Λόγου του Θεού: «η πίστη είναι εξ ακοής, η δε ακοή δια του λόγου του Θεού». Στο κείμενο η λέξη δεν είναι «λόγος» αλλά «ρήμα». Η πίστη έρχεται συγκεκριμένα από το άκουσμα του ρήματος".¹

Πολύ ενδιαφέροντα όλ' αυτά, αλλά καλό είναι να δούμε και τι λέει η περικοπή. Το εδάφιο στο κείμενο λέει: «άρα η πίστις εξ ακοής, η δε ακοή δια ρήματος Χριστού»(εδ. 17).

Θυμίζω ότι αυτό που απασχολεί τον Παύλο στα κεφάλαια 9-11 της προς Ρωμαίους επιστολής είναι η απόρριψη του Ισραήλ από το Θεό. Στο κεφάλαιο 10 τίθεται το ερώτημα αν ο Ισραήλ είναι αξιοκατάκριτος, αν δηλαδή του δόθηκε η ευκαιρία να πιστέψει και την απέρριψε ο ίδιος. Σχολιάζει ότι ο Ισραήλ είχε ένα ζήλο «ου κατ' επίγνωσιν», διότι προσπάθησε να στήσει τη δική του δικαιοσύνη χωρίς να υποταχθεί στη δικαιοσύνη του Θεού. Η δικαιοσύνη του νόμου απαιτεί υποταγή στο νόμο για να γευτεί κανείς τη ζωή (Λευϊτ. 18:5), ενώ η δικαιοσύνη της πίστης λέει κάτι διαφορετικό. Ας δούμε όμως το κείμενο της προς Ρωμαίους καθώς και τα εδάφια από τα οποία αντλεί την ορολογία του (στη μετάφραση των Ο'):

<p>Δευτ. 30:1 «Και έσται ως αν έλθωσιν επί σε πάντα τα ρήματα (ντεβαρίμ) ταύτα, η ευλογία και η κατάρα . . .» Δευτ. 30:10 «Εάν εισακούσης της φωνής κυρίου (κολ Γιαχβέ) του Θεού σου φυλάσσεσθαι και ποιείν πάσας τας εντολάς (μιτσβόθαβ) αυτού και τα δικαιώματα (χουκτάβ) αυτού και τας κρίσεις (χακτουβά) αυτού τας γεγραμμένας εν τω βιβλίω του νόμου (Τορά) τούτου . . .» Δευτ. 30:11-14 «Ότι η εντολή αυτή (μιτσβά), ήν εγώ εντέλλομαι σοι σήμερα, ουχ υπέρογκός έστιν ουδέ μακράν από σου. Ουκ εν τω ουρανώ άνω εστίν λέγων Τis αναβήσεται ημίν εις τον ουρανόν και λήμψεται αυτήν ημίν; και ακούσαντες αυτήν ποιήσομεν. Ουδέ πέραν της θαλάσσης εστίν λέγων Τis διαπεράσει ημίν εις το πέραν της θαλάσσης και λήμψεται αυτήν; και ακουστήν ημίν ποιήσει αυτήν και ποιήσομεν. Έστιν σου εγγύς το ρήμα (νταβάρ) σφόδρα εν τω στόματι σου και εν τη καρδιά σου και εν ταις χερσίν σου αυτό ποιείν».</p>	<p>«μη είπης εν τη καρδιά σου. (Δευτ. 9:4)</p> <p>τις αναβήσεται εις τον ουρανόν; (Δευτ. 30:12) τουτ' έστιν Χριστόν καταταγειν.</p> <p>ή· τις καταβήσεται εις την άβυσσον; (Δευτ. 30:12) τουτ' έστιν Χριστόν εκ νεκρών αναγαγειν.</p> <p>αλλά τι λέγει; Εγγύς σου το ρήμα εστιν εν τω στόματι σου και εν τη καρδιά σου (Δευτ. 30:14)</p> <p>τουτ' έστιν το ρήμα της πίστεως ό κηρύσσομεν. Ότι εάν ομολογήσης εν τω στόματι σου κύριον Ιησούν και πιστεύσης εν τη καρδιά σου ότι ο Θεός ήγειρεν αυτών εκ νεκρών, σωθήση Καρδιά γαρ πιστεύεται εις δικαιοσύνην Στόματι δε ομολογείται εις σωτηριαν».</p>
--	--

Από την παραπάνω σύγκριση των περικοπών είναι σημαντικό να προσέξουμε τα εξής:

1. Ο Παύλος είναι άμεσα επηρεασμένος στη σκέψη του και στα λόγια που χρησιμοποιεί από διάφορα εδάφια, κυρίως όμως του Δευτερονομίου 30:1-14. Από εκεί προκύπτουν οι περισσότερες λέξεις καθώς και η ανάπτυξη της σκέψης του. Είναι ενδιαφέρον λοιπόν ότι στην περικοπή του Δευτερονομίου αναφέρονται τα «ρήματα» που έχει πει ο Θεός, αλλά με τη λέξη «νταβάρ» στο Εβραϊκό κείμενο, ενώ αναφέρεται επίσης η «φωνή» του Κυρίου, οι «εντολές» Του, τα «δικαιώματα» Του, οι «κρίσεις» Του, κ.ο.κ.

2. Η έμφαση του Δευτερονομίου είναι στο γεγονός ότι οι εντολές του Θεού δε βρίσκονται μακριά από το λαό. Δε βρίσκονται στον ουρανό για να πρέπει να πάει κάποιος να τις πάρει και να τις φέρει, ούτε πέραν της θάλασσας για να σταλεί άνθρωπος να τις μεταφέρει. Αυτό

από μόνο του λέει πολλά: η ιδέα του ρήματος τονίζει τη νέα πληροφόρηση, το νέο συγκεκριμένο λόγο που μπορεί να δώσει ο Θεός σ' ένα άτομο. Όμως το Δευτερονόμιο τονίζει ότι το «ρήμα», η «εντολή» κτλ. είναι εδώ, έχει ήδη δοθεί, είναι στο στόμα και στην καρδιά του ανθρώπου και το ζητούμενο είναι πως θα την τηρήσει! Εξάλλου, τα «ρήματα» αυτά αναφέρονται στο νόμο, ενώ στο εδ. 1 φαίνεται να αναφέρονται στη δηλωμένη «ευλογία» και «κατάρτα» της διαθήκης.

3. Με την ίδια λογική αναπτύσσεται και η σκέψη του απ. Παύλου. Στην Κ.Δ. υπάρχει κάποιος που ήταν στους ουραμούς και κατέβηκε, κάποιος που πήγε στην άβυσσο και ανέβηκε. Συνεπώς, αν το ρήμα, ο Λόγος, η εντολή του Θεού ήταν κοντά στην Π.Δ., πόσο μάλλον τώρα που ο Χριστός ήρθε τόσο κοντά, φέρνοντας μας τη ζωντανή παρουσία, το ζωντανό Λόγο του Θεού! Κι όλ' αυτά, όπως είπαμε, τα τονίζει ο Παύλος για να δείξει ότι αν ο Ισραήλ απέρριψε το Λόγο του Θεού, δεν το έκανε από άγνοια αλλά όταν βρέθηκε αντιμέτωπος μ' αυτόν το Λόγο.

Στα επόμενα εδάφια ο Παύλος τονίζει πως όποιος επικαλείται το όνομα του Κυρίου σώζεται και ύστερα θέτει μια σειρά ερωτημάτων. Μπορούν κάποιοι να επικαλεστούν Κάποιον στον Οποίο δεν πίστεψαν; Η υπονοούμενη απάντηση είναι, όχι. Μπορούν κάποιοι να πιστέψουν σε Κάποιον που δεν άκουσαν; (Όχι). Μπορούν να ακούσουν χωρίς να υπήρξε κήρυκας; (Όχι). Μπορεί να υπάρξει κήρυκας αν δεν έχει σταλεί; (Όχι). Γιατί λέγονται όλ' αυτά; Γιατί ο Παύλος υποστηρίζει ότι ο Ισραήλ έχει ακούσει το κήρυγμα των απεσταλμένων του Θεού. Παρ' όλ' αυτά όμως: «Ου πάντες υπήκουσαν τω ευαγγελίω. Ησαΐας γαρ λέγει, Κύριε τις επίστευσεν τη ακοή ημών; Άρα η πίστις εξ ακοής, η δε ακοή δια ρήματος Χριστού». Ποια είναι η πίστη που αναφέρεται εδώ; Δεν είναι κάποια συγκεκριμένη πίστη αλλά η πίστη στο κήρυγμα του Λόγου του Θεού που έρχεται μέσα από τους απεσταλμένους κήρυκες του Θεού, η πίστη στο ευαγγέλιο, το οποίο ο λαός Ισραήλ απέρριψε. Γιατί χρησιμοποιείται η λέξη «ρήμα»; Πολύ απλά, διότι αυτή η λέξη αναφέρθηκε στο Δευτερονόμιο, στη μετάφραση των Ο'.

Εξάλλου, το επόμενο εδάφιο (18) αναφέρεται στην Π.Δ. «Δεν άκουσε ο Ισραήλ;» ρωτά ο Παύλος. «Μενούνγεις πάσαν την γην εδήλθεν ο φθόγγος αυτών και εις τα πέρατα της οικουμένης τα ρήματα (μιλαχέμ) αυτών». Το εδάφιο απλά θέλει να τονίσει ότι το μήνυμα έφτασε παντού και ο Ισραήλ είναι αδικαιολόγητος για την απιστία του.

Β' Κορινθίους 12:4. Ο Παύλος μιλά για έναν άνθρωπο που φαίνεται να είναι ο ίδιος και λέει γι' αυτόν ότι «ηρπάγη εις τον παράδεισον και ήκουσεν άρρητα ρήματα α ουκ εξόν ανθρώπω λαλήσαι». Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτό το εδάφιο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ένδειξη ότι το «ρήμα» είναι κάτι το ιδιαίτερο. Όμως, ό,τι κι αν πούμε γι' αυτήν την ιδιαίτερη εμπειρία του Παύλου, δεν υπάρχει τίποτα που να δείχνει ότι η λέξη «ρήμα» ήταν αναγκαία ή ότι είναι τεχνικός όρος που δηλώνει κάτι ιδιαίτερο. Ο λόγος που ο Παύλος φαίνεται να την επέλεξε ήταν για να κάνει το λογοπαίγνιο «άρρητα ρήματα». Ας μην ξεχνάμε ότι τα λόγια αυτά βρίσκονται στο πλαίσιο του διαλόγου του Παύλου με τους Κορινθίους, οι οποίοι καυχόντουσαν για αποκαλύψεις από το Θεό, ενώ ο ίδιος ο Παύλος προτιμά να καυχείται «εν ταις ασθενειαις». Μπορώ να καυχηθώ για κάποιον που άκουσε άρρητα ρήματα, αλλά για τον εαυτό μου . . . καυχίμαι μόνο στις ασθένειες. Βέβαια, είναι αλήθεια

ότι ο Παύλος φαίνεται ότι είχε μια πραγματικά συγκλονιστική εμπειρία. Αυτό όμως δε σημαίνει πως αυτή η εμπειρία είναι το ζητούμενο για μας. Ο απ. Παύλος είναι επίσης ο συγγραφέας ενός μεγάλου μέρους της θεόπνευστης Καινής Διαθήκης, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι αυτό είναι το ζητούμενο για μας.

Β' Κορινθίους 13:1. Ο Παύλος ανακοινώνει ότι θα έρθει στην Κόρινθο για τρίτη φορά και κάνει αναφορά σ' ένα νόμο της Π.Δ.: «επί στόματος δύο μαρτύρων και τριών σταθήσεται παν ρήμα». (Βλ. Δευτ. 19:15). Ήταν ένας γνωστός νόμος όπου στα Εβραϊκά η λέξη είναι «νταβάρ» και εδώ έχει την έννοια της υπόθεσης, κυρίως της δικαστικής υπόθεσης. Ο Παύλος έχει αντιμετωπίσει πολλά με την εκκλησία της Κορίνθου και η τρίτη του επίσκεψη είναι μια τρίτη μαρτυρία για το πώς έχουν τα πράγματα εκεί.

Εφεσίους 5:26. Οι άνδρες καλούνται να αγαπούν τις γυναίκες τους όπως ο Χριστός αγάπησε την εκκλησία και παρέδωσε τον Εαυτό Του γι' αυτήν, «ίνα αυτήν αγιάση καθαρίας τω λουτρώ του ύδατος εν ρήματι». Ό,τι κι αν σημαίνει αυτή η φράση, είναι βέβαιο ότι το «ρήμα» αυτό, αναφέρεται σε όλη την εκκλησία ή σε κάθε έναν που βαπτίζεται και ανήκει σ' αυτήν.

Εφεσίους 6:17. Σχετικά με την πανοπλία του χριστιανού αναφέρεται στο τέλος η περικεφαλαία της σωτηρίας και η μάχαιρα του Πνεύματος «ο έστιν ρήμα Θεού». Πολλοί έχουν προσέξει ότι ορισμένα στοιχεία της πανοπλίας είναι πράγματα στα οποία ο Παύλος έχει ήδη αναφερθεί νωρίτερα στην επιστολή. Είναι ενδιαφέρον ότι στο 1:13, όπως και εδώ, ο Παύλος θέτει μαζί τη σωτηρία και το Λόγο/ρήμα: «Εν ω και ημείς ακούσαντες τον λόγον της αληθείας, το ευαγγέλιον της σωτηρίας υμών . . .». Εκεί φαίνεται λοιπόν ότι ο Λόγος της αληθείας είναι το ευαγγέλιο της σωτηρίας. Πολλοί θα επέμεναν ότι η λέξη «ρήμα» διαφέρει. Θα έλεγαν πως στην πνευματική μάχη με το διάβολο, απαιτείται όχι ο Λόγος, αλλά το συγκεκριμένο «ρήμα» του Κυρίου το οποίο θα αποστομώσει αποτελεσματικά το διάβολο για να τον κάνει να φύγει. Ομολογούμε πως μια τέτοια προσέγγιση δίνει την εντύπωση ότι ο Λόγος του Θεού είναι μια συλλογή ρημάτων που λειτουργούν σαν ξόρκια, και ότι σε κάθε περίπτωση πρέπει να βρεθεί το σωστό ξόρκι. Δεν έχουμε όμως μια τέτοια εικόνα από το Λόγο του Θεού. Εξάλλου, τα άλλα στοιχεία της πανοπλίας δεν τονίζουν τόσο την ακρίβεια: αλήθεια, δικαιοσύνη, ειρήνη, πίστη, σωτηρία, ρήμα Θεού. Τέλος, θυμίζουμε ότι η έκφραση «ρήμα Θεού» στους Εβδομήκοντα συνήθως μεταφράζει τη φράση «νταβάρ Γιαχβέ». Όμως, όπως είπαμε, η φράση «νταβάρ Γιαχβέ» πολύ συχνά μεταφράζεται και ως «λόγος Θεού».

Λοιπά γραπτά της ΚΔ

Εβραίους 1:3. Ο Θεός στις έσχατες μέρες «ελάλησεν ημίν εν υιώ», ο Οποίος είναι ο «φέρων τα πάντα τω ρήματι της δυνάμεως Αυτού». Εδώ φαίνεται να συνδέεται ο Υιός με την έννοια του Λόγου στη δημιουργία. Ο λόγος ή το ρήμα με το οποίο δημιουργήθηκε ο κόσμος είναι ο Λόγος που λαλεί ο Υιός,

Εβραίους 6:5. Δεν είναι ανάγκη να ασχοληθούμε με το θέμα της ασφάλειας της σωτηρίας, το οποίο συχνά

συζητιέται αναφορικά μ' αυτήν την περικοπή. Κάποιοι εδώ έχουν φωτισθεί, έχουν γευτεί την επουράνια δωρεά, έχουν γίνει μέτοχοι του Αγίου Πνεύματος και έχουν γευτεί «Θεού ρήμα» και τις δυνάμεις του μέλλοντος αιώνος. Ό,τι κι αν είναι το «ρήμα» εδώ, είναι φανερό πως έχει σχέση με τη μετάνοια, διότι λέει πως άτομα σαν αυτά που έχουν πέσει δεν μπορούν να ανακαινιστούν σε μετάνοια.

Εβραίους 11:3. Στο μακρύ κατάλογο της πίστης, ξεκινά ο συγγραφέας με το πρώτο πράγμα που καλούμαστε να πιστέψουμε: «πίστει νοούμεν κατηρτίσθαι τους αιώνας ρήματι Θεού, εις το μη εκ φαινομένων το βλεπόμενον γεγονέναι». Όπως στο 1:3, έτσι και εδώ τονίζεται η δύναμη του ρήματος/Λόγου του Θεού στη δημιουργία.

Εβραίους 12:19. Ο συγγραφέας συγκρίνει Μωϋσή και Χριστό. Δεν ήρθατε λέει σ' ένα όρος με φωτιά και θύελλα και «σάλπιγγος ήχω και φωνή ρημάτων, ής οι ακούσαντες παρητήσαντο μη προστεθῆναι αυτοίς λόγον, ουκ έφερον γαρ το διαστελλόμενον». Αντίθετα, ήρθατε στο όρος της Σιών, της επουράνιας Ιερουσαλήμ. Όποια κι αν είναι η ερμηνεία του εδαφίου, είναι ενδιαφέρον και πάλι ότι στο ίδιο εδάφιο έχουμε «φωνή ρημάτων» και «λόγον».

Α΄ Πέτρου 1:25. «... αναγεγεννημένοι ουκ εκ σποράς φθαρτής αλλά αφάρτου δια λόγου ζώντος Θεού και μένοντος. Διότι 'πάσα σαρξ ως χόρτος και πάσα δόξα αυτής ως άνθος χόρτου· εξηράνθη ο χόρτος και το άνθος εξέπεσεν· το δε ρήμα Κυρίου μένει εις τον αιώνα'. (Ης, 40:6-8). Τούτο

δε έστιν το ρήμα το ευαγγελισθέν εις ημάς». Ο Πέτρος από την αρχή της επιστολής του, τονίζει πως πρέπει να μένουν οι πιστοί κοντά στο μήνυμα του ευαγγελίου (βλ. εδ. 12) το οποίο τους είχε αναγγελθεί. Εδώ τους θυμίζει ότι έχουν αναγεννηθεί με τον άφθαρτο «Λόγο» του Θεού, ο οποίος είναι ζωντανός και μένει! Γιατί να τονίσει ο Πέτρος ότι ο Λόγος του Κυρίου μένει; Διότι είναι άμεσα επηρεασμένοι από την περικοπή που επικαλείται από τον Ησαΐα, όπου «το ρήμα του Κυρίου μένει εις τον αιώνα»! Ο Λόγος μένει επειδή το ρήμα μένει! Κι αυτό συμβαίνει επειδή στον Ησαΐα η λέξη είναι «νταβάρ», η οποία άλλοτε μεταφράζεται «λόγος» και άλλοτε «ρήμα». Σε τελική ανάλυση όμως, αυτό το «ρήμα» είναι το «ευαγγελισθέν εις ημάς». Δηλαδή, δεν είναι τίποτε άλλο από την αλήθεια του ευαγγελίου, στην οποία πίστεψαν και στην οποία καλούνται να μένουν.

Β΄ Πέτρου 3:2: «... μνησθῆναι των προειρημένων ρημάτων υπό των αγίων προφητών και της των αποστόλων υμών εντολής του Κυρίου και σωτήρος».

Στο εδάφιο αυτό παραλληλίζονται προφήτες και απόστολοι, ρήματα και εντολή. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι τα ρήματα αυτά, όποια κι αν είναι, είναι «προειρημένα»! Καλούνται οι πιστοί να θυμηθούν και να επιμείνουν στα ρήματα που έχουν ήδη ειπωθεί από τους προφήτες. Παράλληλα, καλούνται να θυμούνται την «εντολή»

των αποστόλων. Δεν καλούνται σε κάτι καινούργιο, καλούνται να μένουν πιστοί σε κάτι ήδη υπαρκτό και φανερό. Δε χρειάζονται ένα νέο λόγο, χρειάζεται να θυμηθούν το Λόγο που ήδη έχει φανερωθεί. Κι αυτό πρέπει να το κάνουν επειδή (βλ. εδ. 3-4) θα έρθουν στο μέλλον δάσκαλοι που θα διδάσκουν σύμφωνα με τη δική τους επιθυμία και θα αμφισβητούν την επαγγελία της έλευσης του Χριστού. Προσέξτε τη διαφορά: θα ακούνε δασκάλους που θα λένε άλλα πράγματα. Εκείνη την ώρα, ο Πέτρος δεν τους υπόσχετα ότι θα λάβουν κάποιες νέες πληροφορίες και ρήματα από το Θεό. Όχι. Εκείνη την ώρα καλούνται να θυμηθούν «προειρημένα ρήματα».

Ιούδας 17: «Υμείς δε, αγαπητοί, μνήσθητε των ρημάτων των προειρημένων υπό των αποστόλων του κυρίου ημών Ιησού Χριστού». Το εδάφιο αυτό είναι παράλληλο με τη Β΄ Πέτρου 3:2, με μόνη διαφορά ότι τώρα παραλείπονται οι προφήτες και αναφέρονται μόνο τα ρήματα των αποστόλων.

Συμπέρασμα . . . και παράκληση

Ας ερευνήσουμε πώς μας μιλά ο Θεός σήμερα, αλλά ας το κάνουμε σεβόμενοι αυτά που ο Θεός μας είπε χθες, διότι και κείνα τα λόγια τα παλιά, μένουν εις τον αιώνα

Η άποψη ότι ο «λόγος» αναφέρεται γενικά στο Λόγο του Θεού ενώ το «ρήμα» σε συγκεκριμένα λόγια που ο Θεός λέει, σε συγκεκριμένα άτομα, σε συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν ευσταθεί. Η σύγκριση της χρήσης των λέξεων στην Καινή Διαθήκη, η ίδια η χρήση της λέξης «ρήμα» στην Καινή Διαθήκη, το Εβραϊκό υπόβαθρο και η

μετάφραση των Εβδομήκοντα, όλα μαρτυρούν πως οι λέξεις αυτές είναι κατά βάση συνώνυμες. Ακόμα όμως κι αν υπάρχουν κάποιες διαφορές στο νόημα των λέξεων, κατά κανένα τρόπο δε δικαιολογείται η ανάπτυξη κάποιας ξεχωριστής θεολογίας του «ρήματος», πόσο μάλλον δε η προώθηση της αναζήτησης ρημάτων του Θεού ως μέρος της πορείας της χριστιανικής ζωής.

Όστόσο, η ιστορία δεν τελειώνει εδώ. Διότι υπάρχουν μαρτυρίες πολλών πιστών ανθρώπων ότι μέσα απ' αυτήν τη διδασκαλία για το «Λόγο» και το «ρήμα» συνέβησαν θαυμαστά πράγματα στη ζωή τους. Για παράδειγμα, ένας άνθρωπος που έλαβε το «ρήμα» ότι θα θεραπευτεί από κάποια ασθένεια, βρήκε το θάρρος και την πίστη να ξεφύγει από τα δεσμά της απελπισίας που προκαλούσε η αρρώστια του. Άλλος έλαβε «ρήμα» ότι ο Θεός θα τον χρησιμοποιήσει με τρόπο θαυμαστό, κι αυτό του έδωσε ισχυρό κίνητρο να υπηρετήσει το Θεό με όλη του την καρδιά. Άλλοι μιλούν για «ρήματα» που βοήθησαν ώστε άτομα να απελευθερωθούν από τα δεσμά κάποιας αμαρτίας, από τη χαρτοπαιξία, τον αλκοολισμό, τα ναρκωτικά, κ.λπ. Μπροστά σε τέτοια λαμπρά παραδείγματα δυνατών επεμβάσεων του Θεού, η ακαδημαϊκή έρευνα φαίνεται να βρίσκεται εκτός τόπου και χρόνου, έξω από τα πραγματικά προβλήματα της ζωής. Όσο δυνατά κι αν είναι τα επιχειρήματα της, φαίνεται να αντιτίθενται σε ενέργειες του ίδιου του Θεού. Ορισμένοι μπορεί να αποκομίσουν την εντύπωση ότι ο σκοπός μας είναι να σβήσουμε κάθε αμεσότητα στη σχέση μας με το

Θεό και να δημιουργήσουμε μια κοινότητα πιστών που λατρεύουν τη Βίβλο και όχι το ζωντανό Λόγο του Θεού.

Οι παραπάνω αντιρρήσεις είναι απόλυτα σεβαστές. Ποιος μπορεί να μη χαρεί με ανθρώπους που απελευθερώθηκαν από κάθε είδους δεσμά; Όμως τι ήταν αυτό που τους ελευθέρωσε; Ήταν ότι ακολούθησαν τις σωστές τεχνικές; Ήταν μια συγκεκριμένη θεολογία/μεθοδολογία; Στην απάντηση συμφωνούν όλοι οι πιστοί: ο Θεός τους απελευθέρωσε. Πεποίθησή μας είναι ότι ο Θεός είναι πολύ μεγαλύτερος από τις επί μέρους θεολογίες μας. Σε όλη την ιστορία, οι πιστοί υιοθετούσαν απόψεις συχνά λανθασμένες, πολλές φορές απλά επειδή αυτές οι απόψεις κυριαρχούσαν. Για παράδειγμα, οι πιστοί για αιώνες είχαν μια γαιοκεντρική αντίληψη για τον κόσμο. Αυτό δε σημαίνει ότι ο Θεός δεν μπορούσε να ενεργήσει ανάμεσα τους. Ο Θεός γνωρίζει καλύτερα από εμάς ότι «κατά μέρος γινώσκωμεν» και όμως, σε κάθε τόπο, σε κάθε γενιά, σε κάθε εκκλησία που υψώνεται το όνομα του Υιού Του, ευαρεστείται να ενεργεί για τη δόξα του ονόματος Του. Αλίμονο όμως, αν αυτήν τη δόξα την κλέψουμε από το Θεό και την αποδώσουμε στη μαγική φόρμουλα για τη δυναμική χριστιανική ζωή που κάποιοι ανακάλυψαν πρόσφατα, στον εικοστό αιώνα. Θα ήταν σαν να λέμε ότι ο Θεός περίμενε τόσα χρόνια για να βρούμε το μαγικό ραβδί, και τώρα επιτέλους μπορεί να ενεργήσει. Κάθε άλλο. Η χάρη του Θεού είναι μεγάλη. Θυμάται κανείς τη Χαναανά που εκλιπαρούσε το Χριστό για βοήθεια και άκουγε από το στόμα Του «ρήματα» όπως: «ουκ απεστάλην ει μη εις τα πρόβατα τα απωλλότα του οίκου Ισραήλ» (Ματ. 15:24) και «ουκ έστιν καλόν λαβείν τον άρτον των τέκνων και βαλείν τοις κυναρίοις» (εδ. 26). Μια γυναίκα που δε γνωρίζει από σωστές τεχνικές, απλά συνεχίζει να κράζει για βοήθεια, αναγνωρίζοντας ότι η ίδια είναι ανάξιο «κυνάριο» και ότι μόνο ο Χριστός μπορεί να τη βοηθήσει. Σε τέτοιες υπάρξεις, όπου και αν βρίσκονται, όπως κι αν ζητούν, ο Ιησούς βλέπει την πίστη που θέλει να δει στους ανθρώ-

πους (εδ. 28).

Αν και η χάρη του Θεού είναι μεγάλη, αυτό δε σημαίνει ότι η εκκλησία πρέπει να αποδέχεται λανθασμένες διδασκαλίες. Στον ενθουσιασμό μας για το καινούργιο δεν πρέπει να θάψουμε το δοκιμασμένο. Αν υπάρχουν λαμπρά παραδείγματα όπου η διδασκαλία περί «ρήματος» έφερε θετικά αποτελέσματα, φοβούμαι ότι υπάρχουν και θλιβερά παραδείγματα όπου η ίδια διδασκαλία οδήγησε σε υποβάθμιση της αξίας του Λόγου στη χριστιανική ζωή. Πολλοί θα αμφισβητήσουν αυτό που λέω και θα υποστηρίξουν ότι ο Λόγος δεν υποβαθμίζεται. Αν δεν υποβαθμίζεται, τους καλώ να το δείξουν στον τρόπο με τον οποίο θα αντιμετωπίσουν αυτήν την έρευνα. Είναι, ή δεν είναι σύμφωνη με το Λόγο; Αν δεν είναι, ποια επιχειρήματα απαντούν στις παραπάνω θέσεις; Αν είναι σύμφωνη με το Λόγο, θα αναθεωρήσουν τις απόψεις τους; Αν δεν είναι πρόθυμοι να το κάνουν, τότε μια *ανθρώπινη παράδοση* έχει πλέον αντικαταστήσει την εξουσία του Λόγου.

Τέλος, θα ήθελα να προσθέσω μια προσωπική νότα σε όλ' αυτά. Ο στόχος μου δεν είναι να πολεμήσω απόψεις αλλά να καλέσω να είμαστε προσεκτικοί με τις απόψεις που υιοθετούμε, ακόμα κι αν προέρχονται από το στόμα ευλογημένων ιεροκρυκτών παγκοσμίου φήμης. Ο τρόπος με τον οποίο ο Θεός μας μιλά και μας οδηγεί σήμερα ίσως τελικά είναι ένα ανεξιχνίαστο μυστήριο που δεν ορίζεται εύκολα. Αν δεν ισχύει το σχήμα «λόγος και ρήμα», αυτό δε σημαίνει ότι δεν ισχύει κανενός είδους προσωπική οδηγία του Θεού στη ζωή μας. Ας ερευνήσουμε πώς μας μιλά ο Θεός σήμερα, αλλά ας το κάνουμε σεβόμενοι αυτά που ο Θεός μας είπε χθες, διότι και κείνα τα λόγια τα παλιά, μένουν εις τον αιώνα.

Ο κ. Jeffrey W. Baldwin είναι διευθυντής του Ελληνικού Βιβλικού Σχολείου.

Υποσημειώσεις

¹ Cho, Fourth Dimension, 91.

² Είναι ενδιαφέρον ότι ο Παύλος χρησιμοποιεί το ξεκίνημα του Δευτερονομίου 9:4, χωρίς να αναφέρει όσα λέει. Συχνά αυτή η αναφορά του ξεκινήματος του εδαφίου ήταν επαρκής για να θυμίσει το περιεχόμενο του σε όσους γνώριζαν. Το Δευτερονόμιο 9:4 λέει: «Μη είπης εν τη καρδία σου, λέγων, Δια την δικαιοσύνην μου με εισήγαγεν ο Κύριος να κληρονομήσω την γην ταύτην· αλλά δια την ασέβειαν των εθνών τούτων εκδίωκε αυτούς ο Κύριος απ' έμπροσθεν σου». Το εδ. 5 συνεχίζει και εμπεδώνει αυτή τη σκέψη πιο έντονα. Είναι προφανές πως αυτά σχετίζονται με το θέμα του Παύλου, το οποίο είναι η δικαιοσύνη του Θεού και όχι του ανθρώπου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΚΗΣ

Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ

Μία ζωή με πολλά μηνύματα.

Μία παραγωγή DVD του περιοδικού “Αστήρ της Ανατολής”.

ΤΙΜΑΤΑΙ 15 ΕΥΡΩ

Για παραγγελίες: “Αστήρ της Ανατολής”. Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ.: 210 3231079 – Fax: 210 3316 577 email: astir@gec.gr

1852 - 1934

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΚΗΣ
Η ιστορία ενός Έλληνα χριστιανού
επιχειρηματία

Ο Κώδικας Da Vinci και η αναζήτηση του Αυθεντικού

του αιδ. Π. Κανταρτζή

«...Σχεδόν όλα όσα μας δίδαξαν οι πατέρες μας σχετικά με το Χριστό είναι ψέματα».

Αυτό ισχυρίζεται ο σερ Τίμπινγκ, ένα από τα πρόσωπα κλειδιά στο αστυνομικό μυθιστόρημα ο Κώδικας Da Vinci¹.

Πριν ασχοληθούμε με τη δήλωση αυτή αναρωτιόμαστε αν αξίζει κι αν πρέπει να το κάνουμε. Δεν είναι άλλωστε κι αυτή αλλά και όλες οι άλλες απλά λόγια στο στόμα ήρωων ενός μυθιστορήματος. Μήπως, λοιπόν, στεκόμαστε με μία υπέρμετρη υπερευαισθησία και ευθιξία μπροστά σε κάτι που θα έπρεπε να το αντιμετωπίσουμε με μία πιο ελαφρά διάθεση; Πιστεύω ότι αξίζει να ασχοληθούμε με το περιεχόμενο του Κώδικα και με την ανατρεπτική θεώρηση της ιστορίας γύρω από τον Χριστό και τον Χριστιανισμό που προτείνει για τους παρακάτω λόγους.

Πρώτα από όλα επειδή σε αντίθεση με άλλες θρησκείες και άλλα φιλοσοφικά κινήματα, ο Χριστιανισμός είναι μία θρησκεία ριζωμένη στην ιστορία και σε γεγονότα της. Αν για παράδειγμα αποδεικνύαμε ότι δεν ήταν ο Μαρξ που έγραψε το «Κεφάλαιο» ή ότι ο Μάρξ δεν υπήρξε ποτέ ή ότι ήταν ένας εκμεταλευτής βιομήχανος δεν θα άλλαζε στο παραμικρό τα πιστεύω του Μαρξισμού². Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τον Χριστιανισμό. Αν η μαρτυρία των τεσσάρων ευαγγελίων δεν είναι ακριβής κι αν ο Χριστός δεν ήταν αυτός που μας παρουσιάζουν ότι ήταν τότε τα θεμέλια της Χριστιανικής πίστης σαρώνονται και καταστρέφονται.

Ο δεύτερος λόγος είναι το γεγονός ότι η θέση του Κώδικα και η επιχειρηματολογία με την οποία την υποστηρίζει είναι μία εκλαϊκεύμενη εκδοχή απόψεων και θέσεων που κυκλοφορούν καιρό, και μάλιστα σε ορισμένους κύκλους της θεολογικής και ιστορικής έρευνας είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς. Υποστηρίζω λοιπόν ότι αξίζει να ασχοληθούμε με το βιβλίο και τις θέσεις του γιατί στον βασικό πυρήνα τους είναι θέσεις που διατυπώνονται και αλλού, κι εκεί με την επίφαση της αγνής ιστορικής και επιστημονικής έρευνας και γνώσης.

Ο τρίτος λόγος είναι το ότι ο Κώδικας συμπυκνώνει την βασική κοσμοθεωρία του «μεταμοντερνισμού». Ξαναλέει την ιστορία του Χριστιανισμού με έναν τέτοιο τρόπο που ακούγεται σχεδόν αυτονόητος στα αυτιά του σύγχρονου ανθρώπου. Η πίστη δεν έχει σχέση με την μία απόλυτη Αλήθεια και το δόγμα. Η σωτηρία μου δεν εξαρτάται από κάτι απόλυτο έξω από μένα αλλά είναι υποκειμενική και εσωτερική. Δεν είναι απολύτρωση από τον αμαρτωλό εαυτό μου αλλά αυτογνωσία, αγάπη και ανάδειξη του εαυτού μου.

Ο τέταρτος λόγος είναι απλά και μόνο η τεράστια και πανθομολογούμενη δημοφιλία του. Δεν μπορούμε έτσι απλά να προσπεράσουμε κάτι που τόσο μαζικά αγγίζει και αναπόφευκτα επηρεάζει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο εκατομμύρια συνανθρώπων μας.

Ερχόμαστε λοιπόν στο βιβλίο. Ο Κώδικας παρουσιάζει μία βασική θέση και την υποστηρίζει μέσα από μία συγκεκριμένη επιχειρηματολογία. Ποια είναι η βασική θέση;

Αυτή με την οποία ξεκινήσαμε το άρθρο μας, ότι «...σχεδόν όλα όσα μας δίδαξαν οι πατέρες μας σχετικά με το Χριστό είναι ψέματα» (σελ. 321).

Ο κατά «Κώδικα Da Vinci» Ιησούς

Ο Κώδικας λοιπόν έρχεται να προτείνει ένα εναλλακτικό σενάριο για το ποιος είναι ο Ιησούς. Εναλλακτικό σε σχέση με αυτό που τα τέσσερα ευαγγέλια και η εκκλησία παρουσιάζει ως αυθεντικό και που λίγο ή πολύ γνωρίζουμε.

Ποια είναι τα βασικά στοιχεία του;

- Ο Ιησούς ήταν ένα αδιαμφισβήτητο ιστορικό πρόσωπο που κατάφερε και διαδραμάτισε έναν καθοριστικό ρόλο στην ανθρώπινη σκέψη και ιστορία³.
- Ο Ιησούς, όσο καταλυτική κι αν ήταν η επίδρασή του, δεν ήταν παρά ένας απλός, θνητός άνθρωπος⁴.
- Ο άνθρωπος αυτός όπως κάθε άλλος φυσιολογικός άνθρωπος της εποχής του ήταν παντρεμένος με μία γυναίκα, την Μαρία Μαγδαληνή⁵.
- Το σχέδιό του ήταν να αφήσει την Μαγδαληνή ηγήτρια της νέας θρησκείας που εκείνος ξεκίνησε μετά τον βίαιο σταυρικό θάνατό του⁶.
- Μάλιστα, η Μαγδαληνή ήταν 'το δισκοπότηρο' που κροφόρησε και γέννησε το βασιλικό αίμα, δηλαδή το παιδί του Ιησού⁷.

Αν όμως όλα τα παραπάνω είναι αλήθεια τότε πώς φτάσαμε να πιστεύουμε στον Ιησού ως Θεό;

Τις παίζει; Ο Μέγας... ένοχος

Η απάντηση του Κώδικα είναι σαφής. Για όλα φταίει ο Μέγας Κωσταντίνος, ο οποίος παρουσιάζεται στον Κώδικα ως ο κύριος ένοχος για σχεδόν όλα τα κακά που έχουν συμβεί. Ή τουλάχιστον σχεδόν για όλα, τουλάχιστον ο συγγραφέας δεν του χρεώνει και τον φόνο του εφόρου Ζακ Σονιέρ...⁸

Για τον Κώδικα λοιπόν, αυτό που πιστεύουμε για τον Χριστό είναι κατασκευάσμα του τετάρτου αιώνα.

Ο Κωνσταντίνος συγκαλεί μία σύνοδο στη Νίκαια το 325 και εκεί αποφασίζονται:

1. Ο Ιησούς να αναβαθμιστεί από θνητός σε θεός,
2. Όλα τα τεκμήρια που μαρτυρούν για το αντίθετο να καταστραφούν.
3. Να παραχθεί μία βίβλος που θα λειαι αυτή την νέα ιστορία.

Δείτε και τους τρεις αυτούς ισχυρισμούς μαζεμένους σε μία αναφορά από τον Κώδικα:

«Επειδή ο Κωνσταντίνος αναβάθμισε τον Ιησού σχεδόν τέσσερις αιώνες μετά το θάνατό Του, υπήρχαν χιλιάδες έγγραφα τα οποία κατέγραφαν με λεπτομέρειες τη ζωή Του ως θνητού ανθρώπου...»

Ο Κωνσταντίνος παρήγγειλε και χρηματοδότησε μια νέα Βίβλο, από την οποία θα παραλείπονταν όλα εκείνα τα ευαγγέλια που μιλούσαν για τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά του Χριστού, ενώ θα εμπλουτιζόταν το υλικό εκείνων των ευαγγελίων που Τον παρουσίαζαν ως θεό. Τα παλαιότερα ευαγγέλια κηρύχθηκαν παράνομα, συγκεντρώθηκαν και κάηκαν» (σελ. 319 – 320).

Σύμφωνα λοιπόν με τους παραπάνω ισχυρισμούς, ο Ιησούς της ιστορίας δεν έχει καμία σχέση με τον Χριστό του δόγματος, με τον Χριστό της εκκλησίας.

Αυτό που τότε συνέβη δεν έχει καμία σχέση με αυτό που σήμερα πιστεύουμε. Φυσικά μία τέτοια ριζική αναθεώρηση της ιστορία πρέπει να έχει κάποια στοιχεία. Η υποστήριξη, τα τεκμήρια για τον Κώδικα αυτής της ανατρεπτικής προσέγγισης είναι ο ερχομός στο φως μιας σειράς άλλων ευαγγελίων. Το κλειδί για την όλη επιχειρηματολογία είναι ο ισχυρισμός ότι αυτά τα κείμενα, τα τεκμήρια που παρουσίαζαν τον Χριστό ως έναν θνητό, παντρεμένο με την Μαγδαληνή, βρέθηκαν!

Διαβάζουμε,

«Ευτυχώς για τους ιστορικούς, ορισμένα από τα ευαγγέλια που επιχειρήσε να εξαφανίσει από προσώπου γης ο Κωνσταντίνος κατόρθωσαν να διασωθούν. Τα Χειρόγραφα της Νεκράς Θάλασσας ανακαλύφθηκαν τη δεκαετία του 1950 σε ένα σπήλαιο κοντά στο Κουμράν, στην έρημο της Ιορδανίας. Και φυσικά έχουμε τις Κοπτικές Γραφές, που ανακαλύφθηκαν το 1945 στο Ναγκ Χαμαντί. Εκτός του ότι καταγράφουν την πραγματική ιστορία του Δισκοπότηρου, τα έγγραφα αυτά μιλάνε για το έργο του Χριστού με πολύ ανθρώπινους όρους...», (σελ. 320).

Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι κλειδί για την κατανόηση του όλου θέματος είναι να δούμε τί είναι αυτές οι «Κοπτικές Γραφές» τις οποίες αναφέρει ο Κώδικας.

Τον Δεκέμβριο του 1945 ο Μωχάμετ Άλι, ένας Αιγύπτιος χωρικός, έκανε μία από τις πιο σημαντικές ανακαλύψεις της εποχής μας. Σκάβοντας για λίπασμα, κοντά στην πολεμική Ναγκ Χαμάντι της Αιγύπτου βρήκε ένα μεγάλο δοχείο στο εσωτερικό του οποίου υπήρχαν 13 δερματόδετοι κώδικες, δηλαδή βιβλία. Μετά από αρκετές περιπέτειες⁹ τα βιβλία έφτασαν σε χέρια που γρήγορα αντιλήφθηκαν ότι περιείχαν διάφορα κείμενα που μέχρι πριν ήταν κυρίως γνωστά

μέσα από πολεμικά προς αυτά κείμενα γραμμένα από διάφορους εκκλησιαστικούς συγγραφείς των πρώτων αιώνων. Όλα τα κείμενα ήταν χρωματισμένα λίγο ή πολύ από ένα θρησκευτικό κίνημα που φούντωσε από τον 2^ο ως τον 4^ο αιώνα, γνωστό με το γενικό όνομα «Γνωστικισμός». Μέσα σε αυτό το κίνημα εντάσσονται και άλλα κείμενα, όπως το ευαγγέλιο του Ιούδα που κι αυτό πρόσφατα ήρθε στη δημοσιότητα.

Τι όμως διδάσκουν τα γνωστικά ευαγγέλια και πρέπει να τα θεωρήσουμε ως αξιόπιστες ιστορικά πηγές για να κατάλαβουμε καλύτερα τον ιστορικό Ιησού;

Τι διδάσκουν τα «Γνωστικά Ευαγγέλια»;

Είδαμε ότι ο Κώδικας επικαλείται τα γνωστικά ευαγγέλια και την μαρτυρία τους για να τεκμηριώσει δύο ισχυρισμούς.

1. Ισχυρισμός Νο1: Τα γνωστικά ευαγγέλια μιλούν για τον Ιησού με πολύ ανθρώπινους όρους.

Στην πραγματικότητα όμως συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Βλέπετε ο Γνωστικισμός είναι κατά βάση επηρεασμένος από τον Πλατωνισμό. Δηλαδή, βλέπει έναν ριζοσπαστικό δυϊσμό σύμφωνα με τον οποίο υπάρχει το καλό πνεύμα και η κακή ύλη. Έτσι όλα αυτά τα κείμενα στέκονται με αμηχανία μπροστά στο γεγονός της ενσάρκωσης.

Ο Ιησούς είναι μία φιγούρα μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας...

Στο ευαγγέλιο του Ιούδα¹⁰ λειαι ότι μερικές φορές εμφανιζόταν μπροστά τους ως παιδί.

Στην Αποκάλυψη του Πέτρου ο Ιησούς «φαινομενικά» συλλαμβάνεται και το σώμα που σταυρώνεται ήταν ένα «υποκατάστατο». Ο Ιησούς με ένα «άυλο» σώμα γεμάτο με «ακτινοβόλο φως», την ώρα της σταύρωσης έχει σκαρφαλώσει πάνω σε κάποιο δέντρο και βλέπει όλη τη σκηνή, χαρούμενος και γελαστός.

Διαβάζοντας τα γνωστικά κείμενα είναι πρόδηλο ότι αν υπάρχει κάτι που δυσκολεύονται να δεχτούν αυτό είναι η ανθρώπινη φύση του Ιησού. Το γεγονός ότι ο Θεός φανερώθηκε «εν σαρκί», η ανθρώπινη φύση του Ιησού. Μελετώντας τα λοιπόν, όχι μόνο δεν βλέπουμε μία πιο ανθρώπινη εικόνα για τον Ιησού αλλά ακριβώς το αντίθετο. Διαβάζουμε κείμενα σαφώς μπερδεμένα σχετικά με το αν ο Ιησούς είχε σώμα και τι είδους σώμα ήταν αυτό. Αξίζει εδώ να αναφέρουμε και την περιβόητη φράση από το Γνωστικό ευαγγέλιο του Ιούδα που φανερώνει τον Πλατωνισμό τους,

«Αλλά εσύ θα τους υπερβείς όλους αυτούς. Γιατί εσύ θα θυσιάσεις τον άνθρωπο που με ενδύει» (σελ. 47).

2. Ισχυρισμός Νο2: Τα γνωστικά ευαγγέλια περιγράφουν τον γάμο του Ιησού με την Μαγδαληνή.

Ένα δεύτερο ζήτημα είναι ο ισχυρισμός περί γάμου του Ιησού με την Μαγδαληνή.

Ως υποστήριξη αυτού του ισχυρισμού αναφέρεται σε ένα άλλο γνωστικό ευαγγέλιο, το ευαγγέλιο του Φιλίππου. Μάλιστα παρατίθεται κι ένα απόσπασμα

από αυτο το γνωστικό ευαγγέλιο.

«Και η σύντροφός [του Σωτήρα είναι η] Μαρία η Μαγδαληνή. [Και ο Χριστός την αγαπούσε] περισσότερο από [όλους] τους μαθητές [και συνήθιζε] να τη φιλά [συχνά] στο [στόμα της]. Οι υπόλοιποι [μαθητές αισθάνονταν απ' αυτό δυσαρέσκεια] και [εκδήλωναν] αποδοκιμασία».

Στο κείμενο όπως παρατίθεται στον Κώδικα δεν υπάρχουν οι αγκύλες τις οποίες είδατε στην δική μας παράθεση. Τί όμως σημαίνουν αυτές οι αγκύλες; Σημειώνουν το ότι στο σημείο εκείνο στο κείμενο υπάρχει κάποια φθορά, κάποια τρύπα στον πάπυρο. Οι μελετητές λοιπόν εικάζουν ποια λέξη θα «χωρούσε» και θα ταίριαζε στο κενό. Έτσι μία από αυτές τις λέξεις είναι η λέξη «στόμα». Θα μπορούσε όμως να ήταν και η λέξη «μάγουλο», «μέτωπο» κ.λ.π. Όμως κι αν ακόμη η λέξη ήταν «στόμα», σε τι αναφερόταν;

Εδώ είναι σημαντικό να δούμε μία περικοπή από το γνωστικό ευαγγέλιου του Φιλίππου η οποία βρίσκεται λίγο πιο πριν από αυτή που μόλις διαβάσαμε: Έτσι διαβάζουμε,

«Είναι από την υπόσχεση του ουράνιου τόπου που ο άνθρωπος (παίρνει) τροφή [...] αυτόν από το στόμα. [Γιατί αν] ο λόγος έχει βγει από εκείνον τον τόπο θα τρεφόταν από το στόμα και θα γινόταν τέλειος. Γιατί οι τέλειοι (οι Γνωστικοί) συλλαμβάνουν και γεννούν με ένα φίλημα. Γι' αυτό κι εμείς φιλάμε (κατά την Ευχαριστία) ο ένας τον άλλο. Συλλαμβάνουμε από τη χάρη που υπάρχει και σε μένα και σε σένα» (Ευαγγέλιο Φιλίππου, σελ. 106).

Κατά συνέπεια ακόμη κι αν το φίλημα που ισχυρίζεται το ευαγγέλιο του Φιλίππου ότι ο Ιησούς έδινε στην Μαρία ήταν φίλημα στο στόμα δεν έχει καμία απολύτως σεξουαλική ή σαρκική αναφορά. Είναι φρασεολογία που υποδηλώνει στην γνωστική ορολογία πνευματική μετάδοση γνώσης.

Υπάρχει και κάτι ακόμη, σχετικά με τη λέξη «σύντροφός», ο ισχυρισμός του Κώδικα ότι «οποιοσδήποτε μελετητής της αραμαϊκής» θα μπορούσε να διαβεβαιώσει ότι «η λέξη 'σύντροφος' εκείνη την εποχή στην πραγματικότητα σήμαινε 'σύζυγος'» μπορεί και να είναι αλήθεια. Μόνο που τα κείμενα αυτά γράφτηκαν στα κοπτικά και στα ελληνικά...

Στην πραγματικότητα κανένα από τα Γνωστικά ευαγγέλια δεν ισχυρίζεται, ούτε καν υπαινίσσεται ότι ο Ιησούς ήταν παντρεμένος με την Μαγδαληνή.

Τελικά πιστεύω ότι δεν είναι ιστορικά τα κίνητρα αλλά χολυγουντιανά. Κάθε καλή ιστορία για να είναι συναρπαστική πρέπει να περιέχει και ένα μοιραίο ειδύλλιο.

Υπάρχει τελικά αξιόπιστη μαρτυρία για τον ιστορικό Ιησού;

Η απάντησή μας είναι, ότι τα γνωστικά ευαγγέλια έχουν ιστορική αξία για να καταλάβουμε τον γνωστικισμό του 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} αιώνα, όχι όμως για να φτά-

σουμε στον ιστορικό Ιησού.

Η ανεπάρκειά τους φαίνεται καθαρά όταν τα συγκρίνουμε με τα τέσσερα ευαγγέλια της Καινής Διαθήκης, με τις πηγές που η νεοπαγής εκκλησία αγνόησε από την αρχή ως αξιόπιστες μαρτυρίες για τον ιστορικό Ιησού.

1. Τα Ευαγγέλια της Καινής Διαθήκης είναι γραμμένα τον πρώτο αιώνα.

Αυτό του Μάρκου μάλιστα γύρω στο 60 μ.Χ. (σύμφωνα με τους πιο δύσπιστους μελετητές). Από την άλλη, το Ευαγγέλιο του Θωμά που είναι ίσως το πιο πρώιμο έργο αυτού του ρεύματος χρονολογείται μετά το 120 μ.Χ.

2. Τα Ευαγγέλια της Καινής Διαθήκης είναι γραμμένα με σαφή διάθεση για ιστορική ορθότητα.

Συγκρίνοντας κάποιος τον πρόλογο του κατά Λουκάν με τον πρόλογο των γνωστικών ευαγγελίων καταλαβαίνει τη διαφορά. Τα γνωστικά, όσα τέλος πάντων κάνουν κάποια αναφορά στον Ιησού, μιλούν για ιδιαίτερες αποκαλύψεις που οι υποτιθέμενοι συγγραφείς τους είχαν σε ιδιωτικές συναντήσεις τους με τον Ιησού.

Εκτός από αυτό τα γνωστικά ευαγγέλια χαρακτηρίζονται από τον αντιιστορισμό τους. Έτσι για παράδειγμα στο ευαγγέλιο του Θωμά, όπως και στο ευαγγέλιο του Ιούδα απουσιάζει η όποια αφήγηση σχετικά με τα γεγονότα της ζωής του Ιησού.

3. Τα Ευαγγέλια της Καινής Διαθήκης ήταν αναγνωρισμένα από την εκκλησία από την αρχή ως αυθεντικές μαρτυρίες για τον Αυθεντικό Ιησού.

Πώς το τεκμηριώνουμε αυτό; Ήδη είπαμε ότι το γνωστικό ευαγγέλιο του Θωμά γύρω στο 120 μ.Χ. στηρίζεται στο ευαγγέλιο του Μάρκου. Δηλαδή, έμμεσα αναγνωρίζει την αυθεντικότητά του. Φυσικά την διανθίζει με στοιχεία που έρχονται από τον γνωστικισμό αλλά ουσιαστικά παρέχει ακούσια μία μαρτυρία της αποδοχής που το κατά Μάρκον είχε από την πρώτη στιγμή της συγγραφής του.

Κείμενα που μας έρχονται από τις αρχές του δεύτερου αιώνα φανερώνουν ότι ήδη τα τέσσερα ευαγγέλια της Καινής Διαθήκης αναγνωρίζονται ως αυθεντικά «*απομνημονεύματα των αποστόλων*». Στην πραγματικότητα η περιγραφή αυτή αναφέρεται στα τέσσερα ευαγγέλια και έρχεται από την Α' Απολογία (67:3) του **Ιουστίνου του Μάρτυρα** ο οποίος έζησε γύρω στο 100 – 163 μ.Χ.

Το 1740 ο Ιταλός ιστορικός Ludovico Antonio Muratori ανακάλυψε ένα κείμενο γραμμένο τον 8^ο αιώνα στα Λατινικά. Το κείμενο αυτό ήταν αντίγραφο ενός κειμένου που όλοι οι μελετητές συμφωνούν ανήκει στο δεύτερο μισό του δεύτερου αιώνα (γύρω στο 170 μ.Χ.). Ο «**Μουρατόριος Κανών**» όπως έμεινε γνωστός στην ιστορία, περιέχει ογδονταπέντε σειρές. Είναι εμφανές ότι του λείπουν κάποιες από την αρχή. Ξεκινά λοιπόν ως εξής:

«...Το τρίτο βιβλίο του ευαγγελίου είναι το Κατά Λουκάν». Συνεχίζει «το τέταρτο από τα ευαγγέλια είναι του Ιωάννη, ενός από τους μαθητές».

Πριν κλείσουμε, αξίζει να αναφερθούμε σε μία άλλη ανακρίβεια του Κώδικα σχετικά με την έννοια

της αναγνώρισης των τεσσάρων ευαγγελίων.

Ισχυρίζεται λοιπόν ότι ο Κωσταντίνος στις αρχές του τετάρτου αιώνα «χρηματοδοτεί» την παραγωγή μιας νέας Βίβλου. Αυτό εν μέρει είναι αλήθεια. Όντως το 332 μ.Χ. ο Κωσταντίνος παραγγέλει την αναπαραγωγή 50 αντιτύπων της Βίβλου.

Είναι όμως λάθος να συγχέουμε την αναπαραγωγή με την παραγωγή.

Διαβάζουμε στον Κώδικα,

«Περισσότερα από ογδόντα ευαγγέλια εξετάστηκαν προκειμένου να συμπεριληφθούν στην Καινή Διαθήκη, όπως πολύ λίγα επιλέχθηκαν τελικά: Του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά και του Ιωάννη, μεταξύ άλλων», (σελ. 315).

Η διαδικασία που ο Κώδικας θέλει να μας παρουσιάσει είναι ότι από τα 80 ευαγγέλια μέσω «διαγωνισμού» επιλέχθηκαν τα τέσσερα. Δηλαδή, κάτι σαν την ...Eurovision. Παρελαύνουν όλοι οι διαγωνιζόμενοι και στο τέλος εκλέγεται ο νικήτης. Και φυσικά μετά όλοι οι ειδικοί αρχίζουν και μιλούν για «πολιτικές σκοπιμότητες», για «υπόγεια κυκλώματα» που προωθούν τον έναν ή τον άλλο.

Αυτό που στην πραγματικότητα συνέβη ήταν πολύ διαφορετικό. Ας σκεφτούμε, ποια επιτροπή αποφάσισε ότι ο Χατζηδάκης και ο Θεοδωράκης είναι συνθέτες που αυθεντικά εκφράζουν την ελληνική ψυχή; Ή ποια επιτροπή αποφάσισε ότι ο Elvis, οι Beatles, οι Rolling Stones είναι η καρδιά του rock and roll της δεκαετίας του 60; Ή ποια επιτροπή αποφάσισε ότι ο Μότσαρτ, ο Μπετόβεν και ο Μπάχ είναι κλασικοί; Όλοι μας εύκολα καταλαβαίνουμε ότι η επιλογή τους δεν ήταν αποτέλεσμα ψηφοφορίας. Η ίδια η ποιότητά τους και ο ρόλος τους τους ανέδειξε. Το έργο τους έφερε πάνω του τα αδιαμφισβήτητα στοιχεία της αυθεντικότητας. Εμείς απλά τα αναγνωρίζουμε!

Το ίδιο συνέβη και με τα τέσσερα ευαγγέλια. Το να αφήσεις στην άκρη την μαρτυρία τους και να αναζητήσεις την αλήθεια αλλού μόνο μέσα από μία φράση ενός γνωστού στοχαστή μπορεί να εξηγηθεί,

«Όταν οι άνθρωποι δεν πιστεύουν πια στον Θεό, δεν είναι ότι δεν πιστεύουν πια σε τίποτα, σημαίνει ότι πιστεύουν σε όλα».

Επίλογος

Στην πραγματικότητα οι άνθρωποι συχνά επιλέγουν να πιστέψουν σε αυτό που τους βολεύει. Και το πορτραίτο του Ιησού στον Κώδικα αν και αδιαμφισβήτητα ιστορικά αβάσιμο είναι ιδιαίτερα βολικό. Ο Ιησούς είναι ένας δάσκαλος σοφίας που βοήθησε ανθρώπους να ανακαλύψουν μέσα τους το θείο! Κάτι σαν ένας μικρός «βούδας». Όμως κάτι εδώ δεν ταιριάζει. Τι είναι; Το περιγράφει εύστοχα ένα σχόλιο του Ν.Τ. Wright:

Αυτοί που ρίχτηκαν στα λιοντάρια δεν διάβαζαν τον «Θωμά» ή το Q¹¹ ή το «ευαγγέλιο της Μαριάμ». Διάβαζαν τον Ματθαίο, τον Μάρκο, τον Λουκά, τον Ιωάννη και τα υπόλοιπα, και έτσι ενισχύονταν στον ανατρεπτικό τρόπο πίστης και ζωής ...η οποία απειλούσε την τότε Ρωμαϊκή αυτοκρατορία και τις ειδωλολατρικές κοσμοθεωρίες με έναν τρόπο που η Γνωστικιστική πνευματικότητα δεν θα μπορούσε ποτέ. Γιατί να ανησυχεί ο Καίσαρας για ανθρώπους απασχολημένους με το να τακτοποιούν τις ιδιωτικές τους πνευματικότητες;

Ο Χριστός, «μύστης» σοφίας και αυτογνωσίας δεν ενοχλεί κανέναν. Το αίμα των μαρτύρων των πρώτων αιώνων όμως είναι η καλύτερη απόδειξη ότι η εκκλησία από την αρχή γνώρισε τον Χριστό ως τον Αναστημένο «Κύριο των Κυρίων και Βασιλιά των Βασιλέων». Γνώρισε τον Χριστό ως τον Εσταυρωμένο που μας καλεί να σηκώσουμε τον δικό μας σταυρό και να τον ακολουθήσουμε.

Ο απ. Παύλος στην Α' Κορινθίους 1 συνοψίζει τις επιλογές μας σε σχέση με τον Χριστό:

Ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι καὶ οἱ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύττομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, εἰς μὲν τοὺς Ἰουδαίους σκάνδαλον, εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας μωρίαν, ²⁴ εἰς αὐτοὺς ὅμως τοὺς προσκεκλημένους, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν·

Ο αἰδ. Π. Κανταρτζής είναι ποιμένας της Α' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Υποσημειώσεις

¹ Από εδώ και στο εξής θα αναφερόμαστε στο βιβλίο ως ο «Κώδικας».

² Εκτός ίσως από την αποφυγή του όρου «μαρξισμός»

³ «Ο Ιησούς Χριστός ήταν ένα ιστορικό πρόσωπο με καταλυτική επίδραση στην ανθρώπινη ιστορία. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ήταν ο πιο αινιγματικός ηγέτης που γνώρισε ποτέ ο κόσμος...», (σελ. 315).

⁴ «... Ο Ιησούς θεωρούνταν από τους οπαδούς του ένας θνητός προφήτης, ένας σπουδαίος και ισχυρός άνθρωπος, φυσικά, αλλά άνθρωπος. Θνητός», (σελ. 318)

⁵ «Είναι πολύ πιο λογική η εικόνα του Ιησού παντρεμένου από τη βιβλική θεώρηση του Ιησού ως εργένη... Επειδή ο Ιησούς ήταν Ιουδαίος και οι κοινωνικοί κανόνες εκείνης της εποχής δεν επέτρεπαν σε έναν Ιουδαίο άντρα να παραμείνει άγαμος», (σελ. 334)

⁶ «Για το λόγο αυτό δίνει οδηγίες στη Μαρία τη Μαγδαληνή να συνεχίσει το έργο του όταν αυτός δε θα βρίσκεται πλέον μαζί τους» (σελ. 337)

⁷ «Η μήτρα χάρη στην οποία συνεχίστηκε η βασιλική γενιά του Ιησού», (σελ. 339).

⁸ Η δολοφονία του Σονιέρ είναι το έγκλημα που βρίσκεται στην καρδιά της μυθιστορηματικής πλοκής του Κώδικα.

⁹ Ο Άλι σκοτώθηκε σε μία βεντέτα στο χωριά και η χήρα του χρησιμοποίησε αρκετές σελίδες από τους κώδικες για προσάναμα στη ξυλόσομπα

¹⁰ Το οποίο φυσικά δεν ανήκει στη συλλογή των κοπτικών κειμένων του Ναγκ Χαμαντί αλλά στο κίνημα του Γνωστικισμού.

¹¹ Πηγή Λογίων του Ιησού που πιθανόν να υπήρξε και να άντλησαν από αυτήν τα Συνοπτικά Ευαγγέλια. Για κάποιους το (υποτιθέμενο) κείμενο αυτό παρουσιάζει τον Ιησού κυρίως ως τον αποσταλμένο της Σοφίας και όχι ως τον Μεσσία που σταυρώνεται.

Σχετικά με τον "Κώδικα Ντα Βίντσι"

Η Λατρεία της Πρωτοχριστιανικής Εκκλησίας

Μια απάντηση στον
"Κώδικα Ντα Βίντσι"

Μετά τον "πυρετό Ντα Βίντσι" (*The Da Vinci fever*), όπως ονομάστηκε ο όλος θόρυβος γύρω από το σχετικό βιβλίο που γράφτηκε με στόχο να χτυπήσει την Εκκλησία και την Καινή Διαθήκη, παραθέτουμε μια γνήσια ιστορική απάντηση, που καταρρίπτει –και μάλιστα ευκολότατα– κάτι που υποστηρίζει ο συγγραφέας του *Κώδικα Ντα Βίντσι* δια στόματος ενός από τους ήρωες του βιβλίου, του Ρόμπερτ Λάγκντον, Αμερικανού καθηγητή της ερμηνείας των συμβόλων στο Χάρβαρντ.

Ο Λάγκντον, λοιπόν, σε μια συζήτηση με άλλους πρωταγωνιστές του μυθιστορήματος "εξηγεί" ότι **«Αρχικά ο χριστιανικός κόσμος τιμούσε την ιουδαϊκή αργία του Σαββάτου, όμως ο Μέγας Κωνσταντίνος τη μετέθεσε ώστε να συμπίπτει με την παγανιστική γιορτή προς τιμήν του Ήλιου. Ακόμα και σήμερα οι περισσότεροι εκκλησιαζόμενοι παρακολουθούν τη λειτουργία το πρωί της Κυριακής, χωρίς να ξέρουν ότι βρίσκονται εκεί εξαιτίας της εβδομαδιαίας αργίας προς τιμήν του παγανιστικού θεού ήλιου»** (σελ. 317). Υποχρεωτικότερα μάλιστα ο Έλληνας μεταφραστής παραθέτει σε υποσημείωση την πληροφορία ότι «στα λατινικά η μέρα αυτή ονομαζόταν *dies solis* ("μέρα του ήλιου") και στην Αποκάλυψη του Ιωάννου (1,10) "Κυριακή ημέρα", δηλ. ημέρα του Κυρίου (*Dimanche, Domenica* κλπ.)

Επειδή κάποιος εύπιστος, μη γνωρίζοντας ενδεχομένως ποια είναι η ιστορική αλήθεια, μπορεί να παρασυρθούν, παραθέτουμε μια πληροφορία που ο αναγνώστης μπορεί να τη βρει και στο Διαδίκτυο (www.christianitytoday.com – στο θέμα: *How the Early Christians Worshipped*) και η οποία ανατρέπει όλη την "εξήγηση" που τάχα προσφέρει επί του προκειμένου ο *Κώδικας Ντα Βίντσι*!

Πρόκειται για ένα απόσπασμα από την "Πρώτη Απολογία" (γράφηκε μεταξύ 150 και 155 μ.Χ.) ενός από τους πρώτους εκκλησιαστικούς Πατέρες, του Ιουστίνου του Μάρτυρα. Ο Ιουστίνος, χριστιανός φιλόσοφος και απολογητής, περιέλαβε στην "Α' Απολογία" του μια καταπληκτική αναφορά σχετικά με τη χριστιανική λατρεία εκείνης της εποχής και τη θεολογία της. Η αναφορά αυτή απευθυνόταν προς τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Αντωνίνο (138-161

μ.Χ.) με σκοπό να υπερασπιστεί τους χριστιανούς απέναντι στις κατηγορίες που κυκλοφορούσαν διάφοροι και τους δυσφημούσαν στους Ρωμαίους (π.χ. ότι έτρωγαν ανθρώπινες σάρκες και έπιναν το αίμα ανθρώπων κλπ.). Μέσα, όμως, απ' αυτήν την "απολογία" μπορούμε να δούμε (στα κεφ. 61, 65-67) πώς ήταν διαρθρωμένη η λατρεία των πρώτων εκείνων πιστών, κατά την οποία έκαναν βαπτίσεις, τελούσαν το Δείπνο του Κυρίου, λάτρευαν τον Θεό και καλλιεργούσαν τη μεταξύ τους κοινωνία. Κυρίως όμως μπορούμε να δούμε ποια μέρα όλα αυτά λάβαιναν χώρα! Σάββατο ή Κυριακή;

Γράφει, λοιπόν, ανάμεσα στα άλλα ο Ιουστίνος ο Μάρτυς:

«Μόλις τελειώσουν οι προσευχές, χαιρετούμε ο ένας τον άλλο με ένα φίλημα. Στη συνέχεια, δίδεται στον πρεσβύτερο ψωμί και μία κούπα κρασί αναμιγμένο με νερό, κι αυτός τα παίρνει και αναπέμπει δοξολογία στον Πατέρα του σύμπαντος, στο όνομα του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Κάνει επίσης ευχαριστήρια προσευχή που ο Θεός μάς αξιώνει να λάβουμε απ' αυτόν αυτά τα στοιχεία. Όταν τελειώσουν οι προσευχές και η ευχαριστία, όλη η συνάθροιση δίνει τη συγκατάθεσή της σ' αυτά που λέει ο πρεσβύτερος με ένα ομαδικό "αμήν". Το "αμήν" στα εβραϊκά σημαίνει "ας γίνει". Όταν ο πρεσβύτερος αποδώσει τις ευχαριστίες, και όλη η συνάθροιση έχει συναινέσει, αυτοί που εμείς τους ονομάζουμε "διάκονοι" δίνουν στον κάθε παρευρισκόμενο ένα κομμάτι από τον καθαγιασμένο άρτο και λίγο από τον αναμιγμένο με νερό οίνο. Επίσης πηγαίνουν απ' αυτά και σ' όσους εκείνη τη μέρα απουσίαζαν.

»Μετά τις τελετές αυτές (βαπτισμα, Ευχαριστία), εμείς συνεχίζουμε σταθερά να υπενθυμίζουμε αυτά τα γεγονότα ο ένας στον άλλο. Όσοι έχουν περισσότερα αγαθά, βοηθούν εκείνους που δεν έχουν, και ζούμε πάντοτε όλοι μαζί. Για ο,τιδήποτε αγαθό αποκτούμε ευχαριστούμε τον Δημιουργό του παντός δια του Υιού του, του Ιησού Χριστού και δια του Αγίου Πνεύματος.

»Επίσης, την ημέρα που την ονομάζουμε Κυριακή, υπάρχει συνάντηση σε έναν κοινό τόπο για όσους κατοικούν στις πόλεις ή στην περιφέρεια. Σ' αυτές τις συναντήσεις αναγιγνώσκονται τα απομνημονεύματα των αποστόλων ή τα κείμενα των προφητών, όσο επιτρέπει ο χρόνος. Όταν τελειώνει ο αναγνώστης, τότε ο πρεσβύτερος μας προτρέπει και μας προσκαλεί να μιμηθούμε αυτά τα θαυμάσια λόγια. Μετά σηκωνόμαστε όλοι μαζί και λέμε προσευχές. Και, όπως προανέφερα, όταν τελειώνουμε

την προσευχή, έρχεται ο άρτος και ο αναμιγμένος με νερό οίνος, και ο πρεσβύτερος κάνει κι αυτός προσευχή και ευχαριστεί τον Θεό με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, και η συνάθροιση συναινεί λέγοντας “αμήν”....

»Όσοι έχουν την υλική ευχέρεια και το επιθυμούν, συνεισφέρουν ό,τι έχει καθένas ευχαρίστηση. Τα αγαθά που συγκεντρώνονται φυλάσσονται από τον πρεσβύτερο της κοινότητας, κι αυτός φροντίζει για τα ορφανά και τις χήρες, για όσους είναι άρρωστοι και φτωχοί ή έχουν κάθε είδους ανάγκη. Φροντίζει επίσης τους φυλακισμένους, τους ξένους που ζουν προσωρινά ανάμεσά μας, με λίγα λόγια αυτός είναι ο προστάτης όλων όσοι έχουν ανάγκη.

»Όλοι τηρούμε αυτή την κοινή σύναξη την Κυριακή, γιατί αυτή είναι η πρώτη μέρα που ο Θεός μεταμορφώνοντας το σκοτάδι και την ύλη δημιούργησε το σύμπαν· επίσης ο Ιησούς Χριστός, ο Σωτήρας μας, την ίδια μέρα αναστήθηκε από τους νεκρούς. Τον σταύρωσαν μία μέρα πριν, το Σάββατο, και την επομένη του Σαββάτου εμφανίστηκε στους αποστόλους του και μαθητές, και τους δίδαξε όλα αυτά τα πράγματα που κι εγώ σου μετέφερα για να τα εξετάσεις με κάθε σοβαρότητα».

Καμιά σχέση, λοιπόν, η Κυριακή με τον παγανιστικό θεό του ήλιου, αλλά με τον Θεό που δημιούργησε το φως την Πρώτη μέρα της Δημιουργίας, και ανέστησε τον Χριστό από τους νεκρούς. Οι πιστοί που εκκλησιάζονται την Κυριακή το πρωί, ξέρουν πολύ καλά και πού βρίσκονται και για ποιο λόγο λατρεύουν τον Θεό αυτήν ειδικά τη μέρα.

Διαβάζοντας κανείς τον Κώδικα Ντα Βίντσι μετά απ' αυτήν την εξήγηση της Ιστορίας, αναλογίζεται πως αν ο συγγραφέας Νταν Μπράουν διαστρεβλώνει ένα τόσο χειροπιαστό ιστορικό γεγονός, γιατί να πιστέψουμε τις ιστορικές αναφορές που κάνει π.χ. για τον Ιησού, τους μαθητές κλπ.; Μόνο αφελείς πιστεύουν τέτοια μυθιστορήματα, επαληθεύοντας τον Μπλαϊζ Πασκάλ, Γάλλο χριστιανό μαθηματικό και φιλόσοφο, που έλεγε το περίφημο «Incrédules les plus crédules!» – Άπιστοι, οι πλέον εύπιστοι!

Χ. Ι. Νταγκουνάκης

Ο Μπράιαν Μακ Λάρεν για τον Κώδικα Ντα Βίντσι

Μια συνέντευξη της Lisa Ann Cockrel

Με αφορμή τον Κώδικα Ντα Βίντσι, που από μπεστ-σέλλερ πέρασε στη μεγάλη οθόνη, ο ποιμένας και συγγραφέας Μπράιαν Μακ Λάρεν εξηγεί για ποιο λόγο πιστεύει ότι υπάρχει αλήθεια στον μύθο του αντιφατικού αυτού βιβλίου.

Τι πιστεύετε ότι αποκαλύπτει η δημοσιότητα του Κώδικα Ντα Βίντσι για τις τάσεις της σύγχρονης αντίληψης

απέναντι στον Χριστιανισμό και την εκκλησία;

Μπράιαν Μακ Λάρεν: Πιστεύω ότι αρκετοί έχουν διαβάσει το βιβλίο, όχι απλώς σαν ένα δημοφιλές ανάγνωσμα αλλά και σαν μια εμπειρία απογοητευτική σε σχέση με την κατεστημένη, ανδροκρατούμενη, επικρατούσα, προστατευτική οργανωμένη Χριστιανική θρησκεία. Πρέπει να αναρωτηθούμε γιατί η εικόνα του Χριστού την οποία υπαινίσσεται ο Νταν Μπράουν στο βιβλίο του είναι περισσότερο ενδιαφέρουσα, ελκυστική, και ερεθιστική γι' αυτούς τους ανθρώπους από την γνωστή εικόνα του Χριστού για την οποία ακούμε στην εκκλησία. Γιατί απογοητεύονται πολλοί άνθρωποι όταν ανακαλύπτουν ότι η εκδοχή του Νταν Μπράουν για τον Χριστό έχει απορριφθεί σαν φανταστική και ανακριβής, αφήνοντας μόνη την συμβατική εκδοχή της εκκλησίας; Είναι δυνατόν, ακόμα κι αν η φανταστική εκδοχή του Νταν Μπράουν παραπλανά με πολλούς τρόπους, τουλάχιστον να βοηθάει να εξετασθεί η πιθανότητα ότι ενδεχομένως η συμβατική εκδοχή της εκκλησίας για τον Χριστό να τον αδικεί.

Πιστεύετε επομένως ότι ο Κώδικας Ντα Βίντσι αποβλέπει στο να καταρρίψει την εικόνα που έχουμε για τον Χριστό;

Μακ Λάρεν: Παρ' όλα τα προβλήματα που έχει το βιβλίο του Νταν Μπράουν, πιστεύω ότι αυτό που προσπαθεί να κάνει είναι να δηλώσει ότι τα ισχυρότερα θρησκευτικά κατεστημένα έχουν δημιουργήσει τη δική τους εικόνα για τον Χριστό. Έχω μάλιστα την εντύπωση ότι οι άνθρωποι πιστεύουν πως κάτι τέτοιο είναι αλήθεια. Το όνομα του Χριστού και η λέξη «Χριστιανισμός» έχουν ταυτιστεί με κάτι που μοιάζει με απόφαση δικαστηρίου, εχθρικό, υποκριτικό, οργισμένο, αρνητικό, αμυντικό. Πολλές από τις εκκλησίες μας, αν και θεωρούν ότι αντιπροσωπεύουν την αλήθεια, στην πραγματικότητα συντηρούν κάτι που είναι λανθασμένο και διεστραμμένο.

Πιστεύω επίσης ότι το θέμα την ανδρικής κυριαρχίας είναι τεράστιο και ότι η άποψη του Νταν Μπράουν, ότι δηλαδή, στην πραγματικότητα ο Χριστός δεν ήταν μισογύνης ή κατά των γυναικών, όπως πολλές φορές γίνεται η χριστιανική θρησκεία, είναι πολύ ελκυστική. Το βιβλίο του Μπράουν ασχολείται με την υποκρισία και την κάλυψη κάτω από την οργανωμένη θρησκεία και παρουσιάζει την εξάρτηση της οργανωμένης θρησκείας από την εξουσία. Ωστόσο, υπάρχει κάτι σ' αυτό με το οποίο οι άνθρωποι συμφωνούν σε μια εποχή σκανδάλων παιδεραστίας, τηλεαγγελιστών, και θρησκευτικοπολιτικών συμμαχιών. Σαν οπαδός του Χριστού, συμμερίζομαι κι εγώ την ανησυχία τους.

Πιστεύετε ότι το βιβλίο διαστρέφει επιζήμια και μάλιστα σημαντικά τη χριστιανική πίστη;

Μακ Λάρεν: Το βιβλίο είναι μυθιστόρημα και κατά συνέπεια περιλαμβάνει πολλά φανταστικά πράγματα τα οποία οι άνθρωποι έχουν ήδη απορρίψει. Ειλικρινά όμως, δεν πιστεύω ότι έχει πιο επιβλαβείς ιδέες απ' ότι άλλα διηγήματα. Κατά κάποιο τρόπο, ενώ άλλα διηγήματα διαστρέφουν τη Βίβλο προς μια συγκεκριμένη θεολογική και πολιτική άποψη ο Μπράουν διαστρέφει τη Βίβλο απλώς προς μια πολιτική κατεύθυνση. Στο κάτω-κάτω, η διαφορά είναι

ότι δεν νομίζω πως ο Μπράουν νοιάζεται και πολύ για τη θεολογία. Ήθελε απλώς να γράψει ένα ανάγνωσμα και το έκανε με πολλή επιτυχία.

Πολλοί Χριστιανοί διαβάζουν αυτό το βιβλίο και κλονίζει τις προκατειλημμένες απόψεις τους – ή την έλλειψη προκατειλημμένων απόψεων – για τη ζωή του Χριστού και τα πρώτα χρόνια της εκκλησίας. Υπάρχουν πολλοί που δεν ξέρουν πώς αποκτήσαμε τον κανόνα, για παράδειγμα. Μήπως αυτό το βιβλίο κρούει τον κώδωνα στην εκκλησία για να της πει ότι πρέπει να αποκτήσουμε σώμα πιστών που να γνωρίζει καλύτερα την εκκλησιαστική ιστορία; Μήπως πρέπει η εκκλησία να αρχίσει να εφαρμόζει κάποια στρατηγική προς αυτή την κατεύθυνση;

Μακ Λάρεν: Ασφαλώς! Έχετε απόλυτο δίκιο. Ένα από τα προβλήματα είναι ότι ο μέσος Χριστιανός, στη μέση εκκλησία που ακούει τον μέσο χριστιανό εκφωνητή στην τηλεόραση έχει τόσο υπεραπλουστευμένη κατανόηση τόσο της Βίβλου όσο και της εκκλησιαστικής ιστορίας, που ίσως θα ενοχληθεί σοβαρά μαθαίνοντας για την εκκλησιαστική ιστορία. Πιστεύω ότι αυτή η ενόχληση θα τους κάνει καλό. Πολλές φορές όμως, η κατάρτιση είναι ενοχλητική. Έτσι λοιπόν, αν ο Κώδικας Ντα Βίντσι κάνει τους ανθρώπους να κάνουν ερωτήσεις και τους Χριστιανούς να εμβαθύνουν περισσότερο στη Βίβλο, αυτό είναι σπουδαίο, μια μεγάλη ευκαιρία για οικοδομή. Φανερώνει μάλιστα την αδυναμία της εκκλησίας, είτε να μην κατανοεί την εκκλησιαστική ιστορία, είτε να δέχεται μια πολύ επιτηδευμένη, μονομερή, γλυκερή άποψη.

Είναι σημαντικό άλλωστε για μένα, να τονίσω ότι δεν πιστεύω πως μπορεί κανείς να μάθει σωστά την εκκλησιαστική ιστορία από τον Μπράουν. Υπάρχουν πολλές αντιρρήσεις για κείνα που εκείνος αποκαλεί γεγονότα. Αλλά και πάλι, ο άνθρωπος αυτός έγραψε ένα μυθιστόρημα κι έτσι δεν πρέπει να μας κάνει εντύπωση. Το δυσάρεστο είναι ότι υπάρχουν πολλοί από μας που υποστηρίζουν ότι έχουν την αντικειμενική αλήθεια αλλά στην πραγματικότητα έχουν κι εκείνοι τη

δική τους προπαγάνδα και τη δική τους άποψη για την ιστορία.

Να αναφέρω και κάτι ακόμα για το βιβλίο του Μπράουν που πιστεύω ότι το κάνει ελκυστικό στους ανθρώπους. Η εκκλησία μοιάζει μερικές φορές με εκκρεμές που δίνει υπερβολική έμφαση άλλοτε στη θεότητα του Χριστού και άλλοτε στην ανθρώπινη φύση του. Επομένως ένα βιβλίο σαν του Μπράουν που τονίζει υπερβολικά την ανθρώπινη φύση του Χριστού ίσως είναι ο καθρέφτης που μας δείχνει ότι εμείς θάπρεπε να μην την τονίζουμε τόσο.

Με την προοπτική της προβολής της ταινίας «Ο Κώδικας Ντα Βίντσι» πώς πιστεύετε ότι θα αντιδράσει η εκκλησία;

Μακ Λάρεν: Θάθελα να δω τις εκκλησίες να διδάσκουν τον κόσμο τους πώς να κάνουν σωστό διάλογο χωρίς να καταλήγει σε λογομαχία. Πρέπει να διδάξουμε στον κόσμο μας ότι το Άγιο Πνεύμα εργάζεται μέσα από το διάλογο. Το έχουμε δει πολλές φορές. Ο Χριστός πάντα έκανε διάλογο με τους ανθρώπους. Ο Παύλος, ο Πέτρος και οι απόστολοι έκαναν διάλογο με τον κόσμο. Έχουμε την τάση να πιστεύουμε ότι το Άγιο Πνεύμα εργάζεται μόνο μέσα απ' τον μονόλογο, όταν μιλάμε εμείς οι ίδιοι.

Το καλύτερο θα ήταν οι εκκλησίες να ενθαρρύνουν τους ανθρώπους τους, όταν βλέπουν κάποιον που διαβάει το βιβλίο ή γνωρίζουν κάποιον που έχει δει την ταινία να τον ρωτήσουν: «Ποια είναι η γνώμη σου για τον Χριστό ή τι πιστεύεις γι' αυτό ή το άλλο θέμα;» να κάνουν δηλαδή ερωτήσεις αντί να λογομαχούν. Όσο περισσότερο κρατάμε ανοικτή μια συζήτηση και την παρατείνουμε τόσο περισσότερες δυνατότητες έχει το Άγιο Πνεύμα να ενεργήσει. Συχνά όμως, οι άνθρωποι επιδιώκουν να ξεκινούν με λογομαχίες. Ο Χριστός, ξέρετε, χειρίζεται τις ερωτήσεις, τον σκεπτικισμό και τις επιθέσεις 2.000 χρόνων και τα καταφέρνει περίφημα. Δεν χρειάζεται επομένως ν' ανησυχούμε.

Μετάφραση – προσαρμογή: Έρση Αντωνιάδου

Για περισσότερη ενημέρωση σχετικά με το θέμα:

Σειρά 4 ομιλιών σε CD από τους
αιδ. Π. Κανταρτζή και Δ. Χρησιτίδη
τιμή: 6 ευρώ
Παραγγελίες: Περιοδικό

Μετάφραση Χ. Νταγκουνάκης
Διατίθεται δωρεάν
Παραγγελίες: Περιοδικό

Του Erwin Lutzer
Εκδόσεις Πέργαμος

αλληλο γραφία

Ο Αστήρ της Ανατολής ευχαρίστωσ δημοσιεύει επιστολές αναγνωστών. Οι επιστολές πρέπει να είναι σύντομες, καθαρογραμμένες, σχετικές με δημοσιεύματα του περιοδικού (που να υποστηρίζουν και να συμπληρώνουν ή να αντιτίθενται σε κάποιο δημοσίευμα, με επαρκή δικαιολόγηση και βιβλιογραφικές αναφορές) ή ερωτήσεις, χωρίς καμία προσωπική αναφορά σχετικά με τον άρθρογράφο ή άλλα πρόσωπα. Δεν δημοσιεύονται επιστολές ανυπόγραφες ή με ύφος που δεν ταιριάζει στο περιοδικό. Θα καταβάλλεται προσπάθεια να υπάρχει απάντηση του αρθρογράφου. Επιστολές μπορεί να αποσταλούν και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη διεύθυνση: astir@gec.gr

Η Διακήρυξη της Άκκρα

30η Μαρτίου 2006

Αγαπητέ κύριε Τσεβά,

Ανέγνωσα με προσοχήν αλλά και με λύπην την τελευταίαν διακήρυξιν της Άκκρα του «Παγκοσμίου Συνδέσμου των Αναμορφωμένων Εκκλησιών» δια την 24ην Γενικὴν Συνέλευσιν του Συνδέσμου, εἰς το τεύχος του μηνός Μαρτίου του αγαπητοῦ μας «Αστέρος».

Λέγω με «λύπην» ανέγνωσα το εν λόγω ἄρθρον διότι ο Σύνδεσμος των Αναμορφωμένων Εκκλησιῶν ο οποίος ἤρχισεν τὴν δραστηριότητά του τὸν 19ον αἰῶνα ως ο «Παγκόσμιος Σύνδεσμος Πρεσβυτερικῶν Εκκλησιῶν» (συμπεριλάβας ἀργότερον καὶ τὰς Κοινοτικὰς (Congregational Churches) ως καὶ τὰς Αναμορφωμένας (Reformed) τοιαύτας), ἀπὸ ἀρκετῶν δεκαετηρίδων σταδιακῶς φαίνεται ἀποσύρει –διὰ τῶν ὀργάνων του– το ενδιαφέρον του διὰ τὸν Ευαγγελισμὸν τοῦ Κόσμου, ο οποίος οδεύει πρὸς πλήρη ἀποσύνθεσιν καὶ περιορίζεται εἰς τὴν ἐπισημάνειν εἴτε κοινωνικῶν κακῶν ἢ ἀκόμη ἐμπλεκόμενος εἰς ἀμφισβητούμενα πολιτικὰ θέματα, καὶ εἰς μίαν καθαρῶς ἀριστερόστροφον– ἄλλοτε δικαίαν καὶ ἄλλοτε ἀνακριβή– τάσιν οἰκειοποιούμενος τὸ ἐπιχείρημα τοῦ «προφητικὸ ῥόλου» τῆς Εκκλησίας, ἐνὸς πρόκειται περὶ ἀνοικτῆς υιοθετήσεως μίας κοινωνικοπολιτικῆς ἀπόψεως, με τὴν ὁποίαν ἕνας γνήσιος Χριστιανὸς δύναται νὰ συμφωνεῖ πλήρως ἢ εἰς ἕνα βαθμὸν, ὅμως εἶναι δυνατόν νὰ διαφωνῇ τουλάχιστον εἰς κάποιον βαθμὸν.

Ατυχῶς ο «Παγκόσμιος Σύνδεσμος Αναμορφωμένων Εκκλησιῶν» εἴτε κυριαρχούμενος ἀπὸ στοιχεῖα ἐννοικῶς διακείμενα πρὸς ὠρισμένας πολιτικοοικονομικὰς τάσεις ἢ μάλλον διὰ νὰ καταστή ἐυάρεστος εἰς ὠρισμένους κύκλους αὐτῆς τῆς τοποθετήσεως, σπεύδει νὰ υιοθετήσῃ τοιαύτας θέσεις. ΤΟ αὐτὸ συνέβαινε καὶ με τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον Εκκλησιῶν» ἰδίᾳ τὴν ἐποχὴν τοῦ «Ψυχροῦ Πολέμου», ὁπότε εἰσώπα

διὰ τὴν τραγωδίαν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ «Παραπετάσματος» ἐνὸς λαύρον ἐπετίθετο κατὰ πάσης μικρᾶς ἢ μεγάλης παραβιάσεως ἐξω τοῦ χώρου αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι παραβάσεις-βεβαίως πάντοτε καταδικασταὶ εἶχον ὡς αἰτίαν ἢ μάλλον ὡς ἀφορμὴν ἢ δικαιολογίαν τὸν χειρότερον κίνδυνον ὁ ὁποῖος ἐπεκρεμάτο τότε, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἔπαυεν νὰ εἶναι ορατός, καὶ ὁ ὁποῖος ὁμολογουμένως δὲν ἀντεμετωπιζέτο με μέσα καὶ μεθόδους δικτατορικὰς ἢ ἀπαραδέκτους.

Τολμῶ νὰ εἶπω τὰ ἀνωτέρω διότι, ὡς γνωστόν, εἰς πολλοὺς, οὐδέποτε ἐνεστερνίσθη ἰστορικοπολιτικὰς τάσεις ἀντιθέτως ἀκόμη καὶ προκλητικῶς ἐξέφρασα τὴν πλήρη ἀντίθεσιν με προφανὴ κίνδυνον νὰ υποστῶ τὰς συνεπειὰς.

Με ἐκτίμησιν
Α.Κουλούρης, Αθήνα

Υ.Γ. Ἀς μου ἐπιτραπῆ νὰ σημειώσω ὅτι θὰ ἦτο νομίζω ἐπαρκὲς νὰ δοθῆ μίᾳ περιλήψις τῆς «Διακηρύξεως τῆς Ἄκκρα» εἰς μίαν ἢ ἔστω δύο σελίδες τῆς ἐν λόγω διακηρύξεως καὶ ὄχι νὰ ἀφιερῶθουν πέντε...

Ἀπάντηση:

1) Ὁ κύριος Ἀντώνιος Κουλούρης υπῆρξε Γραμματεὺς τῆς Ἐκτελεστικῆς Επιτροπῆς τῆς Γενικῆς Συνόδου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐυαγγελικῆς Ἐκκλησίας πᾶνω ἀπὸ 25 χρόνια, ὁπότε ομιλεῖ ἐκ (μεγάλης) πείρας.

Ὅπως γράψαμε στὸ εἰσαγωγικὸ τῆς «Διακηρύξεως», τὴν ὁποία παρεμπιπτόντως υπέγραψε καὶ ἡ ἐκκλησία μας, θεωροῦμε τὸ κείμενο θεολογικὴ πρόταση. Ὅρισμένοι μας υπέδειξαν ὅτι τὸ κείμενο εἶναι πολιτικὸ. Ὅμως ἡ εἰκόνα μίας –ἔστω μεγάλης– ομάδας θεολόγων, ποιμένων κλπ που υπογράφουν ἕνα χρῆσιμο, ἀλλὰ εὐχετικὸ κείμενο στὴ Γκᾶνα, χωρὶς κανένα ἀπολύτως κόστος, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ στεναχωροῦν τὸν ἐπιστολόγραφο μας.

Ἀπόλυτη οὐσία, με Κόστος βέβαια, ἔχουν διακηρύξεις τύπου Μπάρμεν (δες τὰ κείμενα γιὰ τὴν Ἐυαγγελικὴ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ναζισμό τῶν προηγουμένων μηνῶν). Ἀπόλυτη οὐσία θὰ εἶχαν ἀν ἀποφάσιζαν αὐτὲς οἱ ἐκκλησίες τοῦ WARC με τὰ 75 ἑκατομμύρια μέλη, με μεγάλο οικονομικὸ κόστος βέβαια, νὰ βοηθήσουν ἕνα μικρὸ κράτος τῆς Ἀφρικῆς νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴ φτώχεια του, ἀπὸ τὴν ἀρρώστια καὶ ἀπὸ τὴν σκλαβιά τῆς διαφθορᾶς, ἐκπαιδεύοντας τοὺς κατοίκους καὶ διδάσκοντας τὸ εὐαγγέλιο ἐκ παραλλήλου. Αὐτὰ βέβαια εἶναι ονειροπολικά σχέδια που οὐδέποτε θὰ πραγματοποιηθοῦν. Ἀς διαβάσουμε πάλι τὴν «Προσευχὴ τοῦ Ιαβή» σὲ προηγούμενο τεύχος.

Ἀν τῶρα αὐτὰ τὰ διεθνή ὄργανα ἔχουν ἀφήσει τὸν εὐαγγελισμό καὶ ἀσχολοῦνται με ἄλλα, εἶναι θέμα πρὸς συζήτηση. Ὅπως ὅποτε αὐτὰ τὰ ὄργανα δὲν εἶναι ἱεραποστολικὲς εταιρίες ἢ ἐκκλησίες, οὔτε δημιουργήθηκαν με αὐτὸ τὸ σκοπὸ, ἀν δὲν ἀπατώμα.

Προσωπικὰ προτιμοῦμε αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ προτάσεις ὅπως ἡ διακήρυξη τῆς Ἄκκρα, νὰ γίνονται ἀπὸ χριστιανούς πολιτικούς, που ἴσως ἔχουν καὶ τὰ μέσα νὰ τὴν υποστηρίξουν. Μόνομο παράδειγμα τέτοιου εἶδους πολιτικὸ εἶναι ὁ Οὐίλμπερφορς, ὁ ὁποῖος με ἐπανελημμένες του προτάσεις νόμου συνέβαλε τὰ μέγιστα στὸ νὰ καταργηθῆ ἡ δουλεία στὴν Βρετανία. Ὑπάρχουν τέτοιου εἶδους πολιτικοὶ σήμερα; Ἐάν ὑπάρχουν, ἔχουν

όραμα; Ωθούνται πραγματικά ευσεβείς άνθρωποι στην πολιτική;

(Ένας καλός φίλος, ο κύριος Τάσος Χατζηαργυρός μας είπε την εξής σχετική ιστορία: Μετά τον πόλεμο, ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Μεταλληνός, ηγέτης της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας, λόγω της μεγάλης αναγνωρισιμότητας που είχε αποκτήσει από τις πνευματικές διαλέξεις του στο κτήριο της Βουλής, σκέφτηκε να ασχοληθεί με την πολιτική και το ανέφερε στους φίλους του από την εκκλησία, ανθρώπους μεγάλης ευσέβειας, οι οποίοι τον απέτρεψαν λόγω της καταστάσεως που επικρατεί στην πολιτική γενικώς. Η Βουλή έχασε έναν ευσεβή Χριστιανό και έναν τίμιο, δραστήριο, μοναδικό άνθρωπο).

2) Στο άρθρο "ο Χριστός έρχεται, αλλά τα σημεία δεν το δείχνουν" (τεύχος Δεκεμβρίου 2005 κ.ε.) σημειώσαμε κάποια αντίδραση από έντυπο. Η μη στοιχειοθετημένη και ερασιτεχνική προσπάθεια -μάλιστα διανθισμένη από μη ευγενικούς χαρακτηρισμούς- να "ανασκευαστεί" το κείμενο του εκλεκτού αρθρογράφου μας, δεν νομίζουμε ότι βοηθά στη συζήτηση.

Συντ.

"Η Ανελευθερία της Ανθρώπινης Θέλησης"

14 Ιουνίου 2006

Προς τη σύνταξη του περιοδικού «Αστήρ της Ανατολής».

Στο τεύχος Μαΐου 2006 δημοσιεύεται άρθρο του κ. Λ. Κολλάρου, κήρυκα του ευαγγελίου, με τον τίτλο «Η Ανελευθερία της Ανθρώπινης Θέλησης». Στο άρθρο αυτό ουσιαστικά εκτίθεται «ακροθιγώς» μεν αλλά σαφώς, η γνωστή διδασκαλία του «απόλυτου προορισμού» ή απλά «προορισμού» (predestination), που αναπτύχθηκε και καθιερώθηκε από δύο μεγάλους θεολόγους, τον Ιερό Αυγουστίνo στον 4ο και 5ο αιώνα, και τον Ιωάννη Καλβίνο στο 16ο αιώνα, του οποίου μάλιστα τα 500 χρόνια από τη γέννησή του θα γιορτάσουμε σε δυόμισι χρόνια, το 2009. Είναι γνωστό ότι την παραπάνω διδασκαλία ασπάζεται ένα πολύ μεγάλο μέρος της ευαγγελικής εκκλησίας, και στη χώρα μας η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία στην οποία ανήκει και ο αρθρογράφος, με επιφανέστερο όμως διαφωνούντα τον αξεχαστο Γιώργο Χατζηαντωνίου.

Δεν πρόκειται φυσικά ούτε να εκθέσουμε τη διδασκαλία του προορισμού, ούτε να την εξετάσουμε στο σύνολό της. Θα πρέπει όμως να πούμε για όσους δεν την γνωρίζουν, ότι σύμφωνα μ' αυτήν ο Θεός έχει προαποφασίσει και προορίσει μέσα στην ανεξίτηλη βουλή Του εκείνους που θα σώσει και θα τους χαρίσει την αιώνια ζωή, και εκείνους που θα καταδικάσει στην αιώνια τιμωρία. Επομένως και ο θάνατος του Χριστού πάνω στο σταυρό είχε σα σκοπό τη σωτηρία αυτών των ολίγων, των «προορισμένων», παρόλο που ο ίδιος ο Καλβίνος έκανε την παραχώρηση (;) ν' αποδεχτεί ότι πέθανε «υπέρ πάντων», με σκοπό όμως τη σωτηρία μόνο των εκλεκτών.

Προσωπικά δε θεωρώ σκόπιμο, κι ίσως δε θάταν και τόσο ωφέλιμο, ν' ανοίξουμε συζήτηση πάνω στο

σύνολο της διδασκαλίας του προορισμού, έστω κι αν κατά καιρούς στο περιοδικό σας δημοσιεύονται κάποια σχετικά άρθρα. Θάθελα όμως να διατυπώσω μια-δυο παρατηρήσεις στο άρθρο του κ. Κολλάρου, ακολουθώντας την ίδια γραμμή της νηφαλιότητας και της μετριοπάθειας που ομολογουμένως χαρακτηρίζει τον αρθρογράφο σας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο άνθρωπος δεν είναι απόλυτα ηθικά ελεύθερος όπως με απόλυτο τρόπο ισχυρίζεται η «αντίθετη» πλευρά, και έστω κι αν ακόμη και ο κ. Κολλάρος παραδέχεται ότι μέσα στο γενικό κλίμα της πτώσης ο άνθρωπος πράττει «ελεύθερα», ουσιαστικά όμως κατάναγκαστικά το κακό. Το οικογενειακό του περιβάλλον, η παιδεία του, ο χαρακτήρας που σημαντικό ρόλο για τη διαμόρφωσή του παίζουν οι κληρονομικοί παράγοντες -τα γονίδια, όπως το λέμε σήμερα- οι συνθήκες της ζωής του και οι εμπειρίες του, οι «έμμονες ιδέες» που μπορεί να του έχουν γίνει δεύτερη φύση είναι μερικοί από τους παράγοντες που τον επηρεάζουν στις αποφάσεις του, και ασφαλώς ο Θεός συνεκτιμά όλα τα παραπάνω και πολλά άλλα ακόμη για να «κατατάξει» τον καθένα μας, κάτι που προκύπτει από πολλά εδάφια της Αγίας Γραφής και από το όλο πνεύμα της. (Χαρακτηριστικό εδάφιο: «Όστις όμως μη γνωρίσας έπραξεν αξία δαρμού, θέλει δαρθή ολίγον. Εις πάντα δε εις τον οποίον εδόθη πολύ, πολύ θέλει ζητηθή παρ' αυτού • και εις όντινα ενεπιστεύθη πολύ, περισσότερον θέλουσιν απαιτήσιν παρ' αυτού»- Λουκ. ιβ' 48). Είναι βέβαιο ότι η συνεκτίμηση όλων αυτών των παραγόντων και η ορθή και δίκαιη απόφαση θ' αποτελέσει το πιο δύσκολο πράγμα στην ανθρώπινη ιστορία. Με το ανθρώπινο μυαλό δίκαια θα μπορούσαμε ν' αναρωτηθούμε «πώς θα βγάλει ο Θεός άκρη απ' όλα αυτά». Ξέρουμε όμως ότι μέσα στην τέλεια κρίση Του και στην τέλεια δικαιοσύνη Του οι αποφάσεις Του θα είναι τέλειες, και επαναπαυόμαστε σ' αυτό.

Συμφωνούμε λοιπόν με τον αρθρογράφο ότι κατά ένα ποσοστό ο άνθρωπος δεν είναι ελεύθερος και ανεπηρέαστος ν' αποφασίζει και να εκλέγει, κι αυτό όχι μόνο στον πνευματικό και ηθικό τομέα, μα και σ' όλα τα άλλα. Κι ακόμη είναι φανερό, ότι ειδικά στον πνευματικό τομέα, εξαιτίας της πτώσης και της συνακόλουθης ροπής του προς την αμαρτία και την αποστασία, είναι ακόμη πιο δύσκολο ν' ανορθωθεί πνευματικά και να ζητήσει το έλεος του Θεού. Δύσκολο, αλλά όχι αδύνατο. Η ελευθερία του επηρεάζεται από χίλιους δυο παράγοντες, αλλά δεν παύει να υπάρχει. Στην παραβολή του ασώτου ο άσωτος γιος «ήλθεν εις εαυτόν», και φυσικά το έκανε με τη θέλησή του, όταν έφτασε στο τελευταίο σκαλοπάτι της κατάντιας. «Πλην δεν θέλετε να έλθητε προς εμέ δια να έχετε ζωήν αιώνιον». Δε λέει «δεν μπορείτε», αλλά «δεν θέλετε»...

Βλέπουμε ακόμη στην καθημερινή ζωή ανθρώπους με ευγενικές προθέσεις, με ηθικές πράξεις, ανθρώπους που εκτιμούν την αλήθεια του ευαγγελίου και «θέλουν να πράττουν το αγαθόν» χωρίς να ομολογούν αναγέννηση, βλέπουμε διάχυτη τη χάρη του Θεού στην ανθρωπότητα όπως το ομολογεί και το διατυπώνει και ο ίδιος ο Καλβίνος, και μου είναι αδύνατον να καταλάβω πώς συνδυάζει μια τέτοια ευρύτητα στην αντίληψη με τέτοιο απόλυτο διαχωρισμό του «άσπρου» και του «μαύρου». Γιατί σύμφωνα με τη θεωρία του προορισμού, όλα μέσα στο φυσικό άνθρωπο

είναι κατάμαυρα και χωρίς ζωή -κι αυτό έρχεται σε αντίθεση με την πολύ συμπαθητική άποψη του της «κοινής» σε όλους ή, πιο σωστά της «διάχυτης» χάρης του Θεού, «common grace»- κι όλα μέσα στον αναγεννημένο είναι φως, κι αυτό μια για πάντα, καθώς φυσικό επακόλουθο της διδασκαλίας του προορισμού είναι ότι «ο άπαξ σωθείς δεν απόλλυται». Δυστυχώς για όλους μας οι χριστιανικές κοινότητες διαψεύδουν σε αρκετό ποσοστό τη θεωρία του απόλυτου σκότους και του απόλυτου φωτός, κι όσο για το «ο άπαξ σωθείς δεν απόλλυται» μας έχουν προκύψει τρανταχτά παραδείγματα για το αντίθετο -και εγγχώρια και ξένα- έτσι ώστε θάπρεπε να διαθέτουμε τον ανεδαφικό ιδεαλισμό ενός δον Κιχώτη για να πιστεύουμε κάτι τέτοιο.

Για την παρατήρηση τώρα του αρθρογράφου «θεωρούμε εσφαλμένη κάθε αντίθετη άποψη που θεωρεί την πίστη σαν μια προσωπική επιτυχία διότι κατ' ανάγκη μειώνει τη δόξα της χάριτος του Θεού» (γνωστό επιχείρημα των οπαδών του «προορισμού») θάθελα να πω ότι αν είχα πέσει σε κάποιο βούρκο και πιγόμουν και φώναζα για βοήθεια και βρισκόταν κάποιος και με γλίτωνε απ' το θάνατο, ασφαλώς και δε θα έχανε ούτε στο ελάχιστο της αξίας της η ευεργετική πράξη του ανθρώπου που με έσωσε, από το γεγονός ότι φώναξα για βοήθεια και άπλωσα το χέρι μου για να πιάσω το χέρι του σωτήρα μου, αντί να κολυμπάω άφρονος και με τα δυο μου χέρια μέσα στο βούρκο...

Τέλος θάθελα να προσθέσω ότι φοβάμαι πως έχουμε παρανοήσει την έννοια της χάρης του Θεού. Γιατί πιστεύω ότι η θεϊκή χάρη -που συνδέεται τόσο στενά με τη θεϊκή αγάπη- είναι κάτι πολύ πιο ανεξιχνίαστο, πολύ πιο σύνθετο, πολύ πιο, αν θέλετε, απροσδόκητο απ' όσο μπορούμε να φανταστούμε - κι όλα αυτά όχι με την έννοια που τους αποδίδουν οι οπαδοί του «προορισμού». Φράσεις όπως εκείνη του Κυρίου για τη σωτηρία των πλουσίων «παρά ανθρώποις τούτο είναι αδύνατον, πάντα όμως είναι δυνατά παρά τω Θεώ», κρύβουν πλούτο και ίσως επιφυλάσσουν εκπλήξεις που ούτε να τις φανταστούμε μπορούμε. Μια από τις συνηθισμένες φράσεις-κλισέ στους ευαγγελικούς μας κύκλους, είναι ότι «μιλούμε πολύ για την αγάπη του Θεού, αλλά ξεχνούμε και παραγνωρίζουμε τη δικαιοσύνη Του». Προσωπικά πιστεύω ακριβώς το αντίθετο: κάναμε υπερβολική χρήση -και κατάχρηση- της έννοιας της θεϊκής δικαιοσύνης, και ξεχάσαμε και στα «πιστεύω» και στην καθημερινή μας ζωή την έννοια της θεϊκής αγάπης. Με αποτέλεσμα οι χριστιανικές κοινότητές μας - όχι μονάχα οι ευαγγελικές, και ίσως σε άλλα δόγματα αυτό να συμβαίνει ακόμη περισσότερο- να χαρακτηρίζονται από ακαμψία και σκληρότητα, πράγματα εντελώς άγνωστα στη συντροφιά του Χριστού, του φίλου των τελωνών και των αμαρτωλών.

Πρόθυμος για οποιαδήποτε παραπέρα διευκρίνιση και συζήτηση,

Με αδελφική αγάπη
Στέφανος Κατσάρκας, Θεσσαλονίκη

15 Ιουνίου 2006

Αγαπητέ μου Φίλε Γιάννη,
Διάβασα στο τελευταίο τεύχος του ΑΣΤΕΡΑ (No 5 - Μάιος 2006) στον οποίο έχω την τιμή κι εγώ να συνεργάζομαι, το άρθρο του συνεργάτη σου κ. Λ. Κολλάρου με θέμα "Η ανελευθερία της Ανθρώπινης Θέλησης"

και θα ήθελα να εκφράσω μερικές σκέψεις, με την ελπίδα να φωτιστεί και η άλλη πλευρά, που ενδεχομένως πολλοί αναγνώστες του Περιοδικού διατηρούν μέσα τους.

Ο αρθρογράφος σου υποστηρίζει την άποψη πως ο άνθρωπος δεν έχει την ελευθερία να πράξει το αγαθό, επειδή είναι "νεκρός" πνευματικά. Και έρχεται ο Κυρίαρχος Θεός με το αναγεννητικό του έργο να τον ελευθερώσει χρησιμοποιώντας την πίστη του, που κι αυτή είναι από τον Θεό δοσμένη και όχι επιτυχία του ανθρώπου. Το πνεύμα όπου θέλει πνέει -επικαλείται ο αρθρογράφος τη φράση του Χριστού. Και το γιατί η χάρη του Θεού αγγίζει μόνο μερικούς και παρακάμπτει άλλους, είναι για μας ένα μυστήριο. Αυτά λέει ο κ. Κολλάρος.

Δεν είναι βέβαια καινούριες αυτές οι ιδέες. Ούτε ο περιορισμένος χώρος μιας επιστολής επαρκεί για να απαντήσει κανείς διεξοδικά σε όλα. Θα μείνω όμως σε μερικά απλά σημεία:

1. Όταν λέμε "ελευθερία" βούλησης του ανθρώπου, δεν εννοούμε ότι είναι ελεύθερος να πράξει το αγαθόν. Κάθε άλλο! Εννοούμε όμως ότι ο άνθρωπος έχει ελευθερία εκλογής. Με πιο απλά λόγια: ο άνθρωπος έχει σήμερα, μετά το λυτρωτικό έργο του Χριστού, την ελευθερία να φωνάξει στον Θεό για απελευθέρωση. Και για να το κάνει αυτό, πρέπει να ασκήσει πίστη, μια ψυχική λειτουργία που όλοι έχουμε μέσα μας, σίγουρα σαν δώρο του Θεού. Αλλά το έχουμε όλοι.

2. Εάν το δώρο αυτό της πίστewς το είχαν ορισμένοι, ο Θεός δεν θα έκρινε όλους τους ανθρώπους ανάλογα με τη χρήση που έκαναν αυτής της δυνατότητας και αυτού του μέσου. Ο Θεός όρισε την πίστη ως μέσον προσέγγισης του ανθρώπου σ' αυτόν, και εδώ έγκειται η χάρη του Θεού. Και δεν υπάρχει κανένα μυστήριο σ' αυτό το σημείο! Την εικόνα του ανέμου, που φυσάει όπου θέλει, τη χρησιμοποίησε ο Χριστός στον Νικόδημο για να του πει πως δεν έπρεπε να προσπαθεί να κατανοήσει με το πεπερασμένο μυαλό του το μυστήριο της αναγέννησης.

3. Όταν ο Θεός δια του Μωυσέως (Δευτ. 30, 19) ή δια του Ιησού του Ναυή αργότερα (Ιησ. Ναυή 24, 15) καλούσε τους Ισραηλίτες στην έρημο να εκλέξουν ποιον ήθελαν να λατρεύουν, τους έδινε μια δυνατότητα που ήξερε πως μπορούσαν να τη χρησιμοποιήσουν, μολοντί δεν ήταν σε θέση να πράξουν το αγαθό! Υποσχέθηκαν μάλιστα αρχικά πως θα λάτρευαν μόνο τον αληθινό Θεό, άλλο αν αργότερα παρασύρθηκαν στα είδωλα. Αλλά αυτό μπορεί να συμβεί και με τον σημερινό πιστό, αν δεν μείνει ενωμένος με τον Χριστό μέχρι τέλους. Υπάρχει πληθώρα βιβλικών χωριών που τα λένε όλα αυτά.

Επομένως, ας μη συγχέουμε τη χάρη του Θεού με την Κυριαρχία του ή την ελευθερία της ανθρώπινης θέλησης. Το καθένα απ' αυτά τα θέματα έχει τη θέση του. Ο άνθρωπος, όμως, είναι προσωπικά υπεύθυνος ενώπιον του Θεού για τη στάση που θα τηρήσει απέναντί του, γι' αυτό και θα κριθεί. Αλλιώς, θα είχε το ακαταλόγιστο των πράξεών του. Θα κριθεί, όμως, επειδή, όπως είχε κάθε δικαίωμα και ελευθερία θελήσεως, "αγάπησε μάλλον το σκότος παρά το φως", επειδή τα έργα του ήταν πονηρά (Ιω 3, 19).

Εδώ εξάλλου στηρίζεται και το ιεραποστολικό-ευαγγελιστικό έργο της Εκκλησίας ανά τους αιώνες: Να

προσκαλέσει τον άνθρωπο να πάρει εν τη ελευθερία του μια συγκεκριμένη απόφαση απέναντι στη δωρεά του Θεού.

Σε μια εποχή όπου αναγνωρίζονται, προστατεύονται και διασφαλίζονται με νόμους τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι ελευθερίες, δεν ακούγονται και τόσο βιβλικές αυτές οι ερμηνείες, που προέρχονται άλλωστε από προηγούμενους αιώνες πνευματικής ανελευθερίας και καταπίεσης.

Με ιδιαίτερη τιμή και εν Χριστώ αγάπη,

Χάρης Ι. Νταγκουνάκης, Αθήνα

23 Ιουνίου 2006

Αγαπητέ μου Γιάννη

Διαβάζω με ενδιαφέρον τα πολύ ωραία άρθρα του Αστέρα και ομολογώ ότι είναι πολύ οικοδομητικά. Μάλιστα, τα άρθρα του κ. Λ. Κολλάρου έχουν βαθεία θεολογικά μηνύματα. Όμως, στο άρθρο του, Μάιος 2006, αναφέρει: "Το γιατί αυτή η χάρις αγγίζει μερικούς και παρακάμπτει άλλους, αφήνοντάς τους στην απιστία που οι ίδιοι διάλεξαν, είναι μυστήριο για την ανθρωπινή αντίληψη.". Ο Θεός δεν παρακάμπτει κανέναν άνθρωπο: "Δεν είναι προσωπολήπτης ο Θεός"(Πρ.ι' 34). "Όστις (Θεός) θέλει να σωθώσι πάντες οι άνθρωποι, και να έλθωσιν εις επίγνωσιν της αληθείας"(Α' Τιμ.β' 4). "Διότι εφανερώθη η χάρις του Θεού η σωτήριος εις πάντας ανθρώπους"(Τιτ.β' 11).

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία και εύχομαι ο Θεός να ευλογεί πλούσια τη θεάρεστη διακονία σου.

Με αγάπη Χριστού
Χαρίλαος Καβάκας, Αθήνα

Απάντηση:

Θα ήταν φυσικά αλαζονικό να ισχυριστούμε ότι θα λύσουμε εμείς τα επίμαχα αυτά θεολογικά θέματα πάνω από τα εδάφη των οποίων διασταύρωσαν τα ξίφη τους θεολόγοι για πολλούς αιώνες, χύθηκαν ποτάμια μελάνι και διεξήχθησαν πολλές «μάχες». Χρήσιμη όμως είναι η ανταλλαγή και γνωστοποίηση απόψεων. Επίσης επειδή τις διαμάχες αυτές δεν τις εφεύραμε εμείς οι Έλληνες ευαγγελικοί αλλά τις «κληρονομήσαμε» από Χριστιανικές Εκκλησίες άλλων γεωγραφικών περιοχών και από προηγούμενους αιώνες γι αυτό και προτιμώ να χρησιμοποιώ όρους περιγραφής που προέκυψαν από τους κυριότερους εκφραστές αυτών των απόψεων, όπως Αρμινιανισμός και Καλβινισμός. Αυτό είναι χρήσιμο και για καλύτερη κατανόηση και για ευκολία. Επίσης είναι κοινή παραδοχή ότι μερικές φορές υπάρχει παρανόηση της θέσης της μίας θεολογικής παράταξης από την άλλη παράταξη. Επίσης παρανόηση μπορεί να προέλθει και από την διαφορετική έμφαση που δίνει η κάθε πλευρά, ή από το τι εννοούμε με όρους όπως «πίστη», «χάρις» κτλ. Είναι δυνατόν σε ορισμένα σημεία να συμφωνούμε και όμως να νομίζουμε ότι στα σημεία αυτά διαφωνούμε.

Την Καλβινιστική διδασκαλία που αναπτύσσω στο άρθρο μου, ο αδελφός Στέφανος Κατσάρκας λέει ότι «την ασπάζεται ένα πολύ μεγάλο μέρος της Ευαγ-

γελικής Εκκλησίας». Θα διαφωνήσω με αυτό. Αν και δεν έχω υπ' όψιν μου στατιστικές μελέτες, (θα ήταν ενδιαφέρον αν υπήρχαν), εν τούτοις υποψιάζομαι ότι παγκοσμίως (και παγκοσμίως το εννοεί και ο αδελφός Στέφανος) η μερίδα των Αρμινιανών υπερέρχει αριθμητικά κατά πολύ των Καλβινιστών.

Προς περαιτέρω επεξήγηση των απόψεών μου θα ήθελα να πω τα εξής:

1. Θα ήθελα να παραπέμψω σε όσα γράφω στο άρθρο του Ιανουαρίου 2006. Σχετίζονται στενά με τα θέματα που προσπαθούμε να αναπτύξουμε στο άρθρο του Μαΐου και στις επιστολές των αναγνωστών. Εάν κάποιος δεν μπορεί να συμφωνήσει με όσα αναπτύσσονται σε εκείνο το άρθρο δεν θα μπορέσει ασφαλώς να συμφωνήσει με την θέση μου στο άρθρο του Μαΐου· εάν κάποιος εννοεί τις απόψεις εκείνου του άρθρου (όπως εγώ τις εννοώ) και συμφωνεί με εκείνο το άρθρο πιθανότατα θα συμφωνήσει και με το παρόν. Είναι περιττό να επαναλάβω οτιδήποτε από εκείνο το άρθρο. Αποτελεί όμως ουσιαστικά το θεολογικό υπόβαθρο του άρθρου του Μαΐου.

2. Το θέμα της αναγέννησης στην συνάντηση του Κυρίου με τον Νικόδημο είναι πολύ ενδιαφέρον. Η έννοια της «αναγέννησης» έχει παρεξηγηθεί. Οι περισσότεροι με την λέξη αυτή εννοούν απλά την εξωτερική αλλαγή της ζωής του ανθρώπου. Αυτή η κατανόηση είναι ελλιπής. Η ίδια η ιδέα της γέννησης δηλώνει την μεταβίβαση ή μετάδοση ξένης ζωής. Η εξωτερική αλλαγή που προκύπτει είναι απλά η εκδήλωση αυτής της αόρατης και θεϊκής πνευματικής ζωής που μεταβιβάζεται από το Πνεύμα. Η μεταβίβαση όμως αυτής της άνωθεν ζωής είναι το κυρίαρχο στοιχείο και ταυτόχρονα φανερώνει ότι ο ενεργός παράγοντας είναι το Πνεύμα, ενώ ο άνθρωπος είναι όχι ενεργός αλλά παθητικός στην διαδικασία αυτή. Ο ίδιος ο Χριστός άλλωστε διάλεξε την εικόνα της γέννησης διότι αυτή εκφράζει με ακρίβεια την θεολογική αυτή έννοια (δηλαδή της ενεργούς δράσης του Πνεύματος από τη μια και της παθητικής αποδοχής αυτής της δράσης από τον άνθρωπο από την άλλη) και, κατ' εμέ, η θεολογική αυτή έννοια είναι το φυσικό συμπέρασμα αυτής της ορολογίας. Επίσης γίνεται σαφές ότι ενώ η αναγέννηση (όπως και να καταλαβαίνει ο καθένας μας αυτόν τον όρο) είναι μια επίγεια εμπειρία εν τούτοις η αναφορά στο Πνεύμα μας αναγάγει σε μια σφαίρα που υπερβαίνει την ανθρώπινη και εκεί κατ' ανάγκη το κυρίαρχο στοιχείο δράσης είναι το Πνεύμα ενώ εκ των πραγμάτων, στη σφαίρα αυτή, ο άνθρωπος δεν μπορεί να έχει καμία εξουσία προκειμένου να ορίσει την έναρξη μιας τέτοιας διαδικασίας. Έτσι εννοώ επίσης τον όρο που χρησιμοποιείται για τον άνεμο και κατ' αντιστοιχία για το Πνεύμα, ότι όπου «θέλει» πνέει. Ασφαλώς υπάρχει θέληση ή βούληση από κάποιον, διαφορετικά δεν μπορεί να συμβεί τίποτα, αλλά αυτή η θέληση στην παράγραφο αυτή δεν αποδίδεται στον άνθρωπο αλλά στο Άγιο Πνεύμα. Έτσι λοιπόν, πράγματι άνθρωποι αναγεννιούνται αλλά, όπως εγώ καταλαβαίνω αυτήν την παράγραφο, ο παράγοντας της θέλησης αφαιρείται από τον άνθρωπο και αποδίδεται στον Θεό.

3. Το θέμα της ικανότητας ή μη του ανθρώπου να πιστέψει (ο,τιδήποτε κι αν σημαίνει η λέξη «πίστη») τίγεται και στο Ιωά.ς'44. «Ουδείς δύναται να έλθει προς Με εάν δεν ελκύσει αυτόν ο Πατήρ ο πέμψας με». Τα λόγια αυτά του Χριστού είναι απόλυτα. Αποκλείει να συμβεί κάτι εάν προηγουμένως δεν συμβεί κάτι άλλο. Η

πίστη προς τον Χριστό εδώ ισοδυναμεί και εκφράζεται με το «προσέρχεσθαι» προς τον Χριστόν. Εδώ ο Χριστός λέει ότι κάτι είναι αδύνατον να συμβεί. Η Γραφή όμως δεν λέει ότι «πάντα είναι δυνατά εις τον πιστεύοντα»; Φυσικά. Αν και τα λόγια αυτά δεν αναφέρονται στον αμαρτωλό καθώς για πρώτη φορά έρχεται στον Χριστό για σωτηρία αλλά αναφέρονται στους πιστούς, εν τούτοις εκφράζουν μια γενικότερη αλήθεια που ισχύει και για τον αμαρτωλό. Εδώ εκφράζεται η αλήθεια ότι κάτι είναι δυνατόν να γίνει εφ' όσον υπάρχει η προϋπόθεση της πίστης την οποία θα μπορούσαμε να την περιγράψουμε ως το αίτιο που προκαλεί το αποτέλεσμα. Εάν δηλαδή υπάρχει η πίστη θα υπάρξει και το «δύνασθαι ελθείν» προς τον Χριστόν. Στο Ιωά. ς' 44 όμως λέει ότι «ουδείς δύναται ελθείν». Αυτό δείχνει ότι απουσιάζει το αποτέλεσμα. Εάν απουσιάζει το αποτέλεσμα είναι φυσικό να συμπεράνουμε ότι απουσιάζει και το αίτιο που προκαλεί το αποτέλεσμα. Αφού όμως το «ελθείν» προς τον Χριστόν παρουσιάζεται ως αδύνατον άρα και η πίστη που κάνει δυνατόν το «ελθείν» πρέπει να είναι όχι μόνον απύσχα αλλά και κάτι αδύνατον για τις ανθρώπινες δυνατότητες. Ας σημειωθεί ότι εδώ ο Χριστός δεν λέει ότι ουδείς θα έλθει προς Εμέ αλλά λέει ότι ουδείς δύναται να έλθει προς Εμέ. Με τον τρόπο αυτόν ανακοινώνει την προσέλευση αμαρτωλών προς τον εαυτόν Του αλλά για ένα τέτοιο έργο μας εμποδίζει να αποδώσουμε την ικανότητα στον άνθρωπο διότι ο ίδιος την αποδίδει στον Θεό.

4. Φράσεις όπως το «ελθών εις εαυτόν» σχετικά με τον άσωτο υιό βρίσκονται σε παραβολές. Οι παραβολές παρουσιάζουν τα πράγματα όπως αυτά φαίνονται στα ανθρώπινα μάτια και στην ανθρώπινη εμπειρία, επειδή ακριβώς είναι δανεισμένες από την καθημερινή ζωή. Δεν δείχνουν όμως κατ' ανάγκη το θεολογικό υπόβαθρο. Η παραβολή του ασώτου παρουσιάζει την εμπειρία της μετάνοιας και επιστροφής. Εκ της φύσεώς της όμως δεν υπεισέρχεται στα βαθύτερα αίτια και παράγοντες που επιδρούν στην ψυχή του ανθρώπου, είτε τέτοιοι υπάρχουν είτε δεν υπάρχουν. Απλά η παραβολή αυτή δεν ασχολείται με τέτοια θέματα. Ασφαλώς κάποτε όλοι εμείς, όπως και ο άσωτος, προσωπικά μετανοήσαμε, «ήλθαμε εις εαυτόν», πιστέψαμε κ.ο.κ. Δεν μετανόησε ο Θεός για μας, δεν πίστεψε ο Θεός για μας, δεν επέστρεψε ο Θεός για μας. Εμείς μετανοήσαμε, εμείς πιστέψαμε κ.ο.κ. Αλλά για το εάν υπάρχουν και άλλοι αόρατοι παράγοντες που καθορίζουν αποφασιστικά μια τέτοια επιστροφή ή δεν υπάρχουν και άρα όλα καθορίζονται αποκλειστικά από τον ίδιο τον άνθρωπο, αυτό είναι μια υπόθεση για την οποία δεν ασχολείται η συγκεκριμένη παραβολή αλλά και άλλες παρόμοιες με αυτήν.

5. Η περιγραφή του φυσικού ανθρώπου στην Βίβλο είναι τέτοια που ωθεί τους Καλβινιστές να υιοθετήσουν το δόγμα της ανθρώπινης ανικανότητας ή πνευματικής υποδούλωσης της θέλησής του. Αξίζει να μελετήσει κανείς το πνευματικόν ποιόν του αμαρτωλού ανθρώπου όπως αυτό περιγράφεται στο πρώτο κεφάλαιο της προς Ρωμαίους αλλά και στο κεφάλαιο γ' 9-18. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι αυτές οι περιγραφές αφορούν μόνο ορισμένους ανθρώπους και όχι όλους; Θεωρώ όχι. Τέτοιες περιγραφές είναι καθολικές. Η Βίβλος δεν λέει ότι «η καρδιά ορισμένων ανθρώπων είναι απατηλή υπέρ πάντα και σφόδρα διεφθαρμένη» αλλά ότι «η καρδιά του ανθρώπου...». Ποίου ανθρώπου; Του κάθε

ανθρώπου. Λέει ότι «ουδείς εκζητεί τον Θεόν», Ρωμ. γ' 11. Λέει ότι «δεν υπάρχει διαφορά», Ρωμ. γ' 22. Η ίδια θλιβερή εικόνα συναντάται και στο Εφ. β' 1-3. Μάλιστα εκεί αναφέρεται στο επίμαχο θέμα της ανθρώπινης θέλησης και λέει ότι πράτταμε «τα θέληματα της σαρκός». Όπως εγώ καταλαβαίνω εκείνο το εδάφιο είναι ότι ο άνθρωπος πράγματι εμφορείται από ένα θέλημα, άγεται και φέρεται από αυτό. Το πρόβλημα όμως είναι ότι αυτό το θέλημα είναι το θέλημα της σαρκός και των διαλογισμών. Δεν μπορεί κανένα καλό να προκύψει από ένα τέτοιο θέλημα. Η ίδια κατάσταση αναφέρεται και στο Εφ. δ' 17-19. Όλα αυτά δεν θαιρούν ούτε εις το ελάχιστο την Βιβλική διδασκαλία ότι ο άνθρωπος καλείται, προσκαλείται και εντέλλεται από τον Θεό να πιστέψει στο ευαγγέλιο. Ο άνθρωπος είναι υπεύθυνος για την επιλογή του. Εάν απορρίψει το ευαγγέλιο θα λογοδοτήσει την ημέρα της κρίσεως. Έτσι λοιπόν ο άνθρωπος προσκαλείται και ενθαρρύνεται στην Βίβλο να δεχθεί οπωσδήποτε το ευαγγέλιο. Αυτή την πλευρά της αλήθειας οι Αρμινιανοί την ερμηνεύουν ως ικανότητα να το κάνει· οι Καλβινιστές την ερμηνεύουν ως υποχρέωση να το κάνει.

6. Ένα τελευταίο χωρίο θα ήθελα να αναφέρω (και ευχαριστώ για την υπομονή όλων σας). «Δεν είναι του θέλοντος, ουδέ του τρέχοντος αλλά του ελεούντος Θεού», Ρωμ. θ' 16. Περιβόητο το κεφάλαιο αυτό για την δυσκολία του. Ποια είναι όμως η έννοια αυτού του χωρίου; Εφόσον η λέξη «αλλά» είναι αντιθετικός σύνδεσμος, είμαστε υποχρεωμένοι να περιοριστούμε στα δύο αντιθετικά μέρη της πρότασης αυτής. Δύο δηλαδή είναι οι παράγοντες στο χωρίο αυτό. Αν ισχύει ο ένας παράγοντας, το «αλλά» μας δείχνει ότι δεν μπορεί να ισχύει και ο άλλος. Ή θέλει ο άνθρωπος αλλά δεν θέλει ο Θεός, ή θέλει ο Θεός αλλά δεν θέλει ο άνθρωπος. Υπάρχουν δηλαδή δύο επιλογές: Η πρώτη είναι να θεωρήσουμε ότι ο άνθρωπος θέλει να σωθεί ασκώντας την θέλησή του αλλά δεν θέλει ο Θεός να τον ελεήσει και έτσι δεν υπάρχει ελπίδα γι αυτόν τον άνθρωπο. Μία τέτοια κατανόηση είναι απαράδεκτη. Δεν τίθεται από κανένα υπό αμφισβήτηση ότι ο Θεός είναι έτοιμος να ελεήσει τον καθένα. Μια τέτοια ερμηνεία δεν την δέχονται ούτε οι Αρμινιανοί, ούτε οι Καλβινιστές. Υπονοείται υπό αυτήν την κατανόηση αυτού του χωρίου ότι ο άνθρωπος έχει ελεύθερη θέληση και ικανότητα να πιστέψει από μόνος του. Η δεύτερη ερμηνεία (και δεν βλέπω να υπάρχει άλλη μέσα σε αυτό το αντιθετικό ζευγάρι) είναι ότι δεν αποδίδει την σωτηρία σε κάποια υποτιθέμενη θέληση του ίδιου του ανθρώπου αλλά στο θέλημα και το έλεος του Θεού. Με την φράση «δεν είναι του θέλοντος» δεν μπορεί να εννοεί ότι κάποιος μπορεί να θέλει «αλλά» δεν θέλει ο Θεός· εννοεί ότι δεν υπάρχουν τέτοιοι. Εάν υποθέσουμε ότι ο άνθρωπος μπορεί ο ίδιος να έχει την θέληση πραγματικά από μόνος του να πιστέψει, τότε το εδάφιο αυτό θα έλεγε ότι «είναι του θέλοντος», καθώς είναι αναντίρρητη διδασκαλία της Γραφής ότι όποιος θέλει να ελεηθεί θα ελεηθεί. Αφού όμως εδώ λέει ότι «δεν είναι του θέλοντος» πρέπει να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι τέτοιοι δεν υπάρχουν. Εάν θεωρήσουμε ότι τέτοιοι υπάρχουν τότε, με βάση την αντιθετικότητα του συνδέσμου «αλλά» που αποδίδει την σωτηρία είτε στην από δω μεριά του «αλλά» είτε στην από κει μεριά του «αλλά» όμως όχι και στις δύο μεριές, μένουμε εκτεθειμένοι να κατηγορηθούμε ότι είναι δυνατόν κάποιος να θέλει αλλά να μην θέλει ο Θεός, εφ

όσον το εδάφιο αυτό λέει ξεκάθαρα ότι «δεν είναι (η σωτηρία και το έλεος) του θέλοντος». Οφείλω εν κατακλείδι να πω ότι όταν κάποιος εμφανίζεται πραγματικά να θέλει, πρέπει να δεχθούμε ότι η θέλησή του αυτή δεν οφείλεται στον ίδιο αλλά στο έλεος του Θεού και ότι είναι έργο του Θεού.

Αναγνωρίζω ότι το θέμα είναι τεράστιο και ότι πολλές είναι οι ενστάσεις που εγείρονται στη σκέψη των διαφωνούντων με αυτές τις απόψεις αδελφών. Ήταν όμως αυτό μια προσπάθεια να γίνει πιο κατανοητή η θέση των Καλβινιστών. Ελπίζω μελλοντικά και κατά καιρούς να δημοσιευτούν και άλλα άρθρα πάνω σε παραπλήσια θέματα ούτως ώστε να καλυφθούν και άλλες πλευρές του θέματος.

Με αγάπη Χριστού
Λεωνίδα Κολλάρος, Ιωάννινα

Το "Ευαγγέλιο του Ιούδα"

16 Ιουνίου 2006

Αγαπητέ «Αστέρα»,

Πρόσφατα δημοσιοποιήθηκε το βιβλίο-ευαγγέλιο που αποδίδεται στον Ιούδα Ισκαριώτη. Δεκτικό κοινό βρέθηκε, όπως ήταν αναμενόμενο, στον κόσμο σε ότι αφορά την αλήθεια των ισχυρισμών που περιέχει. Το παλιό αυτό σύγγραμμα βρήκε τη θέση του σε μία διάθεση-τάση, σε εθνικό και παγκόσμιο συγγραφικό και σκηνοθετικό επίπεδο, να αποδοθεί η αμαρτία ως ανθρωπινή ενέργεια υποκινούμενη από τον ίδιο τον Θεό και να συνδεθεί εν γένει ο ίδιος ο Χριστός με την αμαρτία (με δεδομένο βέβαια πως η παράδοση του Ιησού ήταν πράξη αμαρτωλή).

Η τάση αυτή σαφώς και δεν αρνείται την ύπαρξη Θεού. Καθιστά όμως την αμαρτία μέρος του σχεδίου του Θεού, αντί να καταδείξει την αλήθεια πως το σχέδιο της σωτηρίας του ανθρώπου αντιμετωπίζει την αμαρτία ως αυτόβουλη, ξεχωριστή και αυθύπαρκτη ενέργεια του ανθρώπου, αντίθετη στο Θείο θέλημα.

Η τάση αυτή συχνά εδράζεται στην πολλακτική εμφανιζόμενη στις Γραφές διατύπωση «δια να πληρωθεί η γραφή». Το ερώτημα που γεννάται είναι αν αυτό το «δια» αποτυπώνει μία πρόβλεψη και μάλιστα βεβαία, αφού Αυτός που προβλέπει είναι Παντογνώστης και Παντοδύναμος, γνωρίζει την καρδιά του ανθρώπου και τι θα πει πριν αυτός μιλήσει, ή αποτυπώνει την επίτευξη ενός σκοπού, την πραγμάτωση ενός σχεδίου και εν γένει μία σχέση αιτίου-αιτιατού, όπου το αίτιο της προδοσίας- αμαρτίας είναι η ίδια η θείκη εντολή, ο ίδιος ο Θεός, που σπεύδει έπειτα να προνοήσει και για τη θεραπεία της.

Προφανώς ο Ιούδας στο βιβλίο του πιστεύει το δεύτερο και ως άλλος Αδάμ σπεύδει να αποκρούσει την προσωπική του ευθύνη («η γυναίκα που μου έδωσες») με σκοπό την αυτοδικαίωση (με δεδομένο πάντα πως ο Ιούδας πράγματι είναι ο συγγραφέας του βιβλίου). Μάλιστα καταγράφει στο χαρτί την οπτική του γνωρίζοντας πως τα γραπτά μένουν ενώ τα λόγια πετούν, και σκοπό να μην μείνει στην ιστορία ως συνώνυμος της προδοσίας. Εξίσου προφανές είναι πως μάλλον ήλπιζε σε πιο ταχεία δημοσιοποίηση των γραπτών του!

Από ένα παράδειγμα του κόσμου μας γίνεται εύ-

κολα αντιληπτό πως η πρόβλεψη δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την πρόκληση. Ο μετεωρολόγος προβλέπει την αστραπή καθώς η πρόοδος της τεχνολογίας του το επιτρέπει και μάλιστα με σχετική βεβαιότητα. Η αστραπή όμως προκαλείται από την ένωση αντίθετα φορτισμένων ηλεκτρικών φορτίων, και όταν πράγματι συμβαίνει, ο μετεωρολόγος περιορίζεται στην παρατήρηση. Δεν δύναται να την αποτρέψει, να την διακόψει, να την μεταθέσει χρονικά ή να την κατευθύνει. Η αστραπή είναι αντικείμενο ανθρωπίνης πρόβλεψης αλλά συμβαίνει ανεξαρτήτως ανθρωπίνης βούλησης. Αυτή η διάκριση των δύο είναι σημαντική. Όποιος προβλέπει δεν προκαλεί απαραίτητα το αντικείμενο της πρόβλεψης.

Πέραν αυτού όμως, δεν υπάρχει τίποτε βασισμένο στις Γραφές ή στη λογική που να συνδέει τον Θεό ή το σχέδιό Του με την αμαρτία εκτός από το γεγονός πως το σχέδιο της σωτηρίας του ανθρώπου αντιμετωπίζει την αμαρτία και τις συνέπειές της. Δυστυχώς κάποιες φορές και από τον άμβωνα ακούμε πως ο Θεός δίδει στον άνθρωπο και την αμαρτία ώστε ο τελευταίος να επιλέξει, και τη σωτηρία για να τον σώσει έπειτα. Ούτε αυτή η διαδικασία επαληθεύεται βιβλικά. Ο Θεός δίνει στον άνθρωπο κανόνες. Η παραβίασή τους είναι η αμαρτία. Και αυτή η τελευταία είναι πράξη ανθρωπινή, αποτέλεσμα της χρήσης της ελευθερίας που δίδεται στον άνθρωπο. Κάθε άλλο συμπέρασμα δεν προκύπτει από πουθενά. Και ο πιστός, ο κάθε πιστός, καλείται να πάρει θέση απέναντι στα μηνύματα αυτού του είδους που μας βομβαρδίζουν και καθώς ο χρόνος περνά δεν μπορούν παρά να αυξάνουν.

Υπάρχουν όμως πιστοί πεπεισμένοι πως ο Θεός στον οποίο πιστεύουμε καμία σχέση δεν έχει, και δεν μπορεί να αρνηθεί τον εαυτό Του και να αποκτήσει, με την αμαρτία. Γιατί «τίνα δε συμφωνίαν (έχει) ο Χριστός με τον Βελιάλ;». Γνωρίζουν πως όταν ο Παύλος λέει πως «πάντες ήμαρτον» δεν καταγράφει τη προδιαγεγραμμένη μοίρα του ανθρώπου, αλλά ένα θλιβερό συμπέρασμα που καταδεικνύει την ανθρωπινή αποτυχία, όθεν και την ανάγκη του για θεραπεία και γιάτρευσι. Γράφει ο Ιωάννης «Τεκνία μου, ταύτα σας γράφω, δια να μη αμαρτήσητε' και εάν τις αμαρτήση...». Εάν κάποιος αμαρτήση. Ούτε εδώ θεωρείται δεδομένο, ειδικά για όσους ισχυρίζονται πίστη. Σε ότι αφορά δε την ανθρωπινή δικαιολογία και μετάθεση ευθυνών, ο Ιάκωβος γράφει «Μηδέεις πειραζόμενος ας λέγη, ότι από του Θεού πειράζομαι' διότι ο Θεός είναι απείραστος κακών, και αυτός ουδένα πειράζει».

Ο συγγραφέας Ιούδας αξιώνει επιβράβευση για μέχρι τέλους υπακοή στον Διδάσκαλό του, όμως τριάντα ασημένια νομίσματα μαρτυρούν σε ποιον υπάκουσε. Η μετάθεση ευθυνών δεν βοήθησε ποτέ κανέναν. Το «κι εμείς δικαίως πάσχομεν» και «Κύριε, θυμήσου με» οδήγησε στον Παράδεισο, έξω από τον οποίο οδήγησε το «η γυναίκα που μου έδωσες». Και να μεν ο Θεός παιδεύει κάθε γιο που παραδέχεται και καλεί τα παιδιά του να μην καταφρονήσουν την παιδεία του, δοκιμάζεται δε η πίστη μέσα στη φωτιά, άλλο πράγμα είναι όμως η παιδεία και άλλο ο πειρασμός. Και αυτό δεν είναι παιχνίδι με λέξεις, παρά διαφορά ουσίας. Πριν ο Ιούδας γράψει το βιβλίο του, έπρεπε να διαβάσει κάποια άλλα.

Άλκης Αγαπίδης, Κατερίνη

Βράβευση Ευαγγελικού Συγγραφέα από την Ακαδημία Αθηνών

Για τρίτη φορά -εξ' όσων γνωρίζουμε- Έλληνας ευαγγελικός συγγραφέας βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών. Η πρώτη ήταν εκείνη του παλιού συνεργάτη μας Δημητρίου Ι. Μαγκριώτη, ο οποίος βραβεύτηκε από την Ακαδημία για το έργο του «Θυσίαι της Ελλάδος και εγκλήματα κατοχής κατά τα έτη 1941-1944», Αθήνα 1949. Η δεύτερη ήταν του φίλου κ. Τάσου Χατζηαργυρού (Μ.Θαβωρίτη) για το βιβλίο του «Μνήμες Μικράς Ασίας», Αθήνα 1972.

Η τρίτη έγινε τις παραμονές του 2006 στον καθηγητή Ν. Κανταρτζή για το εικοσάτομο έργο του «Ανθοκομία». Σε τιμητική εκδήλωση που έγινε στην Α'ΕΕΕ Αθηνών ο καθηγητής Κ.Γκαραγκούνης είπε μεταξύ άλλων τα εξής:

«Δεν είναι η πρώτη φορά που ανεβαίνω στο βήμα για να παρουσιάσω το έργο και την επιστημονική προσφορά κάποιου συναδέλφου, είναι όμως η πρώτη φορά που βρίσκομαι στη δύσκολη θέση τι να επιλέξω να πρωτοπώ για ένα επιστήμονα του μεγέθους του Νικολάου Κανταρτζή του αδελφού από την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία της Θεσσαλονίκης με τον οποίο μοιράστηκα ένα μεγάλο μέρος της νεανικής ζωής μου εκεί. Ο Ν.Κ. ο παγκόσμιος γνωστός Έλληνας Γεωπόνος ανθοκόμος και αρχιτέκτων τοπίου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στα 1924 και ήταν το πρώτο παιδί μίας πολύτεκνης και ευλογημένης χριστιανικής οικογένειας. Ολοκλήρωσε τις βασικές του σπουδές στα δύσκολα χρόνια της Κατοχής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και αμέσως μετά σε μια εξαιρετικά δύσκολη για την Ελλάδα εποχή τολμά να κάνει πρωτοποριακές μεταπτυχιακές σπουδές στη Σχολή Αρχιτεκτονικής Τοπίου και Περιφερειακής Ανάπτυξης στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής στο Πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης στο Αμερστ.

ΤΟ 1947, σε ηλικία μόλις 23 ετών, ιδρύει για πρώτη φορά την έδρα και το εργαστήριο της Ανθοκομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης όπου και διδάσκει μέχρι το 1981. Έκτοτε τις γνώσεις του θα θελήσει να μοιράσει απλόχερα και στους φοιτητές της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής των Αθηνών, το σημερινό Γεωπονικό Πανεπιστήμιο, όπου ιδρύει και οργανώνει την Έδρα και το Εργαστήριο Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Κήπων. Εκεί θα παραμείνει για σειρά ετών ως καθηγητής-διευθυντής του.

Στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής του σταδιοδρομίας δεν θα φεισθεί χρόνου και κόπου και θα εκπονήσει παράλληλα με τα απαιτητικά διδακτικά και διοικητικά του καθήκοντα 50 συγγράμματα και επιστημονικές εργασίες ανεκτίμητη προσφορά στην επιστήμη της ανθοκομίας, της αρχιτεκτονικής τοπίου και την προστασία του περιβάλλοντος. Εκπόνησε περίπου 300 μελέτες έργων αρχιτεκτονικής τοπίου στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Από το 1982 έως το 1985 θα διατελέσει πρόεδρος της Επιτροπής Δημοσίων Πάρκων. Τιμήθηκε με πολλά πρώτα βραβεία σε πανελλήνιους διαγωνισμούς αρχιτεκτονικής τοπίου, με το Χρυσό Βραβείο το 1984 στην διεθνή Έκθεση αρχιτεκτονικής τοπίου στο Λίβερπουλ της Αγγλίας και το πρώτο

Αργυρό Βραβείο στη διεθνή έκθεση του Καΐρου το 1987. Από τον Ν.Κ. οργανώθηκαν 8 δημοφιλείς εκθέσεις ανθοκομίας και αρχιτεκτονικής τοπίου στο αγρόκτημα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και 4 στην Ανωτάτη Γεωπονική Αθηνών.

Όντας ένας γνήσιος ευλογημένος χριστιανός εμπνευσμένος από τα νάματα του ευαγγελίου δεν παρέλειψε να προσφέρει από πολλές θέσεις στο πνευματικό έργο της ευαγγελικής κοινότητας της πατρίδας μας αλλά και άλλων χωρών. Για 40 χρόνια υπήρξε μαέστρος της χορωδίας της ΕΕΕ Θεσσαλονίκης και για 10 χρόνια της χορωδίας της Α'ΕΕΕ Ελλάδος, στην Αθήνα.

Τιμούμε τον συγγραφέα της «Ανθοκομίας», ενός έργου που αποτελείται από 20 τόμους, με 3000 εξαιρετικές φωτογραφίες. Προϊόν εργασίας και πειραμάτων και παρατηρήσεων 50 ετών, αυτό το εντυπωσιακό έργο, μπορεί να ονομαστεί «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑ» το κόρπους των φυτών της Ελλάδας.»

Αυτά είπε μεταξύ πολλών άλλων ο καθηγητής Γκαραγκούνης. Προσθέτουμε ότι ο Ν.Κ. ήταν ο ουσιαστικός αναμορφωτής της Κατασκήνωσης της ΕΕΕ Κατερίνης στην Λεπτοκαρυά Πιερίας, καθώς και άλλης στο Φίλυρο της Θεσσαλονίκης της οργάνωσης για τη χριστιανική διαπαιδαγώγηση του Παιδιού. Το ίδιο έκανε στη γειτονική Βουλγαρία όπου δημιούργησε και οργάνωσε παιδικές κατασκηνώσεις της τοπικής ευαγγελικής εκκλησίας. Σε παλιότερες, δύσκολες, εποχές δημιούργησε μαζί με άλλους το Ταμείο Συνταξιοδότησεως και Προνοίας Εργατών του Ευαγγελίου, ένα ταμείο που δίνει συντάξεις στους ποιμένες και στις χήρες τους. Μέχρι να δημιουργηθεί αυτό το ταμείο δεν υπήρχε ασφάλιση των ποιμένων καθότι τα δημόσια ταμεία (ΙΚΑ κλπ) δεν δέχονταν λειτουργούς άλλων δογμάτων. Όλα τα παραπάνω, εννοείται, ανιδιοτελώς.

Συγχαίρουμε τον παλιό καλό φίλο του περιοδικού μας Καθηγητή Νικόλαο Κανταρτζή για την βράβευσή του.

Δύο συναυλίες χορωδιών

Την Κυριακή 14 Μαΐου έγινε συναυλία στην Α'ΕΕΕ Αθηνών από την χορωδία της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας Θεσσαλονίκης με την συνοδεία μικρής ορχήστρας. Η χορωδία ερμήνευσε έργα Μότσαρτ υπό την καθοδήγηση του μαέστρου κυρίου Στέφανου Κατσάρκα. Ήταν μία μοναδική βραδιά όπου η χορωδία έδωσε τον καλύτερό της εαυτό. Η αίθουσα της εκκλησίας ήταν κατάμεστη από κόσμο. Στο μέσο του προγράμματος ο ποιμένας της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας Θεσσαλονίκης κύριος Δημοσθένης Κατσάρκας έδωσε την παρακάτω εμπνευσμένη ομιλία:

"Κυρίες, Κύριοι, αν κάποιος μου ζητούσε να δώσω ένα τίτλο στην αποψινή συναυλία της Χορωδίας μας, ομολογώ πως, χωρίς πολλούς ενδοιασμούς, εγώ θα διάλεγα την πολύ απλή αλλά και πολύ λακωνική φράση «Αντικρίζοντας τον αναστημένο τον Χριστό». Μπορεί να πέρασαν κιόλας τρεις εβδομάδες από τότε που γιορτάσαμε φέτος την Ανάσταση, όμως η λαμπρή ακτινοβολία της, συνταιριασμένη απόψε με τους γοητευτικούς ήχους του Μότσαρτ, θέλω να πιστεύω πως έχει κιόλας αγγίξει τις καρδιές μας.

Σκέφτομαι πόσο ψυχολογικά προμελετημένη είναι η γιορτή της Ανάστασης του Χριστού, ειδικά στον τόπο το δικό μας, όπου αυτή προβάλλεται στο ανοιξιότικο ξαναζωντανέμα της φύσης, στα λουλούδια, στα χρώματα, στις ευωδιές και μέσα στο φως το λαμπρό του ελληνικού ήλιου. Πάντα με συγκλονίζει η αναστάσιμη εξιστόρηση του Ευαγγελιστή Μάρκου, που τονίζει πως οι Μυροφόρες «έρχονται επί το μνημείον, ανατείλαντος του ηλίου».

Απ' την άλλη μεριά, συλλογιέμαι πως λογικά είναι αδύνατο ν' αντικρίσεις αναστημένο τον Χριστό, αν πιο

πριν δεν τον θεωρήσεις σταυρωμένο. Στον προσεκτικό μελετητή των ιερών κειμένων, κάνει εντύπωση πως ο Ευαγγελιστής Λουκάς, στις Πράξεις των Αποστόλων, τονίζει πως όταν πριν από είκοσι σχεδόν αιώνες ο Απόστολος Παύλος επισκέφτηκε την ένδοξη πόλη σας, λίγες μονάχα εκατοντάδες μέτρα από εδώ που βρισκόμαστε απόψε, καθώς απευθύνθηκε στους αρχαίους Αθηναίους, «τον Ιησούν και την ανάστασιν ευηγγελίζετο» κατά την διατύπωση του Λουκά. Λίγες εβδομάδες πιο ύστερα, ο ίδιος ο Απόστολος Παύλος θα επισκεφτεί την Κόρινθο και αργότερα, καθώς αναθυμάται την επίσκεψη εκείνη, θα γράψει στους Κορινθίους «ου γαρ έκρινα τι ειδέναι εν υμίν ειμή Ιησούν Χριστόν και τούτον εσταυρωμένον». Ο αναστημένος Ιησούς Χριστός, ο σταυρωμένος Ιησούς Χριστός – το κήρυγμα του Αποστόλου Παύλου, το ένδοξο μήνυμα του Ευαγγελίου στους αρχαίους Αθηναίους και Κορινθίους τότε, αλλά και σήμερα σε μας.

Κυρίες, Κύριοι, φαντάζομαι πως όλοι σας παρατηρήσατε πόση περιέργεια και πόσο ενδιαφέρον συγκέντρωσε το Ευαγγέλιο του Ιούδα τις τελευταίες εβδομάδες, ακόμα κι ανάμεσα σ' ανθρώπους που τα Ευαγγέλια του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά και του Ιωάννη δεν τα διάβασαν ποτέ τους.

Παρακολουθώντας, όσο μπορούσα πιο ψύχραιμα, αυτό τον απίθανο παραλογισμό γύρω απ' το πρόσωπο και το ρόλο του Ιούδα, κατέληξα στο εντυπωσιακό συμπέρασμα πως ο μέσος άνθρωπος του καιρού μας, ο άνθρωπος του εικοστού πρώτου αιώνα, ενδιαφέρεται πολύ περισσότερο για το τι και ποιος ήταν ο Ιούδας και πολύ λιγότερο για το τι και ποιος ήταν ο Χριστός.

Θα πω το ίδιο πράγμα και λίγο διαφορετικά. Έχω την αίσθηση πως όλη αυτή η συζήτηση για το πρόσωπο, την ταυτότητα, τα κίνητρα, τους σκοπούς, τους στόχους του Ιούδα, στην πραγματικότητα τίποτε άλλο δεν είναι, παρά ένα πολύ βολικό πνευματικό άλλοθι, για όλους εκείνους, που διακατέχονται από τη σφοδρή επιθυμία να παρακάμψουν, να ξεφύγουν, να ξεχάσουν το κρίσιμο και αποφασιστικό ερώτημα τι και ποιος ήταν ο Χριστός. Ένα ερώτημα μάλιστα, που σε μέρες σαν και τη σημερινή, έχει μια επικαιρότητα ασυνήθιστη και προβάλλεται με μια απαίτηση κυριολεκτικά καταγιγιστική.

Όσοι από μας υποβλήθηκαν στον κόπο και υποθέτω πως αυτοί δεν είναι και πάρα πολλοί – όσοι λοιπόν διάβασαν προσεκτικά τα τέσσερα Ευαγγέλια της Καινής Διαθήκης (εκτός, φυσικά, από κείνο του Ιούδα) είμαι βέβαιος πως στάθηκαν προβληματισμένοι μπροστά στο κρίσιμο ερώτημα, που συνοδεύει ασταμάτητα τον Ιησού Χριστό, ακόμη απ' τα πρώτα βήματα της επίγειας διακονίας Του, το ερώτημα: «Τις άρα ούτος εστίν» – σε μια ελεύθερη μετάφραση, θα λέγαμε σήμερα, «ποιος τέλος πάντων είναι αυτός;».

Βλέπετε, οι Φαρισαίοι, οι Γραμματείς – όλοι εκείνοι που υποψιασμένοι συνωστίζονται γύρω απ' τον Ιησού Χριστό και αποτελούν το θρησκευτικό κατεστημένο του καιρού – όλοι αυτοί διαθέτουν μια βαθιά και λεπτομερειακή θρησκευτική παιδεία, που τους δίνει τη δυνατότητα και τα εφόδια να διαγνώσουν και να υποπτευθούν το πώς και το γιατί. Υποθέτουν, και εύχονται ενδόμυχα, αυτός που βρίσκεται απέναντί τους να μην είναι τίποτε άλλο, παρά ένας φαύλος σφετεριστής. Έλα όμως, που αυτό με τίποτε δεν του βγαίνει. Ακόμη και οι δικοί τους άνθρωποι, που πηγαίνουν με ξεκάθαρη εντολή να συλλάβουν το Χριστό, γυρίζουν πίσω άπρακτοι και στην επιτιμητική ερώτηση «διاتی ουκ ηγάγετε αυτόν», απαντούν με σκυμμένα τα κεφάλια «ουδέποτε ελάλησεν ούτως άνθρωπος».

Το περίεργο μάλιστα είναι, πως τους είκοσι αιώνες που πέρασαν από τότε, το κρίσιμο ερώτημα, η απορία, ο προβληματισμός, ξαναγυρίζει κάθε λίγο ανανεωμένος: «Τις άρα ούτος εστίν», ή πιο απλά, «ποιος, τέλος πάντων, είναι αυτός;». Κάθε τόσο, στο επίκεντρο του

παγκόσμιου ενδιαφέροντος, ακόμη και για κείνους που δεν είναι Χριστιανοί, ακόμη και γι' αυτούς που η θρησκεία τους δεν είναι καμιά, πάντα η ίδια βασανιστική απορία: Τι και ποιος ήταν, ή μάλλον είναι, ο Χριστός. Άρθρα, δημοσιεύσεις, βιβλία, μονογραφίες, κείμενα, ποιήματα, μυθιστορήματα, με κύριο θέμα: «Ποιος είναι ο Χριστός». Υποθέτω πως αν συγκέντρωνε κάποιος όλες τις σελίδες που αναφέρονται στο ερώτημα αυτό, ο αριθμός που θα προέκυπτε θα ήταν, χωρίς αμφιβολία, αστρονομικός.

Κυρίες, Κύριοι, είτε το σκεφτήκαμε είτε όχι, είτε το προγραμματίσαμε είτε όχι, είχαμε απόψε το μεγάλο πρόνομο – να το πω χαμόγελο της μοίρας, να το πω εύνοια του Θεού; - ν' αντικρίσουμε για μια ακόμη φορά στη ζωή μας αναστημένο τον Χριστό. Και πρέπει να παραδεχτούμε πως η ξενάγηση που μας χάρισε η Χορωδία μας στα ιερά περιβάλλοντα της Ανάστασης ήταν και φιλόξενη και αποκαλυπτική. Έγινε μάλιστα σε μια ατμόσφαιρα, που χωρίς να είναι συγκινησιακά φορτισμένη σε υπερβολικό βαθμό, δεν ήταν πάντως ούτε αποστεωμένη, ούτε και συμβατική. Εγώ θα την χαρακτήριζα σαν μια ώρα μυσταγωγίας, όπου τον κύριο λόγο είχαν η πνευματικότητα, η απλότητα και η σεμνότητα – η αρετή του μέτρου.

Θα ήταν όμως λάθος να νομίσουμε πως εδώ τερματίζεται η βραδιά μας. Αντικρίσαμε αναστημένο τον Χριστό, θυμηθήκαμε σταυρωμένο τον Χριστό, συγκινηθήκαμε, ίσως δακρύσαμε – καιρός να πάμε σπίτι. Έτσι; Όχι ακριβώς. Γιατί τότε, από δω κι εμπρός, θα μας συνοδεύει φλογισμένο, ίσως ενοχλητικό, ίσως διεγερτικό, δεν αποκλείεται και ελεγκτικό, το γνωστό, το πολυσυζητημένο ερώτημα «τις άρα ούτος εστίν»; - ακόμη πιο απλά: «ποιος, τέλος πάντων, είναι αυτός;».

Στον προσεκτικό μελετητή των τεσσάρων Ευαγγελίων της Καινής Διαθήκης, κάνει ιδιαίτερη εντύπωση η διαπίστωση πως τα χρόνια της επίγειας διακονίας του Χριστού και όχι μόνο, πολλοί ήταν εκείνοι που αποπειράθηκαν να δώσουν τη δική τους προσωπική απάντηση στην κρίσιμη απορία. Άλλοι τον είπαν δάσκαλο, άλλοι προφήτη, άλλοι μεταρρυθμιστή, άλλοι ιδεολόγο, άλλοι ήρωα, άλλοι ... άλλοι ... άλλοι ... και κάνει ακόμη εντύπωση, πως οι περισσότεροι απ' αυτούς, με την απάντησή τους δεν κέρδισαν τίποτε απολύτως. Εγώ όμως θέλω απόψε, να σταθώ σε κάποιον, που από ένα τέτοιο διάλογο, βγήκε σίγουρα και βέβαια πνευματικά κερδισμένος. Είναι ο Πέτρος, ο γιος του Ιωάνη, ο μετέπειτα Απόστολος Πέτρος. Βρίσκεται στην Καισάρεια Φιλίππου ο Ιησούς και θέτει στους μαθητές Του το κρίσιμο ερώτημα εξατομικευμένο: «Υμείς τίνα με λέγεται είναι;» και αμέσως, γεμάτος πίστη και ενθουσιασμό, σπεύδει ο Πέτρος ν' απαντήσει: «Συ ει ο Χριστός, ο υιός του Θεού του ζώντος». Από κείνη την ώρα κι ύστερα, ο Απόστολος Πέτρος είναι αλλαγμένος.

Κυρίες και Κύριοι, αντικρίσαμε και πάλι απόψε αναστημένο τον Χριστό. Θυμηθήκαμε σταυρωμένο τον Χριστό. Ίσως συγκινηθήκαμε, ίσως συλλογιστήκαμε το πώς και γιατί, ίσως προβληματιστήκαμε – ποιος ξέρει. Όμως δεν τελειώσαμε ακόμη. Γιατί μένει ένα ερώτημα πολύ δικό μας, πολύ προσωπικό μας, που πρέπει να το απαντήσουμε ατομικά. Θα θέσω λοιπόν το ερώτημα, σε δεύτερο πρόσωπο, και θα τελειώσω. Σκέψου, αποφάσισε και πες μου: Τι είναι για σένα ο σταυρός; Ποιος είναι για σένα ο Χριστός;»

Την Παρασκευή 19 Μαΐου στον ίδιο χώρο, δόθηκε συναυλία από την χορωδία του Βιβλικού Ινστιτούτου Μούντνυ του Σικάγο. Σε αυτήν την περίπτωση οι χορωδοί ήταν όλοι μουσικοί και εργαζόμενοι επαγγελματικά με το τραγούδι και τη μουσική. Το αποτέλεσμα ήταν εκπληκτικό. Ίσως είναι καιρός να δημιουργηθεί ένας θεσμός σαν «Ευαγγελικός Μουσικός Μάιος» με μετακλήσεις ξένων χορωδιών και συμμετοχή των ημετέρων, όσων υπάρχουν.

Κράτα με Σου κοντά Σου

Κύριε,
Τούτη τη στιγμή
που τα λάθη μου
ορθώνονται προστά μου,
τώρα που ηχούν στ' αυτιά μου
εγωιστικές εκρήξεις,
αγανάκτησης πυρά,
λυγίζω το γόνα
και ζητώ να Σε βρω.

Αντάμα ορθώνονται
εικόνες ειρηνικές
μεστές αγάπης,
μεστές συμφιλίωσης
του εγώ με τους άλλους.
Τούτη τη στιγμή
ψάχνω την αλήθεια
όσων συμβαίνουν εντός μου
και ζητώ να Σε βρω.

Ταπεινώνομαι εμπρός Σου.
Θαμπώνομαι απ' το Φως Σου.
Με λούζει το Έλεός Σου.
Με ζώνει η Αγάπη Σου.
Τα βάρη μου σηκώνει ο Σταυρός Σου.
Πιστεύω, ειρηνεύω, Σ' ακολουθώ.
Προσεύχομαι, παρακαλώ.
Κράτα με Σου κοντά Σου.
Πολυέλεε Θεέ, Σ' ευχαριστώ.

Λ. Βαλαή

ΧΕΡΙΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Χέρια χλομά της προσευχής,
ακούραστα στους πιο μεγάλους πόνους,
χέρια ροζιάρικα,
χέρια απαλά,
π' ανοίγετε των ουρανών τους δρόμους.

Όταν εσείς υψώνεσθε θερμά
πάνω από της γης τις καταιγίδες,
ανοίγετε
τις πύλες της Σιών
και στην ψυχή γεννάτε τις ελπίδες.

Χέρια ευλαβικά της προσευχής,
που μες στο διάβα τόσων χρόνων
ανοίγετε
σ' Εκείνου τ' όραμα,
αγγίζετε τον Κύριο των αιώνων.

Ω! χέρια τόσα μαύρα και λευκά,
στην προσευχή αδελφωμένα,
και κείνα τ' άγνωστα,
τα μακρινά,
που τόσο προσευχήθηκαν για μένα.

Χέρια του Λυτρωτή μου αγαπητά,
που μεσιτεύετε για την ψυχή μου,
μες στις παλάμες σας
ποδώ κάποιαν αυγή
ν' αφήσω και την ύστερη πνοή μου.

Ρέα Συλβία

